

rijksuniversiteit
groningen

faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen

De amateurvoetbalwereld in Noord-Nederland: een doelwit voor criminele weldoeners?

Verkennd onderzoek naar de ervaringen met criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland.

Gita Lier

Studentnummer: 2996308

Naam begeleider: prof. dr. Marijtje van Duijn

Referent: dr. Rita Smaniotto

December 2021

Master Sociologie route Criminaliteit en Veiligheid

VOORWOORD

Voor u ligt mijn scriptie over criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland, waar ik vanaf februari 2021 tot en met december 2021 hard aan heb gewerkt. Het was voor mij mogelijk dit onderzoek uit te voeren via mijn stageplek bij de politie Noord-Nederland. Hiervoor wil ik dan ook mijn begeleiding gedurende deze stageperiode ontzettend bedanken. Bert, ik kan jou niet genoeg bedanken voor alle hulp en begeleiding en voor de kans die ik heb gekregen om binnen jouw team stage te lopen. Judith, ik wil jou ook ontzettend bedanken voor de fijne begeleiding, de goede (kritische) maar opbouwende feedback en de gesprekken die we hebben gehad. Daarnaast wil ik ook alle collega's bedanken voor alle gesprekken aan de koffietafel en in het bijzonder de mensen die onderdeel waren van het onderzoek. Ik heb me altijd goed op mijn plek gevoeld bij jullie.

Ook wil ik mijn begeleiding vanuit de opleiding Sociologie, Marijtje van Duijn en Rita Smaniotto bedanken voor uw tijd, hulp en feedback. Ik heb onze samenwerking als ontzettend prettig ervaren en mede door u heb ik dit resultaat neer kunnen zetten.

Verder wil ik ook mijn lieve familie en vrienden bedanken voor jullie aanmoediging als het even wat minder ging, het nakijken van mijn stukken, de wandelrondjes die we deden als ik het even helemaal zat was en de fijne gesprekken. Ook mijn vriend Jacco wil ik bedanken omdat je me altijd aanmoedigt, steunt en stimuleert als het even wat minder gaat maar ook de complimenten en de trots die je naar mij uitspreekt.

Ik hoop dat u als lezer net zoveel plezier ervaart met het lezen van dit stuk als dat ik heb gehad met het zowel het opzetten en uitvoeren van het onderzoek als het schrijven van dit rapport. Ik wens u veel leesplezier.

Gita Lier

December 2021

SAMENVATTING

In de afgelopen jaren is er onderzoek gedaan naar de relatie tussen criminaliteit en amateursport, met name voetbal. Ook in de media zijn tal van voorbeelden te vinden over criminele invloeden in de amateursport. Een interessante vorm van criminaliteit in de amateursport is het fenomeen crimineel weldoenerschap. Crimineel weldoenerschap houdt in dat sportclubs worden ondersteund met (zwart) geld verdiend met criminele activiteiten, soms met het doel om hier voordelen uit te halen voor de weldoener.

In deze scriptie wordt er onderzoek gedaan naar het voorkomen en herkennen van crimineel weldoenerschap in het amateurvoetbal in Noord-Nederland. Hiervoor is op basis van eerder onderzoek in kaart gebracht wat er al bekend is over crimineel weldoenerschap en is de mogelijke invloed van de coronacrisis beschreven. Hieruit volgden de eerste vijf deelvragen die betrekking hadden op de motieven, werkwijzen, de mogelijke signalen voor criminele weldoeners, de factoren die amateurvoetbalclubs een aantrekkelijk doelwit maken en de wijzen waarop criminele weldoeners worden gefaciliteerd. Verder zijn er op basis van twee sociologische theorieën vier deelvragen omtrent de doelen en middelen die amateurvoetbalclubs nastreven, de gelegenheid die amateurvoetbalclubs bieden aan criminele weldoeners en de invloed van de coronacrisis opgesteld. Vervolgens zijn er interviews met veertien betrokkenen uit de amateurvoetbalwereld en deskundigen uit de veiligheidssector gehouden om een zo breed mogelijk beeld te kunnen schetsen van het fenomeen crimineel weldoenerschap bij amateurvoetbalclubs.

Uit dit onderzoek komt naar voren dat er geen twijfel over bestaat dat amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland een doelwit vormen voor criminele weldoeners. Amateurvoetbal is een zichtbare en populaire sport waarbinnen aanzien en status gecreëerd kan worden en betalingen binnen het amateurvoetbal in Noord-Nederland zijn niet ongebruikelijk, waardoor de betalingen van een criminele weldoener minder opvallen. Verder bestaat er financiële en sociale afhankelijkheid bij amateurvoetbalclubs, zijn spelers kwetsbaar en ontvankelijk voor betalingen, zijn er clubs met een cultuur zonder sterke normen en waarden en een bestuur dat als minder integer bestempeld kan worden. Ook ontbreekt het aan bewaking op sommige sportcomplexen, horeca en geldstromen van amateurvoetbalclubs, wat criminele weldoeners gelegenheid kan bieden voor criminele activiteiten. Daarnaast lijkt de impact van de coronacrisis gedurende deze crisis ‘mee te vallen’ bij financieel gezonde amateurvoetbalclubs, maar is de impact na deze crisis als het amateurvoetbal weer wordt hervat onzeker.

Criminele weldoeners in Noord-Nederland kunnen daarnaast betrokken raken bij de amateurvoetbalclubs door ‘sociale relaties’ en de ‘sociale omgeving’, infiltreren in ‘legale functies’ en zich bewegen in de ‘legale omgeving’. Betrokkenen bij en binnen de club kunnen criminele weldoeners hierin (on)bewust faciliteren.

Verder zijn er verschillende werkwijzen en signalen op te merken als het gaat om criminele weldoeners in Noord-Nederland. De werkwijzen omvatten ‘gulle giften’, infiltratie, ‘creatieve betaalmethoden’ en misbruik. De opgepikte signalen zijn ‘dubieuze sponsoring’, ‘uitzonderlijke prestaties’, ‘type investering’ en ‘criminele activiteiten’. In het herkennen van deze werkwijzen en signalen lijken participanten in de veiligheidssector in sommige gevallen beter te zijn dan de respondenten uit de voetbalwereld.

Tot slot kunnen er twee profielen worden onderscheiden als het gaat om criminele weldoeners; de statusgemotiveerde criminele weldoener en de criminele weldoener die uit is op (financiële) voordelen uit de club, door middel van criminele activiteiten. Deze typen criminele weldoeners onderscheiden zich in de werkwijzen en mogelijke signalen. De statusgemotiveerde criminele weldoener doet ‘gulle giften’ aan de club, neemt een (hoge) positie in binnen de club en hanteert creatieve betaalmethoden. De signalering van dit type weldoener omvat ‘dubieuze sponsoring’, ‘uitzonderlijke prestaties’ en het ‘type sponsoring’. De criminele weldoener die uit is op het ontplooiën van criminele activiteiten hanteert diezelfde werkwijzen, maar gaat (mogelijk) over tot het misbruiken van de amateurvoetbalclub. ‘Criminele activiteiten’ zijn naast de bovengenoemde signalen van toepassing op dit type criminele weldoener.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	6
1.1 Onderwerp en aanleiding	6
1.2 Sociologische en maatschappelijke relevantie	8
1.3 Inleiding op het fenomeen criminele weldoeners	8
1.4 Lokale inbedding van criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs	14
1.5 Amateurvoetbalclubs als doelwit	17
1.6 Centrale vraagstelling in dit onderzoek	18
2. Theoretisch kader	21
2.1 De anomietheorie	22
2.2 De gelegenheidstheorie	28
3. Methode en dataverzameling	31
3.1 Participantenselectie	31
3.2 Ethische verantwoording	34
3.3 De opzet van het onderzoek	35
4. Resultaten	39
4.1 Amateurvoetbalclubs als gelegenheid	40
4.2 Frictie tussen de doelen en middelen van amateurvoetbalclubs	46
4.3 Het faciliteren van criminele weldoeners	53
4.4 De werkwijzen en signalen	56
4.5 De profilering van verschillende typen weldoeners	68
5. Conclusie en discussie	78
5.1 Conclusie	78
5.2 Discussie	81
Literatuur	90
Bijlage 1 - E-mails naar participanten	93
Bijlage 2 - Informatieformulier	95
Bijlage 3 - Toestemmingsformulier	101
Bijlage 4 - Interviewschema's	103
Bijlage 5 - Definitief codeboek	112
Bijlage 6 - Thick descriptions	118
Bijlage 7 - Overzicht van de codes en participanten bij de verschillende thema's	132

1. INLEIDING

In dit eerste hoofdstuk wordt het onderwerp crimineel weldoenerschap ingeleid en zal de aanleiding voor dit onderzoek worden toegelicht. Hierbij zullen er verschillende casussen uit de media en voorgaand onderzoek worden aangehaald en op basis van voorgaande onderzoeken het fenomeen crimineel weldoenerschap, de verschillende motivaties, de werkwijze die weldoeners hanteren en de zichtbare signalen voor criminele weldoeners worden beschreven. Tot slot worden de sociologische en maatschappelijke relevantie van het onderzoek en de centrale vraagstelling in dit onderzoek besproken.

1.1 ONDERWERP EN AANLEIDING

In deze eerste paragraaf zal het onderwerp crimineel weldoenerschap aan de hand van verschillende casuïstiek uit zowel de media als voorgaand onderzoek worden geïntroduceerd. Het eerste voorbeeld van een waarbij er sprake was van een criminele weldoener en criminele invloeden zijn doorgedrongen binnen een amateurvoetbalclub, is de Amsterdamse voetbalclub 't Knooppunt. Het zaalvoetbalteam van deze club, dat meedraaide op topniveau, werd in 2018 geroeyerd. Bij deze amateurvoetbalclub hadden criminele invloeden zich zowel achter de schermen als zichtbaar op de tribunes gemanifesteerd. Erelid Houssine A. betaalde binnen deze club structureel spelers en trainers met geld dat afkomstig was uit het criminele circuit. Mogelijk ging dit om tonnen voor de 'talenten' die bij de club actief waren. Ook waren er ook personen op de tribune aanwezig die konden worden gelinkt aan het criminele circuit. Er bestond zelfs even de angst dat er bij deze club personen tussen de andere supporters zouden worden geliquideerd (NOS, 20 juli 2018).

Een ander voorbeeld is de club Young Boys uit Haarlem. De eigenaar van deze club gebruikte het geld uit illegale pokertoernooien om spelers te betalen. Op die manier steeg de club snel in niveau, namelijk van de vijfde klasse (het laagste amateurniveau), naar de hoofdklasse (een van de hogere amateurniveaus). Deze clubeigenaar wordt voor deze illegale pokertoernooien, witwassen en afpersing uiteindelijk veroordeeld tot twee jaar celstraf (NOS, 8 juli 2016).

Naast deze twee voorbeelden blijkt uit een enquête die in 2019 onder 368 amateurvoetbalclubs in Nederland gehouden is door RTL-nieuws, dat ruim 70 amateurvoetbalclubs signalen voorbij hebben zien komen van criminele activiteiten bij hun vereniging (NOS, 7 november 2019). Deze signalen zijn reden tot zorgen, ook bij de voetbalbond KNVB (KNVB, 7 november 2019).

In Nederland heeft Monique Bruinsma veel onderzoek gedaan naar de relatie tussen amateurvoetbal en criminaliteit.

In 2019 heeft Bruinsma in samenwerking met Ceulen en Spapens een onderzoek uitgevoerd waarbij de kwetsbaarheid voor amateurvoetbalclubs en de mogelijke ondersteuning voor deze clubs in Noord-Brabant en Zeeland in kaart is gebracht. De in dit onderzoek gevonden risicofactoren zullen verder in het theoretisch kader (hoofdstuk 2) worden besproken.

Uit onderzoek naar de aard en omvang van criminele inmenging blijkt daarnaast dat één op de acht amateursportverenigingen uit het gehele land signalen zag van criminele inmenging in de afgelopen twee jaar (Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020). Dit onderzoek identificeert factoren die amateurvoetbalclubs weerbaar kunnen maken tegen criminele inmenging, die in hoofdstuk 5 zullen worden besproken.

In een rapport over de ondermijningsrisico's in de Gelderse sport (Duijvestijn & Piepers, 2020) worden de kwetsbaarheden van sportclubs en signalen die kunnen duiden op de aanwezigheid van criminelen bij sportclubs beschreven. Deze zullen in paragraaf 1.3 worden toegelicht. Bij deze 'ondermijningsrisico's' gaat het om het risico dat ondermijnende criminaliteit zijn weg vindt in de legale structuren van onze samenleving en het fundament van onze samenleving wordt getroffen.

Tot slot is er ook geschreven over verschillende typen criminele weldoeners bij sportverenigingen, goededoelenstichtingen, de zorg en het type 'wijkkoningen' in heel Nederland (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018). Uit dit onderzoek blijkt dat er voor criminele weldoeners bij sportverenigingen verschillende motieven bestaan, zoals het creëren van *goodwill*, het verwerven van status, het creëren van aanzien of het misbruiken van de vereniging voor criminele activiteiten. Deze motieven worden uitgebreider besproken in paragraaf 1.3.

Er bestaan dus inzichten over de verschillende motivaties van criminele weldoeners, de werkwijze van criminele weldoeners, de omvang van ondermijnende criminaliteit in de sport en de factoren die een amateurvereniging kwetsbaar en aantrekkelijk maken voor criminele weldoeners. Ook blijkt het amateurvoetbal de voornaamste sport te zijn waar het weldoenerschap zich in manifesteert waarvan ook verschillende voorbeelden, zoals hierboven beschreven, terug zijn te vinden in de media.

1.2 SOCIOLOGISCHE EN MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE

In deze paragraaf zal zowel de maatschappelijke als de sociologische relevantie van dit onderzoek worden toegelicht.

Criminele weldoeners kunnen worden gezien als criminelen die maatschappelijk nuttige activiteiten zoals sporten, stichtingen, zorg of goede doelen gebruiken om daarmee status te verwerven en mogelijk illegale inkomsten of andere voordelen te verkrijgen (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018). Hierdoor kan het fenomeen crimineel weldoenerschap onder ‘ondermijnende criminaliteit’ worden geschaard: het is een gevolg van verschillende vormen van criminaliteit, die ervoor zorgt dat de grenzen tussen bovenwereld en de onderwereld vervagen (Politie, 1 april 2021).

Bij crimineel weldoenerschap is er dus sprake van ondermijnende criminaliteit. De onderwereld en bovenwereld staan hierdoor met elkaar in verbinding. De amateurvoetbalclub is in het geval van crimineel weldoenerschap de verbinding tussen deze onderwereld en bovenwereld (Lam, Van der Wal & Kop, 2018). Via crimineel weldoenerschap kunnen criminelen die het voorzien hebben op financieel gewin via deze clubs voet aan de grond krijgen in de bovenwereld. Ondermijnende criminaliteit is een maatschappelijk probleem, dat zorgt voor de ontwrichting van maatschappelijke structuren en het verminderen van vertrouwen in de overheid en organisaties (Lam, Van der Wal & Kop, 2018).

Uiteraard is het niet wenselijk dat mensen die bijdragen aan criminele activiteiten een respectabele status krijgen en zo uitdragen dat misdaad wél kan lonen. Deze vorm van criminaliteit kan de sociale structuren in de samenleving verstoren (Lam, Van der Wal & Kop, 2018). Ondermijnende criminaliteit is dus ook een sociologisch probleem. Daarnaast leidt crimineel weldoenerschap tot financiële schade voor individuen, voetbalclubs en de samenleving.

1.3 INLEIDING OP HET FENOMEEN CRIMINELE WELDOENERS

Na het toelichten van het onderwerp, de aanleiding en de relevantie van dit onderzoek zal nu het fenomeen ‘crimineel weldoenerschap’ worden besproken. De definitie die in dit onderzoek wordt gehanteerd voor het fenomeen crimineel weldoenerschap is als volgt: “*Bij crimineel weldoenerschap is er sprake van activiteiten met maatschappelijk nut die (gedeeltelijk) worden gefinancierd met zwart geld en die in sommige gevallen worden gebruikt om illegale inkomsten,*

status of andere voordelen te verkrijgen.” (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018 p. 11). Er kan bij crimineel weldoenerschap zowel sprake zijn van langdurige sponsoring, als van een eenmalige gift.

Uit verschillende voorgaande onderzoeken, rapportages en nieuwsberichten wordt duidelijk welke motivatie criminele weldoeners mogelijk hebben, de ‘werkwijzen’ die criminele weldoeners hanteren en welke signalen hiervoor zichtbaar zijn. Deze motivaties, werkwijzen van criminele weldoeners en de signalen die voor deze weldoeners kunnen worden opgepikt zullen worden besproken in deze paragraaf. De vereniging die hierbij centraal staat, is de amateurvoetbalvereniging.

In de volgende paragraaf worden de motivaties van criminele weldoeners beschreven. Hierbij wordt de motivatie duidelijk voor het verkrijgen van ‘voordelen’ als gevolg van de manifestatie bij de amateurvoetbalclub.

1.3.1 CRIMINELE WELDOENERS MET HET MOTIEF STATUS, AANZIEN EN VOORLIEFDE

Het eerste motief dat voor criminele weldoeners uit de literatuur naar voren komt, is het motief om status te verwerven, aanzien te creëren, uit voorliefde te handelen of een positie in te nemen binnen de vereniging. Doordat de weldoener voorziet in de (financiële) behoeften van goedgedoelenstichtingen of sportverenigingen, kan hij worden gezien als held en als betrokken persoon bij deze stichtingen of verenigingen. Daarnaast kweekt de weldoener ook ‘goodwill’ door zijn ‘buit’ te verdelen onder de mensen die dit nodig hebben. Dit kan ook bijdragen aan de heldenstatus van de weldoener (Seal, 2009). De criminele weldoener is gemotiveerd om zijn imago op te poetsen, omdat door zijn betrokkenheid bij criminele activiteiten of door zijn criminele achtergrond het imago is aangetast of geschaad (Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019). Een voorbeeld van een criminele weldoener waarbij status het motief vormde is de Colombiaanse drugsbaron Pablo Escobar. Deze beroemde drugsbaron steunde met crimineel geld liefdadigheidswerk, zoals het stichten van scholen, steun aan voetbalclubs en het creëren van huisvesting voor de gemeenschap door het bouwen van huizen. Door deze investeringen heeft hij een heldenstatus gekregen en is de drugsbaron bij vele mensen nog steeds een geliefd persoon en een held, zelfs na zijn dood (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018).

De dankbaarheid van de mensen in de omgeving van de criminele weldoener kan hierbij voor de weldoener als bescherming dienen, omdat mensen in bijvoorbeeld de stichting of vereniging door deze dankbaarheid minder snel geneigd zijn om informatie te delen met bijvoorbeeld de

politie (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018). Hoe dit ‘stilzwijgen’ precies kan worden verklaard, zal worden besproken in paragraaf 1.4. Weldoeners kunnen zo gebruik maken van de zwijgzaamheid en het vertrouwen van burgers die daardoor mogelijk (onbewust) criminele activiteiten faciliteren. Een voorbeeld hiervan zijn drugsbendes uit verschillende favela’s in Rio de Janeiro. Deze drugsbendes verschaffen sociale zekerheid en andere steun aan mensen die daar in moeilijke omstandigheden leven. In ruil daarvoor zwijgen deze mensen en blijven ze loyaal aan deze drugsbendes (Kruisbergen, Roks & Kleemans, 2019).

Bij de (criminele) weldoener die uit is op status, is het niet ondenkbaar dat er ook de motivatie bestaat om (hoge) positie in te nemen binnen de vereniging. De ‘wederdienst’ aan de criminele weldoener is dan naast het creëren van status en aanzien, ook het innemen van een positie binnen de (geliefde) amateurvoetbalclub, bijvoorbeeld als bestuurslid. Deze positie draagt mogelijk ook bij aan het creëren van status en aanzien. Wanneer een criminele weldoener zich een positie verschafft binnen een stichting of vereniging, is er sprake van infiltratie. Een voorbeeld van een amateurvoetbalclub waarbij infiltratie plaatsvond is de amateurvoetbalclub Türkiyemspor uit Amsterdam. Deze amateurvoetbalclub groeide uit tot topclub op het moment dat een Turkse zakenman voorzitter werd en ging investeren in deze club. Achteraf bleek het geld van deze voorzitter afkomstig te zijn uit de heroïnehandel. Uiteindelijk ging deze club in 2009 failliet (NOS, 8 juli 2016).

De weldoener waarbij het motief het verwerven van status, het creëren van aanzien is of het innemen van een positie binnen een vereniging is, wordt als crimineel bestempeld wanneer het geld dat wordt geïnvesteerd verdiend is met illegale activiteiten. Als het geld een legale herkomst heeft, gaat het om een niet-criminele weldoener (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018).

1.3.2 CRIMINELE WELDOENERS MET WINST UIT CRIMINELE ACTIVITEITEN ALS MOTIEF

Bij infiltratie is het dus mogelijk dat de criminele weldoener enkel uit is op een positie binnen de stichting of vereniging, maar daarnaast is het ook mogelijk dat een geïnfiltreerde weldoener gemotiveerd is om voordelen uit de positie binnen de amateurvoetbalclub te halen. Bijvoorbeeld het creëren of uitbreiden van een informeel netwerk binnen de amateurvoetbalclub (NOS, 10 juni 2019).

Daarnaast kan een geïnfiltreerde criminele weldoener ook gemotiveerd zijn om de vereniging te misbruiken. Bij misbruik worden de bedrijfsprocessen van stichtingen of verenigingen

gebruikt voor het faciliteren van criminele activiteiten. Hiervan is sprake als bijvoorbeeld de geldstromen van een stichting of vereniging worden gebruikt voor criminele activiteiten (Essen, 2020). Een voorbeeld hiervan is amateurvoetbalclub VV Steenberg. De hoofdsponsor van deze club werd opgepakt nadat er 100 kilo MDMA op de club was gevonden door een vrijwilliger. Het beheer van de kantine werd op dat moment gedaan door de sponsor met een eigen horecazaak in het dorp. Deze hoofdsponsor werd veroordeeld tot vier jaar celstraf (NOS, 8 juli 2016).

Criminele weldoeners kunnen gemotiveerd zijn om geld te investeren in een stichting of een vereniging, om deze te kunnen gebruiken als ‘dekmantel’ voor criminele activiteiten. Dit type weldoener wordt als crimineel bestempeld, omdat er enerzijds illegaal verkregen geld wordt geïnvesteerd, anderzijds kan dit type als crimineel worden bestempeld omdat er door middel van misbruik en/of infiltratie illegale ‘voordelen’ voor de criminele weldoener kunnen worden verkregen. Wanneer een weldoener geld investeert binnen een vereniging zonder hierbij gebruik te maken van illegaal verkregen geld, gaat het om een niet-criminele weldoener.

1.3.3 WERKWIJZEN VAN CRIMINELE WELDOENERS

Na het beschrijven van de verschillende motivaties van criminele weldoeners, zullen nu de verschillende werkwijzen worden besproken die criminele weldoeners mogelijk hanteren, op basis van voorgaand onderzoek (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018; Essen, 2020; Duijvestijn & Piepers, 2020).

DE GELDSCHIETER

De eerste mogelijke werkwijze die een criminele weldoener kan hanteren is het (zichtbaar) geven van (grote) geldbedragen aan de amateurvoetbalclubs. Daarbij is het niet (altijd) het doel om zich in te mengen in de vereniging, maar is het voor de weldoener de voorliefde voor de sport of het aanzien die met de donatie kan worden gegenereerd, die hem beweegt geld te doneren of te op te treden als sponsor bij de club. De sponsor kan als ‘anonieme’ geveer of openlijk financiële steun bieden. Dit kan op individuele basis, dus vanuit een weldoener met criminele banden of een crimineel verleden, maar ook door middel van sponsoring vanuit een (dubieus) bedrijf (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018).

Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om het betalen van spelers, tripjes, kleding en reclameborden met crimineel geld waardoor dit geld wordt witgewassen. Bij deze werkwijze is er dus niet per

definitie sprake van het inmengen in het verenigingsleven als trainer of bestuurslid, maar dit is wel mogelijk (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018).

INFILTRATIE BINNEN DE VERENIGING

Zoals in de vorige paragraaf al kort is beschreven, is het ook mogelijk dat een criminele weldoener zich actief mengt in het verenigingsleven als trainer, bestuurder of vrijwilliger. Wanneer een crimineel of een persoon met een criminele achtergrond zich inmengt binnen de vereniging, treedt hij vaak op als gulle gever, met als gevolg dat er (financiële) afhankelijkheid van de amateurvoetbalclub voor de criminele weldoener wordt gecreëerd. Vanuit deze positie is het mogelijk om mee te beslissen over de processen binnen de vereniging of invloed uit te oefenen op beslissingen die binnen de amateurvoetbalclub worden genomen. De criminele weldoener kan vanuit de positie binnen de amateurvoetbalclub bijvoorbeeld beslissingen nemen over waar (zijn) geld in de club wordt geïnvesteerd, welke spelers er bij de club komen voetballen en of en hoeveel deze spelers verdienen. Wanneer een criminele weldoener zich op deze manier mengt in de vereniging is hij geïnfiltreerd binnen de amateurvoetbalclub (Essen, 2020). Ook kan deze geïnfiltreerde criminele weldoener vanuit deze positie criminele activiteiten uitvoeren. Het misbruiken van de vereniging vanuit de geïnfiltreerde positie zal in de volgende paragraaf worden besproken.

MISBRUIK VAN DE VERENIGING

Naast de geïnfiltreerde weldoener die enkel een stem heeft in de besluitvorming van de amateurvoetbalclub of invloed heeft op de processen binnen de amateurvoetbalclub, bestaat er ook de criminele weldoener die vanuit de geïnfiltreerde positie overgaat tot het misbruiken van de vereniging. Hierbij kan een criminele weldoener dus overgaan tot criminele activiteiten op of door middel van de amateurvoetbalclub. Bij het misbruiken van de amateurvoetbalclub kan er bijvoorbeeld worden gedacht aan het ronselen van clubleden voor criminele activiteiten, het creëren van een ontmoetingsplek voor andere criminele personen, het witwassen van geld, het dealen van drugs op de voetbalclub, het opslaan van drugs op de voetbalvereniging, matchfixing of het verhandelen van doping (Duijvestijn & Piepers, 2020).

Wanneer de criminele weldoener overgaat tot het misbruiken of het infiltreren in de vereniging is er sprake van criminele inmenging. Criminele inmenging kan worden gezien als: *“Situaties waarbij personen die een link (lijken) te hebben met de georganiseerde misdaden/of wittenboordencriminaliteit, zich een rol of taak hebben kunnen verwerven in een*

sportvereniging – als bestuurder, vrijwilliger zonder bestuurstaak, betaalde kracht, donateur en/of sponsor- en op die manier invloed kunnen uitoefenen op de normen, waarden, sfeer, beleid en ook de veiligheid van de club, en/of in een positie kunnen komen om crimineel verworven geld in te brengen (geld wit te wassen via de club) of de vereniging te misbruiken bij uitvoering van criminele activiteiten.” (Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020 p. 5).

1.3.4 DE SIGNALLEN VAN (CRIMINEEL) WELDOENERSCHAP BIJ AMATEURVOETBALCLUBS

Voor criminele weldoeners met bijbehorende werkwijzen die hierboven zijn beschreven, bestaan er ook verschillende signalen die kunnen duiden op een link tussen een criminele weldoener en een amateurvoetbalvereniging. Deze zullen in deze paragraaf worden besproken. Er zal hierbij een opsomming worden gegeven van deze signalen, welke gebaseerd zijn op verschillende vragenlijsten, enquêtes en interviews die zijn gehouden onder respondenten uit de veiligheidssector en de sportsector. De mogelijke signalen die voortkomen uit voorgaande onderzoeken zijn (Duijvestijn & Piepers; Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020):

- Aanleg van nieuwe velden of verbouwing aan de accommodatie waar financieel gezien de middelen niet voor lijken te zijn bij de club
- Plotseling betalen van betalingsachterstanden
- Verdachte personen die vermoedelijk connecties hebben met criminelen. Deze zijn zelf geen lid, maar wel vaak op de club aanwezig
- Luxe tripjes of trainingskampen voor jonge spelers
- Anonieme sponsor of donateur
- Anonieme sponsor of donateur die alleen cash wil betalen
- Roddels dat een sponsor of donateur geld verdient in het criminele circuit
- Dubieuze figuren die op de vereniging afkomen
- Het aanbieden van drugs/het verkopen van drugs op de vereniging
- (Jonge) spelers met dure bezittingen
- Een amateurclub stijgt snel in niveau
- Het plots aantrekken van (veel) goede spelers
- Relatief dure auto's die op tijden bij de club staan die ongebruikelijk zijn
- Spelers die betaald worden
- Matchfixing, of een poging tot.

Bij deze signalen in de eerdere literatuur was er voornamelijk sprake van vermoedens van crimineel weldoenerschap bij deze respondenten. Dit komt omdat crimineel weldoenerschap moeilijk te bewijzen valt. Het is moeilijk om het crimineel weldoenerschap of criminele inmenging bij amateurvoetbalclubs aan te tonen, omdat het vaak gaat om ‘onderbuikgevoelens’ omtrent deze vorm van criminaliteit.

1.4 LOKALE INBEDDING VAN CRIMINELE WELDOENERS BIJ AMATEURVOETBALCLUBS

De mogelijkheid tot misbruik of infiltratie in de legale structuur van verenigingen of stichtingen kan een gevolg zijn van de lokale inbedding van de criminele weldoener. In deze paragraaf zal worden besproken op welke wijzen criminele weldoeners mogelijk door lokale inbedding kunnen worden gefaciliteerd. Met lokale inbedding worden in dit geval de hulpbronnen bedoeld die men in stelling kan brengen vanuit de sociale groepen en netwerken waartoe men behoort (Snel & Engbersen, 1999).

Lokale inbedding zou voor de criminele weldoener ‘een muur van stilzwijgen’ kunnen opleveren waardoor illegale activiteiten mogelijk aan het zicht kunnen worden onttrokken (Van de Bunt, 2007; Van de Bunt, 2010). Door de ‘muur van stilzwijgen’ is het voor handhavende en controlerende instanties lastig om zicht te krijgen op de activiteiten van de weldoener, met als gevolg dat deze activiteiten jarenlang verscholen kunnen blijven (Kruisbergen, Roks & Kleemans, 2019). Het profiteren van lokale inbedding gebeurt vaak in kleinere gemeenschappen (Kruisbergen, Roks & Kleemans, 2019).

Deze ‘muur van stilzwijgen’ is opgebouwd uit verschillende ‘bouwstenen’. Allereerst wordt er voor het afschermen van illegale activiteiten actief gebruik gemaakt van de legale omgeving als bouwsteen. De legale omgeving brengt voor de criminele weldoener enige vorm van anonimiteit met zich mee. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld openbare gelegenheden een aantrekkelijke ontmoetingsplaats zijn. Wanneer er voor illegale activiteiten gebruik wordt gemaakt van openbare (legale) gelegenheden, zoals een kantine, kan er bijvoorbeeld tegenover opsporingsdiensten worden verklaard dat eventuele verdachte personen die zich daar laten zien vaste bezoekers zijn van die kantine. De legale omgeving kan op die manier dienen als ‘dekmantel’ voor illegale activiteiten (Kruisbergen, Roks, Kleemans, 2019).

Voor criminele weldoeners kan er bij amateurvoetbalclubs ook gebruik worden gemaakt van de legale omgeving. Er bestaat voor de criminele weldoener namelijk vaak een relatie met de club via kinderen of andere familieleden. Het is dan dus niet vreemd als de weldoener op de

club verschijnt om bekenden aan te moedigen of met vrienden in de kantine zit (Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019). Op deze manier zal de criminele weldoener minder snel ‘opvallen’ op de club.

Daarnaast kunnen illegale activiteiten voortvloeien uit reguliere en legale functies in bijvoorbeeld organisaties, waardoor deze mogelijk langere tijd niet in het zicht komen van autoriteiten (Kruisbergen, Roks, Kleemans, 2019). Voorbeelden van deze functies zijn die van bestuursleden of trainers. Deze afscherming is mogelijk, omdat het in deze gevallen vaak gaat om bestuursleden of trainers die geen geregistreerd crimineel verleden hebben. Deze legale functies kunnen enerzijds als dekmantel fungeren, maar ook deze criminele activiteiten faciliteren. De illegale activiteiten zijn dan ingebed in de legale omgeving en daardoor minder goed zichtbaar en herkenbaar (Kleemans & De Poot, 2008).

Het is voor een criminele weldoener bij amateurvoetbalclubs ook mogelijk om gebruik te maken van legale functies. Doordat er vaak een relatie bestaat met de club via bekenden van de weldoener, is het mogelijk om via deze relaties een positie als vrijwilliger in te nemen binnen de amateurvoetbalclub. Voorbeelden van deze functies zijn trainer, coach en bestuurslid (Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019). Wanneer het innemen van deze positie gepaard gaat met financiële donaties is het voor de criminele weldoener mogelijk om binnen de amateurvoetbalclub een machtspositie te bekleden, zoals ook in paragraaf 1.3 is besproken. Amateurvoetbalclubs zijn niet altijd goed in staat om het financiële plaatje rond te krijgen, omdat ze afhankelijk zijn van derden. Hierdoor is het met een donatie of sponsoring bij amateurvoetbalclubs relatief gemakkelijk om ‘goodwill’ te kweken (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018; Van Noort, 2013). Daarnaast is het vanuit het infiltreren binnen deze legale functies en de gecreëerde machtspositie mogelijk om de vereniging te misbruiken.

Verder kan er gebruik worden gemaakt van de tweede bouwsteen: de sociale relaties. Hechte sociale relaties zijn verbindende factoren en maken de kans op wantrouwen en ‘verraad’ klein. Deze hechte sociale relaties kunnen bijvoorbeeld bestaan uit langdurige vriendschappen of familiebanden (Kleemans, 1998). Uit onderzoek blijkt dat bij het plegen van criminele activiteiten daders vaak contacten leggen of medeverdachten hebben die voortkomen uit hechte sociale relaties (Kruisbergen, Roks & Kleemans, 2019). Op die manier komen criminele activiteiten ook minder snel aan het licht doordat mensen er niet over praten of er geen melding van wordt gemaakt bij bijvoorbeeld de politie. Een criminele weldoener kan bij de lokale amateurvoetbalclub ook gebruik maken van sociale relaties. Het is aannemelijk dat er bij deze

lokale amateurvoetbalclub familie, vrienden of kinderen van de criminele weldoener betrokken zijn. Door deze sociale relaties bij de amateurvoetbalclub is de kans op verraad van de criminele weldoener klein. Op deze manier kan een criminele weldoener indirect gebruik maken van deze hechte relaties om zijn weldoenerschap te verbergen.

Een derde bouwsteen voor “de muur van stilzigen ” is de sociale omgeving. Het verschil tussen de sociale relaties en de sociale omgeving is de mate waarin de sociale contacten als ‘hecht’ zijn te bestempelen. Bij de bouwsteen ‘sociale relaties’ gaat het om (zeer) hechte relaties, zoals langdurige vriendschappen of familiebanden. Bij de bouwsteen ‘sociale omgeving’ gaat het om minder hechte relaties, bijvoorbeeld de relatie van twee ouders die elkaar kennen omdat de kinderen samen spelen in een voetbalteam. Verschillende onderzoeken wijzen uit dat criminele activiteiten plaatsvinden in een omgeving die op de hoogte is van deze criminele activiteiten of in een omgeving waarin wordt meegewerkt aan deze criminele activiteiten (Van de Bunt, Siegel & Zaitch, 2013). Ook criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs kunnen gebruik maken van deze sociale omgeving om een muur van stilzwijgen te creëren binnen amateurvoetbalclubs.

Voor de rol van de sociale omgeving in de muur van stilzwijgen zijn verschillende verklaringen. Een eerste verklaring voor het stilzwijgen van de sociale omgeving van criminele weldoeners is het voordeel dat deze sociale omgeving kan verkrijgen via de criminele activiteiten. Zij profiteren van de opbrengsten die door de criminele activiteiten mogelijk worden gemaakt (Kruisbergen, Roks & Kleemans, 2019). Ook is het mogelijk dat mensen op de club het (financieel) verkregen voordeel niet willen dwarsbomen (Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020).

Een tweede verklaring voor het stilzwijgen van de sociale omgeving is angst. Mensen in de sociale omgeving zijn bang voor consequenties wanneer er gepraat wordt met autoriteiten. Er kan bijvoorbeeld angst bestaan voor vernielingen, bedreigingen of geweld. Deze angst komt mogelijk voort uit de reputatie van de criminele weldoener door eerder gepleegde misdrijven of door connecties met personen uit het criminele circuit. Daarnaast kan er ook de angst bestaan voor een confrontatie met spelers of fanatieke aanhang van de club (Kruisbergen, Roks & Kleemans, 2019).

Een derde verklaring is de onwetende omgeving. De vrijwilligers van de club hebben mogelijk geen idee bij de achtergrond of connecties van de weldoener en de herkomst van zijn geld, zijn

onwetend en beschikken niet over de juiste kennis en kunde om dubieuze figuren van de club te weren (Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019; Andringa, 2016). Op deze manier faciliteert deze onwetende omgeving de criminele weldoener dus onbewust.

Door gebruik te maken van de verschillende bouwstenen van de muur van stilzwijgen die binnen de amateurvoetbalclubs opgebouwd kunnen worden, kunnen criminele weldoeners dus door de mensen binnen amateurvoetbalclubs of in de omgeving van deze amateurvoetbalclubs worden gefaciliteerd.

1.5 AMATEURVOETBALCLUBS ALS DOELWIT

Na het beschrijven van de verschillende bouwstenen van de muur van stilzwijgen zal er worden beschreven waarom amateurvoetbalclubs een doelwit zijn voor criminele weldoeners.

Lokale amateurvoetbalclubs vormen een aantrekkelijk doelwit voor criminele weldoeners, als het voornaamste motief van criminele weldoeners het genereren van aanzien en status is. Om dit aanzien en deze status te creëren is het nodig dat de verdiensten van de weldoener zichtbaar zijn in de maatschappij. Dit maakt de amateurvoetbalclub een aantrekkelijk doelwit, omdat het voetbal in Nederland een populaire en veelal zichtbare sport is (Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020).

Ook staan lokale amateurvoetbalclubs vaak in het ‘middelpunt’ van een gemeenschap, waardoor er prestatiedruk kan ontstaan. In een gemeenschap waar prestatie hoog in het vaandel staat, soms als gevolg van druk vanuit de aanhangers van de sport en het uitblijven van succes, zal eerder naar alternatieven worden gezocht om bijvoorbeeld financiële beperkingen te omzeilen waardoor er in deze club meer ruimte bestaat voor giften waarvan de oorsprong niet altijd duidelijk of misschien wel dubieus is (Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020). Het ‘bezwijken’ onder deze prestatiedruk zal verder worden besproken in hoofdstuk 2.

Crimineel weldoenerschap bij amateurvoetbalclubs is dus een fenomeen dat verschillende verschijningsvormen aanneemt, waar verschillende motieven aan ten grondslag liggen en waar verschillende mogelijke signalen voor zichtbaar zijn. Het is noodzakelijk onderzoek naar dit fenomeen te verrichten omdat uit verschillende cijfers blijkt dat dit een veel voorkomend fenomeen is in Nederland en deze vorm van ondermijnende criminaliteit onze samenleving ontwricht.

1.6 CENTRALE VRAAGSTELLING IN DIT ONDERZOEK

In dit onderzoek wordt verkend of er in Noord-Nederland aanwijzingen bestaan voor de aanwezigheid van criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs.

Eerdere onderzoeken over dit onderwerp richtten zich voornamelijk op criminele inmenging, de aard en omvang en de bijbehorende risico's en preventiemaatregelen in de wereld van de amateursport, maar niet specifiek op het fenomeen crimineel weldoenerschap en een theoretische verklaring van het gedrag van criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs. Daarnaast richtten deze voorgaande onderzoeken zich vooral op andere gebieden in Nederland, zoals Noord-Brabant, Zeeland en Gelderland. Hieruit blijkt dat crimineel weldoenerschap en criminele inmenging een probleem zijn bij amateursporten in Nederland, maar voor Noord-Nederland is dit fenomeen nog niet verkend. Gezien de groeiende aandacht voor dit probleem, de toename in ondermijnende criminaliteit en dus de noodzaak voor de bestrijding van deze vorm van criminaliteit is het van belang om onderzoek te doen naar dit fenomeen. Daarnaast zal in dit onderzoek de focus liggen op amateurvoetbalclubs, omdat uit voorgaand onderzoek dus blijkt dat dit de sport is waarin deze vorm van criminaliteit zich voornamelijk manifesteert (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018).

De onderzoeksvraag die centraal staat is: *Welke aanwijzingen zijn er binnen het amateurvoetbal in Noord-Nederland voor het fenomeen 'criminele weldoeners'?* Om antwoord te kunnen geven op deze onderzoeksvraag, zal worden verkend welke signalen er zijn van criminele weldoeners in het amateurvoetbal, welke motivaties deze criminele weldoeners mogelijk hebben, welke werkwijzen er door criminele weldoeners worden gehanteerd en op welke manier amateurvoetbalclubs kwetsbaar en aantrekkelijk zijn voor criminele weldoeners. Deze verkenning zal worden gedaan aan de hand van interviews met participanten uit ten eerste de veiligheidssector, dat wil zeggen de politie, KNVB of de belastingdienst. Ten tweede zullen er ook participanten uit de sportsector worden geïnterviewd. Deze participanten zijn actief in het bestuur van een amateurclub, spelend lid of trainer bij een amateurclub.

Daarnaast is het juist in de huidige tijd belangrijk om een verkenning te doen naar de signalen van criminele weldoeners, gezien de financiële belemmeringen die amateurvoetbalclubs als gevolg van de coronacrisis ervaren. Uit het nieuws en cijfers van de KNVB blijkt dat er clubs in financieel zwaar weer zijn beland als gevolg van de coronacrisis (KNVB, 17 februari 2021). Daarnaast blijkt uit onderzoek van de Belangenvereniging van het Amateurvoetbal (BAV) dat

er signalen bestaan van financiële nood bij verschillende clubs, bijvoorbeeld doordat er geen omzet wordt verkregen vanuit de kantine, sponsors van clubs zich terugtrekken en steunmaatregelen niet toereikend zijn (Belangenvereniging van het Amateurvoetbal, 8 maart 2021).

Vanwege de brede definitie, welke besproken is in paragraaf 1.3, spitst dit onderzoek zich niet toe op een specifieke definitie, maar de definitie zoals deze wordt uitgevraagd bij elk van de participanten in dit onderzoek. De eerste deelvraag die daarom centraal staat in dit onderzoek is:

1. *Wat wordt er in Noord-Nederland verstaan onder het fenomeen crimineel weldoenerschap?*

Daarnaast zal er in dit onderzoek voor Noord-Nederland worden verkend welke werkwijzen criminele weldoeners (mogelijk) hebben gehanteerd en welke signalen hiervoor zichtbaar zijn of waren. Daarom zijn twee volgende deelvragen die in dit onderzoek centraal staan:

2. *Welke werkwijzen van crimineel weldoenerschap doen zich (mogelijk) voor in Noord-Nederland?*

3. *Welke signalen voor crimineel weldoenerschap zijn er in Noord-Nederland waarneembaar?*

Verder is beschreven dat de amateurvoetbalclub een voorbeeld vormt van een vereniging die criminele weldoeners kan faciliteren, door het creëren van een muur van stilzwijgen en hierbij onder andere gebruik te maken van de legale en sociale omgeving. Omdat er geen eenduidig beeld bestaat over op welke manier amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland criminele weldoeners mogelijk faciliteren is de vierde vraag die centraal staat in dit onderzoek:

4. *Hoe wordt de criminele weldoener door de amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland gefaciliteerd?*

Ook vormen, zoals beschreven, lokale amateurvoetbalclubs een aantrekkelijk doelwit voor criminele weldoeners, omdat het amateurvoetbal in Nederland onder andere een zichtbare en populaire sport is en vaak als middelpunt van een gemeenschap fungeert. Omdat er ook geen eenduidig beeld bestaat over waarom amateurvoetbalclubs een aantrekkelijk doelwit zijn voor criminele weldoeners is de vijfde vraag die in dit onderzoek centraal staat:

5. *Wat maakt amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland een potentieel aantrekkelijk doelwit voor een criminele weldoener?*

In dit hoofdstuk is het fenomeen crimineel weldoenerschap ingeleid en beschreven aan de hand van voorgaand onderzoek, waarbij ook de aanleiding en de relevantie van dit onderzoek zijn aangeduid. Na het beschrijven van het faciliteren van een criminele weldoener door lokale inbedding binnen amateurvoetbalclubs en de verklaringen voor de amateurvoetbalclub als doelwit voor criminele weldoeners is de centrale vraagstelling in dit onderzoek behandeld. In het volgende hoofdstuk zullen twee sociologische theorieën worden beschreven die de kwetsbaarheid van amateurvoetbalclubs verklaren en dus de aantrekkelijkheid voor criminele weldoeners vergroten. Met behulp van de anomietheorie zullen de opgestelde doelen, de beschikbare middelen van amateurvoetbalclubs in kaart worden gebracht en zal het mogelijke gedrag van amateurvoetbalclubs als gevolg van de wrijving tussen de doelen en middelen worden besproken. Door middel van de gelegenheidstheorie wordt vervolgens, zoals de naam al doet vermoeden, de ‘gelegenheid’ die amateurvoetbalclubs aan criminele weldoeners verklaard.

2. THEORETISCH KADER

In dit hoofdstuk zullen verschillende verklaringen worden besproken voor het gevoelig zijn voor het accepteren van niet-legale financiële of andere ondersteuning door personen met een criminele achtergrond. Hierbij zijn zowel aan de hand van de anomietheorie, als de gelegenheidstheorie twee deelvragen geformuleerd waarop een antwoord gezocht wordt in dit onderzoek.

Om inzicht te krijgen in de verschillende doelen die amateurvoetbalclubs nastreven en de financiële en de sociale situatie van amateurvoetbalclubs zijn vanuit de anomietheorie de volgende deelvragen opgesteld:

6. *Wat zijn over het algemeen de doelen van amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland?*
7. *Welke middelen zijn over het algemeen belangrijk voor amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland?*

Vanuit de gelegenheidstheorie wordt toegelicht waarom amateurvoetbalclubs een mogelijke gelegenheid bieden, omdat deze clubs een aantrekkelijk doelwit zouden vormen en er op deze clubs een gebrek aan controle zou zijn. Daarom zijn de laatste twee deelvragen die in dit onderzoek centraal staan:

8. *Op welke manier vormen amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland een mogelijke gelegenheid voor criminele weldoeners?*
9. *Welke impact heeft de coronacrisis gehad op de kwetsbaarheid van de amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland?*

In paragraaf 2.1 en 2.2 zullen eerst zowel de anomietheorie als de gelegenheidstheorie worden besproken. In de paragrafen 2.1.1 en paragraaf 2.2.1 zullen deze theorieën worden toegepast op amateurvoetbalclubs. Bij het toepassen van deze theorieën op amateurvoetbalclubs, wordt er gebruik gemaakt van het scriptieonderzoek van Vaane (2014) waarin ongewenst gedrag op de amateurvoetbalvereniging is onderzocht.

2.1 DE ANOMIETHEORIE

In deze paragraaf zal de anomietheorie van Merton (1938) worden beschreven. Na deze beschrijving zal deze anomietheorie worden toegepast op amateurvoetbalclubs. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze theorie van Merton (1938) is ontwikkeld voor individuen.

Volgens de anomietheorie van Merton (1938) kan de relatie tussen sociaal-culturele doelen en de legitieme middelen om deze doelen te bereiken een verklaring bieden voor 'afwijkend gedrag'. Deze doelen en de beschikbare (legitieme) middelen komen namelijk niet altijd overeen (Merton, 1938; Cloward, 1959). Deze doelen komen voort uit het culturele systeem, waardoor mensen worden aangemoedigd om idealen zoals succes en status na te streven (Agnew, 1985). Verder variëren deze doelen tussen mensen in sterkte op het gebied van prestatie en het gevoel van voldoening. Sommige van deze doelen komen voort uit individuele drijfveren, zoals het bereiken van het maatschappelijk aanzien of het verdienen van veel geld (Merton, 1938).

Het gaat bij de anomietheorie ook om de middelen die in stelling kunnen worden gebracht om deze doelen te bereiken. Hierbij bepalen de normen in het culturele systeem welke middelen als legitiem te bestempelen zijn. Een voorbeeld van een norm is dat mensen hun geld op een eerlijke manier verdienen, dus niet door middel van criminele activiteiten. Een ander voorbeeld is dat men zich tijdens een sportwedstrijd netjes gedraagt, dus niet de tegenstander uitscheldt of vals speelt. Legitieme middelen kunnen worden gezien als de paden die bewandeld kunnen en mogen worden om deze doelen te bereiken.

De kern van Mertons theorie (1938) is dat individuele verschillen gecombineerd met de heersende normen en waarden in de samenleving kunnen leiden tot de vervaging of verwerping van deze normen en waarden. Er is dan sprake van anomie tussen de doelen en de beschikbare middelen. Wanneer er geen middelen beschikbaar zijn om deze doelen te bereiken is de kans groter dat er crimineel of afwijkend gedrag wordt vertoond. Er is dan sprake van compensatiegedrag.

Er zijn op basis van de anomietheorie vijf soorten gedrag te onderscheiden. Deze zijn hieronder als schema in figuur 1 weergegeven.

	Voorgeschreven sociaal-culturele doelen	Vastgestelde middelen	legitieme
<i>Conformisme</i>	+	+	
<i>Innovatie</i>	+	-	
<i>Ritualisme</i>	-	+	
<i>Retraitisme</i>	-	-	
<i>Rebellie</i>	+/-	+/-	

Tabel 1: gedragstypen (Merton, 1938)

Allereerst volgen de meeste mensen de wetten en regels die worden voorgeschreven in het bereiken van de sociaal-culturele doelen. Dit gedrag kan worden getypeerd als conformisme (Merton, 1938).

Daarnaast bestaat er gedrag waarbij de sociaal-culturele doelen wel worden geaccepteerd, maar de normen die iets zeggen over de middelen waarmee deze doelen worden bereikt niet. Het doel is bij dit gedrag wel belangrijk, maar de legitimiteit van de middelen om dit doel te bereiken niet. Dit type gedrag kan worden aangeduid als innovatie en kan leiden tot crimineel of afwijkend gedrag (Merton, 1938). Hierbij weegt bijvoorbeeld een competitief doel zwaar en kan dit doel niet binnen de wettige institutionele normen worden behaald. In plaats van dat er flexibel met de doelen wordt omgesprongen door deze aan te passen of dat er wordt geaccepteerd dat er geen middelen bestaan middelen voor het behalen van deze doelen is een persoon zo gefocust op het behalen van deze doelen dat hij of zij geen legitieme middelen meer ziet om deze doelen te bereiken. Dit kan als gevolg hebben dat de institutionele normen niet meer in acht worden genomen (Merton, 1938).

Het tegenovergestelde gedrag van innovatie is ritualisme. Hierbij is juist de legitimiteit van de middelen om deze doelen te halen wel belangrijk, maar staan de sociaal-culturele doelen meer op de achtergrond. Er wordt dus niet overgeschakeld naar een alternatief middel voor het bereiken van de doelen, maar de doelen worden bijgesteld. Het is bij ritualisme dus belangrijk dat de legitimiteit van de middelen wordt gewaarborgd, waarbij het behalen van de doelen als minder belangrijk beschouwd wordt (Merton, 1938).

Een ander gedragstype is het retraitisme, waarbij zowel de sociaal-culturele doelen, als de legitieme middelen om deze doelen te behalen worden verworpen. Hierbij kan worden gedacht aan mensen die hebben getracht hun doelen te halen, maar waarbij dit op niets is uitgelopen.

Bij dit gedragstype is de kans groot dat iemand vervalt in afwijkend of crimineel gedrag omdat de sociaal-culturele doelen niet meer worden nagestreefd en er geen waarde meer wordt gehecht aan het volgen van de legitieme middelen om doelen te behalen (Merton, 1938).

Het laatste gedragstype dat kan worden onderscheiden is rebellie. Hierbij is er sprake van het verwerpen van de huidige doelen en middelen en het aannemen van alternatieve doelen en middelen. Bij dit gedragstype is er sprake van groepen die zich verzetten tegen de maatschappij. Voorbeelden van dergelijke groepen zijn hippies of krakers (Merton, 1938; Ultee, Arts & Flap, 2009).

2.1.1 TOEPASSING VAN DE ANOMIETHEORIE OP AMATEURVOETBALCLUBS

Na het beschrijven van de anomietheorie van Merton (1938), zal deze worden toegepast op amateurvoetbalclubs zodat het (onbewust) accepteren van een (financiële bijdrage van een) criminele weldoener kan worden verklaard. De amateurvoetbalclub wordt als ‘individu’ beschouwd. Hierbij zullen de doelen, middelen en gedragstypen worden besproken. De individuele verschillen die bijdragen aan de verwerping of vervaging van de heersende normen in de samenleving en zijn beschreven in de vorige paragraaf, worden in dit geval gezien als de verschillen tussen amateurvoetbalclubs. Dit wil zeggen, de verschillen in capaciteit van amateurvoetbalclubs.

Allereerst bestaan er verschillende voorgeschreven doelen voor amateurvoetbalclubs, welke niet eenduidig zijn. Een eerste mogelijk doel dat een amateurvoetbalvereniging kan hebben is het stimuleren van de fysieke activiteit, door bijvoorbeeld het nastreven van het zo goed mogelijk uitvoeren van de sport en door middel van training en opleiding van spelers (Elling & Schaars, 2016).

Een tweede mogelijk doel van amateurvoetbalverenigingen is prestatie. Hierbij kan worden gedacht aan het winnen van wedstrijden, zo hoog mogelijk eindigen in de competitie en het optimaliseren van de prestaties van het eerste elftal. Het leveren van een goede prestatie kan daarnaast leiden tot aanzien en status in de maatschappij (Elling & Schaars, 2016).

Een derde mogelijk doel van amateurvoetbalverenigingen is het sociale doel. Dit doel bestaat uit het aanleren van bepaalde normen en waarden, maar ook het omgaan met winst, verlies en het functioneren in teamverband. Dit doel kan ook wel worden gezien als een vorm van sociale opvoeding (Boonstra & Hermens, 2011). Door de sociale samenstelling binnen de club zijn is

er sprake van heterogeniteit in sociaaleconomische status en etniciteit van betrokken binnen deze club, zoals spelers, trainers, coaches en andere vrijwilligers. Op deze manier maken verschillende etniciteiten met elkaar kennis en worden mensen met een kansarme achtergrond 'opgevoed' tot 'goede burgers' (Van Noort, 2003). Aandacht voor gezelligheid binnen de club is hierbij een belangrijk aspect. Dit kan de voetbalclub faciliteren, maar ook extra bevorderen door het organiseren van activiteiten op de vereniging (Boonstra & Hermens, 2011).

Om de drie doelen te bereiken is de beschikbaarheid van de voldoende middelen van belang. Het eerste en misschien wel het belangrijkste middel voor amateurvoetbalclubs is de financiële armslag. Over voldoende geld beschikken geeft de mogelijkheid voor faciliteiten waarmee een of meerdere doelen van de amateurvoetbalclub gerealiseerd kunnen worden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan goede trainings-en wedstrijd velden en goed materiaal zoals goede ballen. Voor het realiseren van deze zaken is het dus belangrijk dat amateurvoetbalclubs beschikken over voldoende financiële middelen (Vaane, 2014).

Een tweede belangrijk middel dat bijdraagt in het behalen van het prestatiedoel van amateurvoetbalclubs zijn (goede) trainers en spelers (Vaane, 2014). Deze kunnen op basis van talent of inzet voor de club als trainer of speler aansluiten bij de club, maar in de hoogste klassen van het amateurvoetbal is het niet ongebruikelijk dat trainers en spelers worden betaald voor hun diensten bij de club (KNVB, 14 december 2020). Een financiële tegenprestatie maakt het voor (goede) trainers en spelers aantrekkelijk om bij een club aan te sluiten en daardoor de prestaties van deze club te verbeteren. Dit komt doordat clubliefde tegenwoordig niet altijd sterk genoeg is om goede spelers of trainers bij een club te houden, maar het financiële gewin voor deze spelers of trainers de club aantrekkelijk maakt (Van Noort, 2003). Ook hierbij speelt het financiële plaatje van de amateurvoetbalclubs dus mogelijk een rol. Bij zowel het doel van het bevorderen van de fysieke activiteit als het prestatiedoel zijn dus de financiële middelen, ook wel het economisch kapitaal genoemd, van belang.

Een derde belangrijk middel voor het realiseren van het sociale doel van amateurvoetbalclubs is sociaal kapitaal. Sociaal kapitaal duidt op verschillende beschikbare hulpbronnen van individuen in een gemeenschap die bijdragen aan het vormgeven van de sociale organisatie in deze gemeenschap. Onder deze hulpbronnen kunnen worden bijvoorbeeld sociale netwerken, sociale relaties en vertrouwen worden verstaan. De sociale relaties zijn hierbij een cruciaal element, omdat er zonder deze relaties geen gebruik kan worden gemaakt van sociaal kapitaal (Engbersen, 2002). Sociaal kapitaal kan bijdragen aan het naleven van de regels in bijvoorbeeld

gemeenschappen of op verenigingen, omdat de (sterke) verbinding in de groep het mogelijk maakt dat het naleven van deze regels wordt afgedwongen door middel van sociale controle. Daarnaast kan sociaal kapitaal ook fungeren als steun bij tegenslagen of juist als ondersteuning bij leuke gebeurtenissen (Engbersen, 2002). Wanneer een club dus beschikt over een grote mate van sociaal kapitaal, dan kan dit sociaal kapitaal bijdragen aan een grotere weerbaarheid tegen criminele activiteiten op de club.

Na het bespreken van de verschillende doelen en middelen van amateurvoetbalclubs, zullen de verschillende gedragstypen worden besproken die van toepassing zijn op amateurvoetbalclubs. Het uitgangspunt met betrekking tot deze gedragstypen, is dat amateurvoetbalclubs zich conformistisch gedragen. Amateurvoetbalclubs volgen dus over het algemeen de legitieme middelen in het bereiken van de opgestelde doelen.

Naast het gedragstype conformisme, kan ook het gedragstype innovatie voorkomen binnen amateurvoetbalclubs. Bij het gedragstype innovatie wordt wel getracht de sociaal-culturele doelen te halen, maar de middelen waarmee deze doelen worden bereikt zijn niet meer belangrijk. Hierbij kunnen dus ook middelen die niet als legitiem worden beschouwd worden gebruikt (Bruinsma, Ceulen, Stevens & Spapens, 2020). Bijvoorbeeld wanneer prestatie een belangrijk doel vormt voor een club, maar de juiste middelen in de vorm van goede spelers en trainers niet aanwezig zijn om in deze prestatie te voorzien. Het is dan niet ondenkbaar dat amateurvoetbalclubs overgaan tot het (zwart) betalen van spelers en trainers om bij de club te komen voetballen en zo toch in het prestatiedoel te voorzien.

De overige gedragstypen die mogelijk leiden tot afwijkend of crimineel gedrag die hierboven zijn beschreven, kunnen niet worden toegepast op amateurvoetbalclubs. Te beginnen bij het gedragstype reitritisme. Bij dit gedragstype worden zowel de sociaal-culturele doelen als de middelen verworpen. Bij dit gedragstype gaat het vaak om mensen die meerdere malen getracht hebben hun doelstellingen te behalen, maar waarbij dit niet gelukt is. Dit gedragstype is niet van toepassing op amateurvoetbalclubs, omdat deze clubs beschikken over statuten waarin altijd de doelstellingen van deze amateurvoetbalclubs zijn vastgelegd. Omdat deze statuten worden vastgelegd bij de notaris, is het niet mogelijk om de doelen die in deze statuten zijn opgenomen te 'verwerpen' (Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020).

Daarnaast is ook het gedragstype rebellie niet van toepassing op amateurvoetbalclubs. Bij dit gedragstype is er dus sprake van het verwerpen van de huidige doelen en middelen en het

aannemen van alternatieve middelen. Hierbij gaat het om groepen die zich verzetten tegen de maatschappij. Wederom is het niet aannemelijk dat de doelen van amateurvoetbalclubs worden ‘verworpen’ zoals hierboven bij het gedragstype retraitsisme is beschreven. Daarnaast kunnen amateurvoetbalclubs niet worden gezien als groepen die zich verzetten tegen de maatschappij (Vaane, 2014).

Voor het voorkomen van het gedragstype innovatie bij amateurvoetbalclubs zijn verschillende verklaringen, welke voortkomen uit de beschikbare middelen van amateurvoetbalclubs. Ten eerste is het economisch kapitaal van amateurvoetbalclubs in afgelopen jaar afgenomen. Amateurvoetbalclubs zijn afhankelijk van bijvoorbeeld kantine-inkomsten, donaties en sponsors (Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019). Daarnaast is door de coronacrisis het economisch kapitaal mogelijk verder afgenomen, door de verminderde inkomsten en de doorlopende kosten. Het is daarom niet ondenkbaar dat bijvoorbeeld bestuursleden van amateurvoetbalclubs met minder financiële middelen eerder overgaan op alternatieve middelen om het fysieke of het competitieve doel te bereiken als dit een belangrijk doel vormt voor de club (Merton, 1938; Messner & Rosenfeld, 2009). Hierdoor wordt een amateurvoetbalclub mogelijk kwetsbaar maakt voor geld dat van ‘buiten’ de vereniging afkomstig is en waarbij er niet per se gelet wordt op de legitieme afkomst van dit geld.

Ten tweede is er al geruime tijd een afname van het sociaal kapitaal op amateurvoetbalclubs merkbaar. Al enige tijd is de verbinding van burgers met maatschappelijke activiteiten, zoals het amateurvoetbal, minder sterk geworden. Dit komt door de toename van individualisering in de maatschappij. Hierbij is er een dalende trend waar te nemen in het aantal lidmaatschappen van verenigingen (Putnam, 2000; Van Noort, 2003). Daarnaast lijken mensen minder bereid zich zonder tegenprestatie als vrijwilliger in te zetten voor verenigingen en zien deze vereniging meer als een gelegenheid om een ‘dienst’ te kopen (Van Noort, 2003). Deze individualisering leidt tot een vermindering van de sociale verbinding binnen clubs met als gevolg minder sociale controle, waardoor het afdwingen van normen en waarden moeilijker wordt. Hierbij kan worden gedacht aan de norm dat er geen drugs wordt gebruikt op de club. Een voorbeeld van een waarde is dat er door ouders niet naar hun kinderen wordt geschreeuwd vanaf de zijlijn tijdens een wedstrijd (Van Noort, 2003). De afname van sociale controle kan als gevolg hebben dat wanneer er bijvoorbeeld alternatieve middelen, zoals zwarte betalingen of dubieus sponsorgeld worden aangeboden, de sociale controle onvoldoende is en in sommige gevallen zelfs faalt.

2.2. DE GELEGENHEIDSTHEORIE

Aan de hand van de gelegenheidstheorie zal worden beargumenteerd waarom voetbalclubs een mogelijk doelwit zijn voor criminele weldoeners. Deze theorie veronderstelt dat er een gelegenheid moet zijn die het aantrekkelijk maakt voor criminelen om toe te slaan (Muller, Van der Leun, Moerings & Calster, 2010; Cohen & Felson, 1979). Uit onderzoek blijkt dat criminelen eerder kiezen voor kwetsbare doelwitten bij criminele activiteiten (Cook, 1986). Criminelen zullen kiezen voor het doelwit dat hen de meeste 'winst' oplevert en waar daarnaast de minste 'kosten' voor moeten worden gemaakt (Cook, 1986). Door Cohen en Felson (1979) worden er drie voorwaarden onderscheiden als het gaat om gelegenheid.

Allereerst is er sprake van gemotiveerde dader of daders. De dader of daders moeten dus de motivatie hebben om 'winst' te behalen uit het criminele gedrag of de criminele handeling. Ten tweede moet er sprake zijn van een aantrekkelijk doelwit. Dit aantrekkelijke doelwit is voor de crimineel een doelwit waaruit 'winst' kan worden gehaald. Tot slot moet er ook sprake zijn van een gebrek aan bewaking, verwant aan de sociale controle zoals deze is geschetst in de anomietheorie. Dit gebrek aan bewaking zorgt ervoor dat minder 'kosten' gemaakt hoeven te worden om de 'winst' te bereiken. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de mate van inspanning die de dader of daders moeten leveren. Op het moment dat er weinig controle rondom een doelwit aanwezig is, is het relatief minder inspannend om het doelwit te bereiken dan wanneer er veel controle aanwezig is. Er worden dan dus minder 'kosten' gemaakt.

2.2.1 DE GELEGENHEIDSTHEORIE TOEGEPAST OP AMATEURVOETBALCLUBS

Na het beschrijven van de bovengenoemde voorwaarden van Cohen en Felson (1979), zullen deze worden toegepast op amateurvoetbalclubs. Allereerst is er sprake van een gemotiveerde dader. De criminele weldoener kan als gemotiveerd worden beschouwd, omdat deze dader vooral op zoek is naar een manier om een respectabele status te verwerven en zijn imago te verbeteren, omdat dit imago mogelijk geschaad of aangetast is door betrokkenheid bij criminele activiteiten of zijn criminele achtergrond (Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2018). Daarnaast kan de weldoener ook gemotiveerd zijn doordat er financieel gewin valt te behalen uit het weldoenschap. Zo kan mogelijk de club witwasgelegenheid bieden of kunnen de ruimten op de voetbalclub, zoals de kantine, worden gebruikt om illegale activiteiten te faciliteren wanneer de weldoener is ingemengd in een voetbalclub. De weldoener is dus gemotiveerd om status en mogelijk geld te verdienen door middel van zijn investering, zoals ook is besproken in paragraaf 1.3 (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018).

Zoals is beschreven in paragraaf 1.5 zijn lokale amateurvoetbalclubs ook een mogelijk aantrekkelijk doelwit doordat deze clubs vaak het middelpunt van de gemeenschap vormen en omdat voetbal een veelal zichtbare en populaire sport is. Bij amateurvoetbalclubs is heel gemakkelijk ‘*goodwill*’ te kweken als er wordt bijgedragen aan het welzijn van de club. Er is dus niet veel voor nodig om het imago van de criminele weldoener op te poetsen (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018). Daarnaast zijn clubs afhankelijk van derden als het gaat om de financiële zaken en de organisatie van de club. Hierdoor zijn amateurvoetbalclubs afhankelijk van (financiële) bijdragen van bijvoorbeeld sponsors, leden of vrijwilligers en hebben amateurvoetbalclubs vaak moeite om het financiële plaatje rond te krijgen (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018). Dit maakt amateurvoetbalclubs een aantrekkelijk doelwit om status aan te ontlene (Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020).

Er zijn bijvoorbeeld ook zorgen dat de coronacrisis zorgt voor financiële belemmeringen bij amateurvoetbalclubs. Deze financiële belemmeringen bieden ook mogelijkheden voor ondermijnende criminaliteit, zoals druggerelateerde criminaliteit. De eventuele kwetsbaarheid van amateurvoetbalclubs die voor de coronacrisis al bestond, wordt mogelijk versterkt door de coronacrisis. Door het sluiten van de kantines en het niet laten uit spelen van de competities gedurende de coronacrisis, lopen amateurvoetbalclubs mogelijk inkomsten mis uit de kantineomzet en bijvoorbeeld de kaartverkoop voor wedstrijden. Ook zijn steunmaatregelen die worden verstrekt door de overheid niet altijd toereikend (KNVB, 17 februari 2021). Vanuit de horeca, een financieel hard getroffen sector gedurende de coronacrisis, bestaan er bijvoorbeeld al signalen dat criminelen de financiële kwetsbaarheid binnen deze sector gebruiken om zich door middel van weldoenerij in te mengen in bedrijven (RIEC, 15 februari 2021).

Tot slot kan er bij amateurvoetbalclubs sprake zijn van een gebrek aan bewaking. Dit gebrek aan bewaking kan allereerst worden toegeschreven aan de afname van sociaal kapitaal die bij amateurvoetbalclubs die al geruime tijd plaatsvindt, zoals in paragraaf 2.1 is besproken. Op deze manier is er minder sociale controle op de club aanwezig die het mogelijk maakt dat de normen en waarden die gelden op de club worden nagestreefd (Putnam, 2000; Van Noort, 2003).

Amateurvoetbalclubs draaien voornamelijk op vrijwilligers, ook bijvoorbeeld het bestuur. Dit bestuur beschikt niet altijd over bestuurservaring en over de juiste kunde en kennis om dubieuze figuren van de club te weren (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018).

Daarnaast is er ook ‘fysiek’ weinig toezicht of controle aanwezig bij amateurvoetbalclubs. Dit zorgt ervoor dat de kans kleiner is voor een criminele weldoener dat hij betraapt of gepakt wordt (Cook, 1986). Voetbalclubs en voetbalvelden zijn meestal onbewaakte terreinen waar iedereen gemakkelijk toegang toe kan krijgen en waar weinig toezicht en controle is. Toezicht en controle zijn in de loop der jaren verminderd, door sociale en economische ontwikkelingen (Vaane, 2014).

Tot slot bestaan er ook verenigingen die vitaal niet sterk zijn. Bij deze clubs is er sprake van doelen op korte termijn, wordt er qua bestuur veel gewisseld en functioneren bestuursleden veelal zelfstandig. Hierdoor is er ook sprake van verminderd toezicht en controle vanuit het bestuur van de vereniging waardoor deze vatbaarder is voor criminele weldoeners (Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019).

Kortom, het verminderde toezicht, de toegankelijkheid, de beperkte kennis en kunde van vrijwilligers en bestuursleden maakt amateurvoetbalclubs in mindere mate bewaakt en gecontroleerd en dus mogelijk een gelegenheid voor criminele weldoeners.

3. METHODE EN DATAVERZAMELING

In dit hoofdstuk zal worden besproken hoe de data in dit onderzoek zijn verzameld en hoe er door middel van deze data een antwoord getracht wordt te geven op de onderzoeksvraag: *Welke ervaringen zijn er binnen het amateurvoetbal in Noord-Nederland met het fenomeen 'criminele weldoeners'?*

In voorgaand onderzoek zijn zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden gehanteerd om de omvang van criminele praktijken in de sport en de ervaringen van verschillende participanten met dit fenomeen in kaart te brengen (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018; Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019; Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020; Duijvestijn & Piepers, 2020).

In dit onderzoek wordt de aanpak van kwalitatief onderzoek beschreven door Hennink, Hutter & Bailey (2011) gehanteerd. Omdat het doel van dit onderzoek een verkenning naar de ervaringen met crimineel weldoenerschap in Noord-Nederland betreft, is de kwalitatieve benadering een geschikte benadering om deze ervaringen in kaart te brengen. In dit hoofdstuk zal de wijze waarop de participantenselectie tot stand is gekomen, de wijze waarop de data is verzameld en verwerkt in dit onderzoek worden besproken.

3.1 PARTICIPANTENSELECTIE

Na de verantwoording voor de keuze van kwalitatief onderzoek zal er vervolgens worden beschreven hoe de selectie van de participanten heeft plaatsgevonden.

Er is in dit onderzoek bij het werven van de participanten onderscheid gemaakt tussen twee sectoren, namelijk de veiligheidssector en de sportsector. Onder participanten uit de veiligheidssector vallen participanten die werkzaam zijn bij een 'controlerende' instantie, zoals de politie, belastingdienst, FIOD en de KNVB. Onder participanten uit de sportsector vallen participanten die actief zijn binnen het amateurvoetbal als spelend lid, trainer, coach of bestuurslid.

De criteria die golden voor de participanten uit de sportsector om deel te nemen aan dit onderzoek waren dat de participanten op dat moment afkomstig, werkzaam of actief waren binnen het amateurvoetbal in Noord-Nederland. Dat wil zeggen Groningen, Friesland en Drenthe. De criteria die golden voor de participanten uit de veiligheidssector om deel te nemen

aan dit onderzoek waren dat de participanten op dat moment werkzaam moesten zijn bij een controlerende instantie die ook zicht hebben op amateurvoetbalclubs. Doordat deze twee groepen in dit onderzoek zijn opgenomen, ontstonden er niet enkel inzichten vanuit de voetbalclubs, maar ook vanuit instanties die de geldstromen in deze voetbalclubs ‘controleren’ of toezicht houden op de amateurvoetbalclubs. Op deze manier ontstaat er een brede invalshoek als het gaat om het fenomeen crimineel weldoenerschap.

De participanten die op basis van de criteria zijn geselecteerd voor dit onderzoek, zijn vervolgens benaderd voor een interview. Het was mogelijk om deze participanten te benaderen op basis van de contacten die ik gedurende het begin van mijn stageperiode bij de politie Noord-Nederland heb gelegd. De vijf participanten die ik kon werven gedurende mijn stage, zijn participanten die werkzaam zijn bij de politie, de FIOD en de KNVB. Enkelen van deze participanten zijn betrokken (geweest) in een onderzoek naar crimineel vermogen bij amateurvoetbalclubs. Daarnaast zijn op drie participanten na, al deze participanten ook actief binnen het amateurvoetbal. Dit leidt dus tot overlap tussen beide groepen. Zeven participanten in dit onderzoek zijn dus zowel actief in de veiligheidssector als in de sportsector. De e-mail die gebruikt is voor het benaderen van deze participanten is opgenomen in bijlage 1.

Omdat er binnen de groep participanten die vanuit mijn stage zijn geworven geen participanten aanwezig waren die enkel actief waren binnen de sportsector zijn er ook verschillende amateurvoetbalclubs geselecteerd zodat er betrokkenen bij deze amateurvoetbalclubs benaderd konden worden om deel te nemen aan het onderzoek. Onder deze betrokkenen werden bijvoorbeeld trainers of bestuursleden verstaan. Deze amateurvoetbalclubs zijn geselecteerd uit een lijst met alle amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland. Er is gestreefd naar participanten die actief zijn bij amateurvoetbalclubs op verschillende niveaus, omdat er vanuit de theorie geen reden is om te focussen op een specifiek niveau. Crimineel weldoenerschap kan zich namelijk manifesteren op elk niveau.

De e-mailadressen die hiervoor zijn gebruikt, zijn verkregen van de website van deze amateurvoetbalclubs. In de email aan de amateurvoetbalclubs heb ik mij tegenover de clubs opgesteld als stagiaire van de politie Noord-Nederland en onderzoeksstudent om niet het beeld te creëren dat ik bezig ben met een opsporingsonderzoek voor de politie en dat er eventueel consequenties in de vorm van een opsporingsonderzoek aan de interviews zouden zitten. Dit heb ik duidelijk in de mails beschreven die gericht waren aan de participanten van dit

onderzoek. De e-mail die is gebruikt voor het benaderen van deze amateurvoetbalclubs is opgenomen in bijlage 1.

Er zijn in eerste instantie twaalf amateurvoetbalclubs aangeschreven. Er zijn twee clubs die de uitnodiging voor deelname aan het onderzoek hebben geweigerd. De overige tien amateurvoetbalclubs hebben niet op de mail gereageerd. Vanwege deze hoge non-respons is ervoor gekozen om personen die actief zijn bij amateurvoetbalclubs te benaderen vanuit mijn eigen informele netwerk. Hier lag de bereidheid tot deelname hoger.

Verder zijn er ook binnen de veiligheidssector participanten benaderd volgens de 'sneeuwbalmethode'. Bij deze sneeuwbalmethode worden er nieuwe participanten geworven via de participanten die deelnemen aan het onderzoek. Hierbij is de vraag tot deelname voor de volgende participant tot stand gekomen via de huidige participanten, zodat de privacy van de participanten in acht wordt genomen en de participanten zich niet verplicht voelen om met mij over het onderwerp te spreken gezien de gevoeligheid van het onderwerp. Dit heeft nog twee respondenten opgeleverd.

Via deze sneeuwbalmethode zijn er weer verschillende contacten gelegd met bijvoorbeeld spelers, trainers of bestuursleden. Enkele van deze participanten hebben een achtergrond bij de politie, belastingdienst of KNVB waardoor er mogelijk meer kennis en ervaring over het fenomeen crimineel weldoenerschap zal bestaan. Het delen van deze eigen ervaringen is belangrijk, omdat hierdoor mogelijk nieuwe inzichten vanuit verschillende perspectieven over het fenomeen crimineel weldoenerschap verkregen kunnen worden.

De verschillende participanten zullen worden aangeduid met P1 tot en met P14. Het overzicht van de participanten die hebben deelgenomen aan het onderzoek zijn in tabel 2, hieronder, weergegeven. In tabel 2 staan deze participanten weergegeven samen met het beroep dat ze uitoefenen en de activiteit binnen het amateurvoetbal. Aan dit onderzoek namen dertien mannen en één vrouw deel. Hierbij zijn zeven participanten benaderd vanuit mijn eigen netwerk, vijf via stage en twee via de sneeuwbalmethode, waarvan één enkel actief is binnen de sportsector en één actief is binnen zowel de sportsector als de veiligheidssector.

Participant	Beroep	Achtergrond binnen het amateurvoetbal
P1	Werkzaam bij de politie	Nee
P2	Werkzaam bij de KNVB	Ja
P3	Werkzaam bij de KNVB	Nee
P4	Werkzaam bij de KNVB	Nee
P5	Werkzaam bij de politie	Ja
P6	Werkzaam bij de politie	Ja
P7	Werkzaam bij een wooncorporatie	Ja
P8	Werkzaam bij de FIOD	Ja
P9	Werkzaam bij de politie	Ja
P10	Werkzaam bij de politie	Ja
P11	Werkzaam bij de politie	Ja
P12	Werkzaam bij de politie	Ja
P13	Werkzaam bij een detacheringsbureau	Ja
P14	Werkzaam in het onderwijs	Ja

Tabel 2: Kenmerken van de participanten

3.2 ETHISCHE VERANTWOORDING

Dit onderzoek is niet voorgelegd aan de ethische commissie, omdat de data van het onderzoek is gebruikt voor onderwijsdoeleinden en de data die is verzameld in dit onderzoek na het afronden van het onderzoek zal worden vernietigd. In dit onderzoek zijn voor de ethische verantwoording dus de richtlijnen van de opleiding gevolgd, maar om de participanten in dit onderzoek te ‘beschermen’ zijn de participanten die deelnamen aan dit onderzoek duidelijk geïnformeerd en om toestemming gevraagd. De participanten die deelnamen aan het onderzoek hebben na de bevestiging van deelname een formulier ontvangen met uitgebreide informatie over het onderzoek. Er zijn drie verschillende formulieren opgesteld: één voor de participanten in de veiligheidssector, één voor de betrokkenen binnen het amateurvoetbal en één voor de participanten van de KNVB. Zo is de informatie over het onderzoek voor de participanten met verschillende achtergronden begrijpelijk gemaakt. De drie formulieren staan in bijlage 2. Deze informatie is bij aanvang van de interviews nog een keer mondeling samengevat voor de participanten, zoals weergegeven in de interviewschema’s in bijlage 4. De data die naar aanleiding van de interviews is verzameld is daarnaast veilig en zorgvuldig opgeslagen binnen de werkomgeving van de politie.

3.3 DE OPZET VAN HET ONDERZOEK

In deze paragraaf zal worden besproken hoe de interviews zijn voorbereid en afgenomen, de interviews vervolgens zijn verwerkt en hoe de dataverzameling uiteindelijk is verlopen.

3.3.1 VOORBEREIDING EN AFNAME VAN DE INTERVIEWS

Zoals eerder in dit hoofdstuk is besproken, is in dit onderzoek gekozen om een kwalitatieve benadering te hanteren. Er is hierbij gebruik gemaakt van semi-gestructureerde interviews. De structurering van de vragen is gebaseerd op de hypothesen die horen bij de centrale onderzoeksvraag. Er is voorafgaand aan de interviews een interviewschema opgesteld, zodat er kon worden gewaarborgd dat alle belangrijke thema's aan bod zouden komen in de interviews, bijvoorbeeld de signalen die kunnen duiden op criminele weldoeners, de werkwijze van criminele weldoeners en de impact van de coronacrisis op amateurvoetbalclubs. Door middel van het interviewschema was het mogelijk om gerichte vragen aan de participant te stellen, maar was er voor de participant ook de mogelijkheid om zijn of haar eigen ervaringen te delen.

De vragen die in het interviewschema zijn gebruikt, zijn opgesteld aan de hand van het theoretisch kader. De verschillende deelvragen sluiten aan bij de concepten uit hoofdstuk 1 en 2. Deze centrale concepten zijn 'crimineel weldoenerschap', 'werkwijze criminele weldoener', 'mogelijke signalen criminele weldoener', 'faciliteren criminele weldoener', 'aantrekkelijk doelwit', 'doelen amateurvoetbalclubs', 'middelen amateurvoetbalclubs', 'impact coronacrisis' en 'gelegenheid'. Om te waarborgen dat (waar mogelijk) informatie over deze centrale concepten werd verkregen via de interviews met de participanten, zijn deze concepten vertaald naar verschillende vragen in de interviewschema's.

Vanwege de verschillende achtergronden van de participanten is er gebruik gemaakt van verschillende interviewschema's; één voor de participanten binnen de veiligheidssector, één voor de betrokkenen binnen de sportsector en één voor de participanten die zowel betrokken zijn binnen de sportsector als werkzaam zijn binnen de veiligheidssector. Gedurende de interviews is er gestart met openingsvragen over het werk, de opleiding en de woonplaats van de participant. Met deze informatie is het mogelijk om de informatie beter te duiden en in perspectief te plaatsen.

Van de participanten uit de veiligheidssector wilde ik een meer algemeen beeld betreffende het fenomeen crimineel weldoenerschap. Deze participanten hadden mogelijk specifieke

ervaringen vanuit het werkveld waar gedetailleerd over verteld kon worden. Daarnaast konden deze participanten mogelijk meer vertellen over hoe dit fenomeen precies werkt, wat clubs nu vatbaar maakt, hoe criminele weldoeners te werk gaan en wat de motivatie van criminele weldoeners is.

Voor de acht participanten die zowel in de sportsector als de veiligheidssector actief zijn, is er een combinatie van bovengenoemde perspectieven gemaakt, dus een combinatie van vragen over het algemene beeld en de ervaringen bij de eigen club of andere bekende clubs.

3.3.2 VERLOOP VAN DE DATAVERZAMELING EN VERWERKING VAN DE INTERVIEWS

De meeste interviews vonden vanwege de coronamaatregelen via Microsoft Teams plaats, via het account van de politie. Zo had het interview toch zoveel mogelijk het karakter van een face-to-face interview. Eén interview heeft daadwerkelijk face-to-face plaatsgevonden op mijn stageadres. Uiteindelijk zijn er dertien interviews afgenomen, waarvan één met twee respondenten.

De interviews zijn globaal verlopen zoals gepland. Van de dertien interviews, zijn er elf volgens afspraak verlopen. Met twee participanten is een nieuwe afspraak gemaakt, omdat zij niet konden op het voorgestelde tijdstip. De duur van de interviews varieerden van twintig minuten tot anderhalf uur.

De opnamen van deze interviews zijn gemaakt met de spraak recorder app op mijn telefoon. Gedurende het interview zijn er microfoontjes (Boya BY-M1 Lavalier Microfoon) aangesloten aan deze telefoon om de kwaliteit van de opnamen te optimaliseren. Na het opnemen van het interview zijn deze opnamen opgeslagen binnen de digitale werkomgeving van de politie. Vervolgens zijn deze getranscribeerd in Word. Na het transcriberen, het letterlijk op uitschrijven van de gesproken opnamen van de interviews, zijn deze opnamen direct verwijderd van mijn telefoon. Op deze manier is de kans zo klein mogelijk gemaakt dat de opnamen in handen van derden konden komen. Dit is dan ook niet gebeurd.

De transcripten die van de interviews zijn gemaakt zijn ook opgeslagen binnen de digitale werkomgeving van de politie. Deze worden na het afronden van het onderzoek vernietigd. Op deze manier blijven de precieze woorden van het interview tussen de participant en mij als onderzoeker. In dit onderzoek zijn verschillende quotes van de participanten uit deze transcripten gebruikt.

Bij het verwerken van de data zijn vertrouwelijkheid en anonimiteit belangrijk. Bij vertrouwelijkheid gaat het om de informatie-uitwisseling tussen de onderzoeker en de participant, waarbij de informatie die door een participant verstrekt wordt, niet wordt openbaar aan derden op een manier waardoor de participant of de besproken situatie herkenbaar zijn (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). In dit onderzoek is de vertrouwelijkheid bewaakt, door geen specifieke informatie over amateurvoetbalclubs op te nemen in de resultaten van het onderzoek. Hierbij kan worden gedacht aan de quotes die zijn gebruikt, die altijd anoniem en niet herleidbaar zijn. Zo bleef belangrijke informatie waarvan het niet wenselijk dat deze naar buiten treedt, tussen de onderzoeker en de participant.

Volledige anonimiteit kan nooit helemaal worden gewaarborgd, maar in dit onderzoek is in ieder geval alle informatie die de participanten of de amateurvoetbalclub zouden kunnen identificeren uit de transcripten gehaald en vervangen door “(...)”. Hierbij kan er bijvoorbeeld worden gedacht aan namen van participanten, plaatsen of namen van amateurvoetbalclubs. Ook is informatie uit het transcript gelaten wanneer de participant nadrukkelijk vroeg om deze informatie niet in het onderzoek op te nemen. Hiervan is in twee interviews sprake geweest. In het transcript is de interviewer aangegeven met een ‘I’ en de participant met een ‘P’.

Voordat de data werd gelezen, zijn er deductieve codes ontwikkeld (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). Deze deductieve codes zijn ontwikkeld aan de hand van het theoretisch kader en het interviewschema (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). Een ‘code’ is een onderwerp, een idee, een mening of een kwestie die duidelijk in het transcript van het interview aan te wijzen is. Voorbeelden van deductieve codes zijn; ‘werkwijze betaling’, ‘lokale inbedding’, ‘signalen criminele weldoener’ en ‘impact coronacrisis’. Nadat alle deductieve codes waren gevormd, kregen deze codes een naam, een korte definitie en een korte toelichting, waarna ze werden opgenomen in het codeboek. Na het ontwikkelen van de deductieve codes zijn de transcripten gecodeerd in Atlas. ti.

Naast de deductieve codes zijn er ook inductieve en *in vivo* codes ontwikkeld. De inductieve codes en *in vivo codes* werden ontwikkeld tijdens het lezen en coderen van de transcripten. De inductieve codes omvatten bijvoorbeeld de thema’s ‘impact na coronacrisis’, ‘weldoener’ en ‘materiële doelen’. Deze codes verwijzen naar een bepaald onderwerp, een idee, een mening of vermoeden. *In vivo* codes zijn codes waarmee spreuken, gezegden of metaforen mee aangegeven worden. Een voorbeeld van een *in vivo* code is; ‘in de vaart der volkeren’ of ‘wie

betaalt, die bepaalt'. Het ontwikkelen van de codes is gestopt wanneer er geen nieuwe onderwerpen meer aan bod kwamen in het transcript. In latere analyses is er besloten om codes samen te voegen of te splitsen, omdat er te specifieke of algemene codes waren ontwikkeld. Alle codes die werden opgenomen in het codeboek, zijn in het definitieve codeboek beschreven welke is opgenomen in bijlage 5. Ook deze *in vivo* en inductieve codes zijn opgenomen in de verschillende thema's waarop deze codes van toepassing waren.

Na het coderen van de interviews en het ontwikkelen van het codeboek is er gewerkt aan het categoriseren van de codes voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Hierbij zijn er *thick descriptions* gevormd van de centrale concepten uit deze deelvragen. Bij het vormen van deze *thick descriptions* zijn verschillende codes die over dezelfde karakteristieken beschikken en samen bijdragen aan het beschrijven van de verschillende centrale concepten gebundeld. Na het ontwikkelen van deze *thick descriptions* zijn deze uitgebreid beschreven met behulp van verschillende quotes uit de transcripten. De *thick descriptions*, hierna thema's genoemd, zijn opgenomen in bijlage 6. Zo zijn er thema's gevormd die de naam 'crimineel weldoenerschap', 'werkwijze criminele weldoener', 'mogelijke signalen criminele weldoener', 'faciliteren criminele weldoener', 'aantrekkelijk doelwit', 'doelen amateurvoetbalclubs', 'middelen amateurvoetbalclubs', 'impact coronacrisis' en 'gelegenheid' hebben gekregen. Deze komen dus exact overeen met de opzet van de gestructureerde vragenlijst en dus ook met de beschreven theorie en opgestelde onderzoeksvragen. Voor elk thema is een tabel gemaakt met alle codes die aangeeft door welke participant deze genoemd zijn. Op deze manier is het mogelijk om verschillende thema's te interpreteren naar de achtergrond van de verschillende participanten. Deze tabellen zijn opgenomen in bijlage 7.

In het volgende hoofdstuk zullen de resultaten van dit onderzoek worden besproken aan de hand van de beschrijving van de verschillende thema's en de quotes van diverse participanten voor het verduidelijken en ondersteunen van deze thema's. De beschrijvingen van deze verschillende thema's zijn terug te vinden in bijlage 6.

4. RESULTATEN

Veel van de op voorhand beschreven verwachtingen over criminele weldoeners komen uit, het beeld dat op basis van verschillende onderzoeken over criminele weldoeners bestond wordt grotendeels bevestigd. Amateurvoetbalclubs blijken inderdaad ook in Noord-Nederland een doelwit te zijn voor criminele weldoeners. Volgens de participanten is het amateurvoetbal een zichtbare sport waar veel mensen bij betrokken zijn. Veel participanten zien ook dat betalingen een grote rol kunnen spelen bij amateurvoetbalclubs, dat drugsgebruik soms ‘normaal’ is en dat mensen in het bestuur niet altijd over de juiste kennis en kunde beschikken om ‘dubieuze’ figuren van de club te weren. Daarnaast streven amateurvoetbalclubs volgens verschillende participanten (onrealistische) doelen na die niet altijd met de beschikbare middelen gerealiseerd kunnen worden. Een precies overzicht van de coderingen en de tabellen per thema met de bijbehorende codes wordt in bijlage 6 beschreven.

In dit onderzoek zijn op basis van de theorie en eerdere onderzoeken onderzoeksvragen opgesteld, waar in dit hoofdstuk getracht zal worden een antwoord op te geven. De interviews en analyse, zoals beschreven in hoofdstuk 3, de thick descriptions, de thema's en de codes hebben geleid tot veel informatie over de inzichten waarover de groep participanten beschikt.

Er zal in dit hoofdstuk worden begonnen met het bespreken van de inzichten van de participanten over de gelegenheid die amateurvoetbalclubs mogelijk bieden. Voor het beschrijven van deze gelegenheid zijn onderzoeksvraag 5, uit hoofdstuk 1 paragraaf 1.6 en de onderzoeksvragen 8 en 9 uit hoofdstuk 2 paragraaf 2.2.1 gecombineerd. Daarna zal de frictie tussen de doelen en de middelen die bij deze amateurvoetbalclubs kan ontstaan worden besproken. Bij deze beschrijving zal er gebruik worden gemaakt van een combinatie van de onderzoeksvragen 6 en 7 uit hoofdstuk 2 paragraaf 2.1.1. Met de bespreking van deze vijf onderzoeksvragen, kan de kwetsbaarheid van amateurvoetbalclubs voor criminele weldoeners in kaart worden gebracht.

Nadat de kwetsbaarheid van amateurvoetbalclubs in kaart is gebracht, zal er worden besproken op welke manieren sommige van deze kwetsbare factoren van amateurvoetbalclubs kunnen bijdragen aan het faciliteren van een criminele weldoener door de betrokken van amateurvoetbalclubs. Bij het bespreken van de faciliterende rol van de omgeving van amateurvoetbalclubs staat onderzoeksvraag 4 uit hoofdstuk 1 paragraaf 1.6 centraal.

Na het bespreken van de faciliterende rol van de omgeving, worden de werkwijzen beschreven die door de participanten zijn herkend. Hierna zullen de signalen die voor deze werkwijzen zijn opgemerkt door de participanten worden toegelicht. Hierbij worden de onderzoeksvragen 2 en 3 uit hoofdstuk 1 paragraaf 1.6 besproken.

Tot slot wordt er een profilering van twee ‘typen’ criminele weldoeners gevormd, waarbij de verschillende motivaties van criminele weldoeners worden behandeld. Aan deze motivaties zullen de reeds beschreven werkwijzen en signalen worden toegekend. Op deze manier zal onderzoeksvraag 1 uit hoofdstuk 1 paragraaf 1.6 worden besproken. In de profilering van de verschillende typen criminele weldoeners wordt duidelijk gemaakt van welke kwetsbaarheden van amateurvoetbalclubs deze typen weldoeners ‘gebruik’ kunnen maken.

Bij het bespreken van de onderzoeksresultaten zal ook een terugkoppeling plaatsvinden naar de literatuur beschreven in hoofdstuk 1 en de theorie in hoofdstuk 2.

4.1 AMATEURVOETBALCLUBS ALS GELEGENHEID

In deze paragraaf zal de gelegenheid worden besproken die amateurvoetbalclubs bieden aan een criminele weldoener. De aspecten van de gelegenheidstheorie zullen als eerste worden besproken om duidelijk te maken van welke kwetsbaarheden van amateurvoetbalclubs criminele weldoeners ‘gebruik’ kunnen en willen maken om zich te manifesteren bij deze clubs. De aspecten van de gelegenheidstheorie passen bij onderzoeksvraag 5 zoals deze in hoofdstuk 1 is besproken en bij onderzoeksvragen 8 en 9 zoals deze in hoofdstuk 2 zijn besproken.

Onderzoeksvraag 5: Wat maakt amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland een potentieel aantrekkelijk doelwit voor een criminele weldoener?

Onderzoeksvraag 8: Op welke manier vormen amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland een mogelijke gelegenheid voor criminele weldoeners?

Onderzoeksvraag 9: Welke impact heeft de coronacrisis gehad op het functioneren van de amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland?

De verwachting op basis van de gelegenheidstheorie besproken in hoofdstuk 2, paragraaf 2.2.1 was dat ook amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland een gelegenheid bieden aan criminele weldoeners om zich te manifesteren (Muller, Van der Leun, Moerings & Calster, 2010; Cohen & Felson, 1979). Het blijkt dat hier geen twijfel over bestaat en dat amateurvoetbalclubs in

Noord-Nederland een gelegenheid zijn voor criminele weldoeners, gezien de drie voorwaarden die in deze theorie zijn beschreven. Er moet sprake zijn van een aantrekkelijk doelwit, een gebrek aan controle en een gemotiveerde dader. Ten eerste blijkt uit de gesprekken met de participanten dat amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland een aantrekkelijk doelwit vormen door de populariteit en zichtbaarheid van de sport, lokale betrokkenheid bij de sport, de mogelijkheid om een netwerk op te bouwen, het feit dat betalingen binnen het amateurvoetbal gebruikelijk zijn, de sociale en financiële afhankelijkheid, de (soms gebrekkige) kennis en kunde en de achtergrond van het bestuur, afgezwakte normen en waarden op de club, de gevoeligheid van spelers voor de betalingen van een criminele weldoener, het halen van spelers van buitenaf en de mogelijke invloed van de coronacrisis na het hervatten van de competitie van het amateurvoetbal. Deze factoren zijn in overeenstemming met de beschreven literatuur in hoofdstuk 1, paragraaf 1.4 (Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019; Andringa, 2016; Seal, 2009), paragraaf 1.5 (Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020) en hoofdstuk 2 paragraaf 2.2.1 (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018; Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020; KNVB, 17 februari 2021).

Ten tweede blijkt dat er op diverse clubs in Noord-Nederland een gebrek aan controle op het terrein van de club, de horeca op de club en de geldstromen binnen de club bestaat. Het gebrek aan controle op de fysieke locatie van de club is in overeenstemming met de beschreven literatuur in hoofdstuk 2, waar het gebrek aan 'toezicht' op de fysieke locatie en de vermindering van sociale controle op deze clubs al is besproken (Cook, 1986; Vaane, 2014; Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019). De controle op de horeca en geldstromen zijn een aanvulling op deze literatuur.

Ten derde blijkt dat criminele weldoeners als gemotiveerde daders te bestempelen zijn, zoals uitgebreid zal worden beschreven in paragraaf 4.4.3 bij de profilering van twee typen criminele weldoeners. De drie voorwaarden voor de gelegenheid van amateurvoetbalclubs voor een criminele weldoener zijn dus in Noord-Nederland van toepassing gebleken en amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland vormen dus een mogelijke gelegenheid voor criminele weldoeners.

4.1.1 AANTREKKELIJK DOELWIT

Het is geen punt van discussie dat amateurvoetbalclubs een aantrekkelijk doelwit vormen voor criminele weldoeners. Amateurvoetbalclubs worden als een aantrekkelijk doelwit aangemerkt

in zowel de veiligheidssector als in de sportsector. De factoren die de amateurvoetbalclub als aantrekkelijk doelwit verklaren, gevolgd door de participant die zich hierover heeft uitgesproken, zijn weergegeven in tabel 7.5 in bijlage 7. De achtergrond van de participant lijkt bij het herkennen van deze factoren een rol te spelen. Enkele van deze factoren werden enkel herkend door participanten uit de veiligheidssector.

Ten eerste wordt aangemerkt dat het mogelijk is om een amateurvoetbalclub in de ‘vaart der volkeren’ te helpen. Door de wellicht minder gunstige positie van de amateurvoetbalclub is het mogelijk een (financiële) bijdrage te leveren aan de amateurvoetbalclub, zodat deze club bijvoorbeeld kan wedijveren met het niveau of de financiële mogelijkheden van andere amateurvoetbalclubs in de omgeving. P5: *“Ja we weten allemaal wel dat er iets naar die club toegaat, ja die spelers komen er niet voor niks. Maar ja dat is gewoon de betrokken voorzitter die zijn clubbie in de vaart der volkeren wil helpen.”* Hoewel deze factor een ‘nieuwe’ factor lijkt, vindt deze wel zijn overeenstemming met de beschreven literatuur uit hoofdstuk 1 paragraaf 1.2. De factor ‘in de vaart der volkeren’ is in overeenstemming met de bestaande literatuur, omdat deze factor gelinkt kan worden aan de betrokkenheid van de criminele weldoener die handelt uit voorliefde (Seal, 2009), zoals in de bovenstaande quote van P5 valt te zien.

Verder kan het amateurvoetbal gezien worden als de grootste volkssport van Nederland. P8: *“Omdat voetbal de grootste volkssport van Nederland is en dus ook de meeste status oplevert.”* Daarnaast wordt door verschillende participanten genoemd dat het amateurvoetbal het middelpunt vormt van verschillende gemeenschappen en daarom ook een doelwit is voor een criminele weldoener. Dit maakt het amateurvoetbal in veel gemeenschappen een zichtbare sport waaraan door middel van het weldoenerschap status en aanzien kan worden gecreëerd door de criminele weldoener. P7: *“Ik denk dat het ook heel vaak gaat over status, gezien worden, kijk eens hoe geweldig ik dat doe allemaal, dat dat ook meetelt. Dat is bij voetbal toch meer zichtbaar dan bij een handbal of bij volleybal.”* De ‘statusgemotiveerde’ criminele weldoener zal worden besproken in paragraaf 4.4.3.

Ook zijn deze clubs een aantrekkelijk doelwit, omdat binnen het amateurvoetbal betalingen niet ongebruikelijk zijn. Op deze manier zal het weldoenerschap minder ‘opvallen’. P8: *“Ik denk dat het wel wat minder ongebruikelijk of wat gebruikelijker is dat er op bepaalde niveaus geld betaald wordt aan spelers, dus in die zin is er wel een infrastructuur om je weldoenerschap zeg maar te kunnen uiten en kwijt te kunnen.”*

Daarnaast bieden amateurvoetbalclubs bij uitstek de kans om een netwerk op te bouwen of uit te breiden en zo ‘winst’ uit het weldoenerschap te halen. P10: *“Je voetbalvereniging is heel geschikt om een netwerk op te bouwen. Dus ja, het is natuurlijk een symptoom van de onderwereld, die kan dan heel duidelijk contacten leggen in de bovenwereld.”* De motivatie voor het behalen van ‘winst’ uit het weldoenerschap zal worden besproken in paragraaf 4.4.4.

4.1.2 AANTREKKELIJK DOELWIT DOOR KWETSBARE FACTOREN

Ook worden er zowel binnen de veiligheidssector als de sportsector verschillende factoren aangemerkt die een amateurvoetbalclub kwetsbaar maken, waardoor deze een aantrekkelijk doelwit kan zijn voor criminele weldoeners. Deze factoren zijn weergegeven in tabel 7.9 in bijlage 7. De achtergrond van de participant lijkt eveneens bij het herkennen van deze factoren een rol te spelen. Ook enkele van deze factoren werden enkel herkend door participanten uit de veiligheidssector.

Een verklaring voor het herkennen van de amateurvoetbalclub als aantrekkelijk doelwit en de kwetsbare factoren door de participanten met deze achtergrond, zijn mogelijk de ervaringen van deze groep participanten vanuit bijvoorbeeld opsporingsonderzoeken. Bijvoorbeeld naar amateurvoetbalclubs die het doelwit zijn of zijn geworden van criminelen en die mogelijk verschillende kwetsbaarheden bij deze amateurvoetbalclubs herkennen, terwijl participanten uit de sportsector hier mogelijk minder of geen zicht op hebben.

Allereerst zijn amateurvoetbalclubs volgens verschillende participanten voor het functioneren van de club afhankelijk van geld en vrijwilligers wat hen kwetsbaar maakt. Bijvoorbeeld P6 zegt hierover: *“Die club is failliet geweest, want ja als je zo’n weldoener aanpakt dan stort het in”* en P3: *“Dat zijn juist die dorpsclubbies die enerzijds gestaafd zijn op we doen het samen, we doen samen de schouders eronder.”*

De hoeveelheid geld die omgaat in het amateurvoetbal vergeleken met andere sporten is volgens een participant een andere factor die amateurvoetbalclubs kwetsbaar maakt. Deze participant P7 zegt hier het volgende over: *“Sowieso dat er gewoon geld in om kan gaan zeg maar. In bepaalde regio’s gaat er heel veel geld in het amateurvoetbal om, ik denk dat dat één reden is.”*

Wat gerelateerd kan worden aan deze hoeveelheid geld binnen het amateurvoetbal, is de gevoeligheid van spelers voor de betalingen binnen het amateurvoetbal die door verschillende participanten wordt aangemerkt. Deze spelers zijn mogelijk vatbaar voor de betalingen van een criminele weldoener en bieden een gelegenheid voor de criminele weldoener bij de desbetreffende amateurvoetbalclub door het aannemen van deze betalingen. P3 zegt hier het volgende over: *“Sommige mensen laten zich ook graag betalen. Je moet je voorstellen, iemand die jong is, een student, die kan voor een wedstrijd per maand vijfhonderd euro cash krijgen. Ja, zeg maar eens ‘nee’ als je je studie moet betalen.”* Doordat spelers gevoelig zijn voor de betalingen van een criminele weldoener, is het ook mogelijk om spelers van buiten de vereniging te ‘halen’ en deze tegen betaling bij de club te laten spelen. Dit maakt amateurvoetbalclubs ook kwetsbaar, omdat amateurvoetbalclubs vaak in het presteren van de club afhankelijk zijn van deze spelers. P10: *“Zeker, ik denk dat daar een enorm risico zit voor die amateurclubs. Want op een gegeven moment is die weldoener misschien wel weg, dan gaan die spelers weg en dan stort die hele club in. Alleen de jongens die net tegen het eerste elftal aan zaten en nu in het tweede zitten, of de jeugd die ziet ‘ik krijg hier geen kansen’, die is al weggegaan. Ja, de sfeer in zo’n amateurvoetbalclub is goed vernacheld op zo’n moment.”*

Ook zijn clubs waarop er een cultuur heerst zonder sterke normen en waarden volgens verschillende participanten kwetsbaar. P10: *“Er zijn ook wel voetbalclubs waar het wat normaler is om een lijntje coke te snuiven op een wc. En waar andere leden zijn. Ja, het kan bijvoorbeeld dat het daar ook sneller gebeurt.”* Daarnaast kan het type club volgens P1 ook een factor zijn in de kwetsbaarheid voor criminele weldoeners en de bijkomstige financiële voordelen van deze weldoeners. P1: *“Kijk met name ook als je het even kort relateert aan woonwagencampen, die voelen zich toch al vaak een klein beetje achtergesteld, tenminste dat idee hebben ze bij de normale bevolking zeg maar. Dan vinden zij dat ze op deze manier toch naar voren kunnen laten komen hoe geweldig ze wel niet kunnen zijn.”*

Verder werd er gezegd dat het niet altijd de mensen met de meeste kennis en kunde zijn die de bestuursfuncties binnen een amateurvoetbalclub vervullen. P4: *“Nee en misschien ook niet de juiste kennis hebben. Ik denk dat heel veel verenigingen, dat is bij mijn vereniging ook zo, dat zijn eigenlijk allemaal ouders die toevallig denken van ik ga ook wat doen, ik ga wel in het bestuur. En dat is allemaal goed bedoeld, maar die beschikken niet allemaal over de nodige kennis en kunde.”*

Op basis van de beschreven theorie werd ook verwacht dat de coronacrisis amateurvoetbalclubs mogelijk nog kwetsbaarder zou maken voor criminele weldoeners. Toch lijkt de coronacrisis volgens verschillende participanten de financieel gezonde amateurvoetbalclubs niet veel schade toe te brengen. P2 zegt hierover: *“Ik heb 180 clubs waar in het aanspreekpunt voor ben en de afgelopen tijd heb ik de meeste wel gesproken. Wat ik dan eigenlijk over het algemeen terug hoor, dat hoor ik ook van mijn collega’s, is dat clubs houden het hoofd wel boven water. Ze gebruiken op dit moment alleen geld wat eigenlijk ergens anders voor bedoeld was. Bijvoorbeeld voor het verbouwen van de kantine. We hebben inmiddels zoveel regelingen vanuit de overheid, als jij nu heel zwaar in de rode cijfers draait, doe je iets niet goed.”*

Verschillende participanten merken echter op dat het onzeker is hoe deze trend zich na deze crisis voortzet. Mogelijk lopen de ledenaantallen terug of krijgen amateurvoetbalclubs nog te maken met financiële tegenslagen en kunnen ze deze tegenslagen vanwege de ‘schade’ van de coronacrisis in mindere mate verwerken. P7: *“Maar ik weet niet wat er gaat gebeuren als alles straks weer losgaat. Of mensen nog wel lid willen blijven, dat vind ik wel spannend.”* en P14: *“Bij ons gaat het goed maar er zijn natuurlijk ook clubs... Kijk wij hebben wel wat reserve, dus wij kunnen ook wel wat lijden. Heb je dat niet en er komt nog wel een staartje achteraan, dan ben je natuurlijk wel meer vatbaar.”* Bij het herkennen van de impact van de coronacrisis lijkt de achtergrond van de participant geen rol te spelen, zoals te zien valt in tabel 7.9 in bijlage 7.

4.1.3 GEBREK AAN CONTROLE

Door verschillende participanten werd het gebrek aan controle herkend bij amateurvoetbalclubs. Ten eerste wordt de mate van (sociale) controle op amateurvoetbalclubs in het algemeen genoemd. P2: *“Jazeker, ik bedoel iedereen is welkom vaak bij voetbalclubs. Als jij gewoon onderdeel bent van de omgeving van het dorp, van de stad en je komt met je vrienden mee, ja volgens mij zijn ze dan gewoon hartstikke blij als iemand hier een biertje koopt of een rondje weggeeft. Of naja als die zich maar gedraagt en gezellig is, dus dat zal zeker meewerken. Maar goed ik vermoed dat dat bij andere sportverenigingen ook zo zal zijn hoor, dat is niet voetbal specifiek.”* Daarnaast wordt er door een participant de mindere mate van controle op de geldstromen binnen de amateurvoetbalclub opgemerkt. P4: *“Ik bedoel er is een kas, daar gaat geld in en daar gaat geld uit. Het is niet alsof je hier zeg maar een beursgenoteerde vennootschap controleert waarbij inderdaad tot in detail alles gezien kan worden.”* Tot slot herkend ook een participant de mindere mate van controle op de horeca binnen amateurvoetbalclubs. P9: *“Ja dat is wel een goeie. Ik denk wel dat überhaupt de*

Gita Lier S2996308

overheid ook bij de horecazaken daar heb je soms vergunningen nodig, daar kan de wet BIBOB nog een rol spelen. Je hebt daar een drank en horeca wetvergunning voor nodig, dus daar is vanuit de overheid in ieder geval qua wet en regelgeving meer controle dan bij een amateurclub, waarbij ook wel vergunningen nodig zijn hoor ook wel een drank en horeca wetvergunning. Alleen ik denk wel inderdaad dat de controle daarop bij amateurverenigingen minder groot is. En dat het daardoor mogelijk makkelijker is om wat te doen. Ik denk overheidscontroles. Ik denk zeker dat bij dit soort clubs dat die er niet of weinig is.”

Na het beschrijven van de verschillende aspecten van de gelegenheid die amateurvoetbalclubs aan criminele weldoeners bieden, zal in de volgende paragraaf de (mogelijke) frictie tussen de doelen en middelen van amateurvoetbalclubs worden besproken.

4.2 FRICTIE TUSSEN DE DOELEN EN MIDDELEN VAN AMATEURVOETBALCLUBS

In combinatie met de mogelijke gelegenheid die amateurvoetbalclubs volgens de participanten bieden zijn ook de mogelijke doelen, beschikbare middelen en de mogelijke frictie tussen deze doelen en beschikbare middelen belangrijk als het gaat om amateurvoetbalclubs die een mogelijk doelwit vormen voor criminele weldoeners. Deze aspecten volgen uit de anomietheorie, beschreven in hoofdstuk 2 paragraaf 2.1.1. Er zijn bijvoorbeeld verschillende amateurvoetbalclubs die door de doelen die zij nastreven en de beschikbare middelen die hiervoor voorhanden zijn, zich in een sterke financieel en sociaal afhankelijke positie bevinden. Doordat zij toch in de doelen willen voorzien, maar niet over de juiste middelen beschikken, bieden deze clubs ook een mogelijke gelegenheid aan criminele weldoeners. Welke doelen en beschikbare middelen dit betreft, wordt in deze paragraaf beschreven. De beschrijving van de doelen en de beschikbare middelen past bij de onderzoeksvragen 6 en 7 welke zijn opgesteld in hoofdstuk 2.

Onderzoeksvraag 6: *Wat zijn over het algemeen de doelen van amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland?*

Onderzoeksvraag 7: *Welke middelen zijn over het algemeen belangrijk voor amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland?*

4.2.1 DOELEN VAN AMATEURVOETBALCLUBS

Als het gaat om de doelen van amateurvoetbalclubs herkennen de participanten vier

verschillende doelen; fysieke doelen, prestatiedoelen, sociale doelen en materiële doelen. De fysieke doelen, de prestatiedoelen en de sociale doelen komen overeen met de doelen die werden beschreven in hoofdstuk 2 (Elling & Schaars, 2016; Vaane, 2014; Boonstra & Hermens, 2011). Participant P3 zegt bijvoorbeeld over dit prestatiedoel: *“Ik ken hier ook een voorbeeld bij (...) uit de buurt, die voorzitter die heeft gezegd ‘we moeten met ons eerste omhoog, want anders zijn we net als al die andere vijfde klassers gewoon een grijze muis en doordat wij nu derde klasse spelen’, zegt hij dan, ‘komen die spelers van andere clubs bij ons in plaats van dat onze spelers naar die andere clubs gaan en daardoor hebben wij meer leden en daardoor kunnen wij richting de gemeente ons complex in leven houden’. Want als die gemeente op een gegeven moment financiële keuzes moet maken, omdat ze, ik noem maar wat, binnen tien kilometer straal maar één club willen hebben, dan zijn wij de hoogst spelende club en dan overleven wij.”*

Een doel dat niet uit de literatuur naar voren kwam, maar dat wel door participanten werd genoemd, is het materiële doel. Wanneer amateurvoetbalclubs dit doel nastreven, is het voor deze clubs belangrijk dat deze beschikken over goede materialen en financiële middelen. P8: *“Ja, maar een voetbalclub kan er echt concreet iets mee doen. Of de accommodatie verbeteren of dat soort zaken. Een keer een mooie buitenlandse reis maken met zijn allen.”*

Bij het herkennen van deze doelen lijkt de achtergrond van de participant een rol te spelen. Het materiële doel wordt enkel genoemd door participanten in de veiligheidssector, zoals te zien valt in tabel 7.6 in bijlage 7

4.2.2 MIDDELEN VAN AMATEURVOETBALCLUBS

De door de participanten genoemde middelen die hierna zullen worden besproken, zijn in overeenstemming met de literatuur in hoofdstuk 2 paragraaf 2.1.1 waar de financiële en sociale middelen ook als belangrijke middelen zijn aangemerkt voor amateurvoetbalclubs (Vaane, 2014; KNVB, 14 december 2020; Van Noort, 2003; Engbersen, 2002).

Voor het realiseren van de doelen voor amateurvoetbalclubs, herkennen participanten verschillende middelen. Ten eerste werden door de participanten de financiële middelen herkend. Met behulp van deze middelen vinden amateurvoetbalclubs ondersteuning in het realiseren van cruciale zaken binnen de club, zoals het betalen van de huur en onderhoud aan het sportpark, het betalen van vrijwilligers, spelers, trainers en de tenues voor de leden en de

trainers. Met deze financiële middelen kan dan ook in alle mogelijk doelen voor amateurvoetbalclubs worden voorzien. P6: *“Naja je kan ook denken aan het onderhoud van je gebouw van je velden van je hele sportpark, betalen van trainers en betalen van voetballers. En ja, je kunt het zo gek niet bedenken. Kijk, als je echt een succesvolle voetbalvereniging wil zijn, dan heb je geld nodig.”*

Andere belangrijke middelen voor amateurvoetbalclubs die genoemd worden door participanten zijn de sociale middelen. Deze middelen worden als cruciaal bestempeld voor het realiseren van processen binnen de vereniging, zoals de bereidheid van betrokkenen tot het doen van vrijwilligerswerk en de betrokkenheid van leden voor de ondersteuning in bijvoorbeeld het fluiten of coachen van teams binnen de vereniging. P3: *“Voetbal is voor een heel groot deel gestaafd op vrijwilligers. Ja, dat denk ik.”*

De achtergrond van de participant lijkt bij het herkennen van de middelen van amateurvoetbalclubs geen rol te spelen, zoals te zien valt in tabel 7.7 in bijlage 7.

4.2.3 DOELEN EN BESCHIKBARE MIDDELEN VAN AMATEURVOETBALCLUBS

In deze paragraaf zal worden besproken op welke manier er frictie kan ontstaan tussen de doelen en de beschikbare middelen van amateurvoetbalclubs, waardoor er dus anomie kan ontstaan bij deze clubs zoals besproken in hoofdstuk 2. Deze frictie verklaart hierbij hoe het gedragstype innovatie ontstaat, waarbij de doelen van amateurvoetbalclubs nog wel worden nagestreefd, maar minder legitieme middelen niet worden geschuwd om deze doelen te bereiken.

Allereerst kan een sterke prestatiedrang ervoor zorgen dat amateurvoetbalclubs kwetsbaar zijn voor criminele weldoeners volgens verschillende participanten, wanneer amateurvoetbalclubs niet over de juiste middelen beschikken om in deze prestatiedrang te voorzien. De club streeft hierbij naar een niveau dat eigenlijk te hoog gegrepen is voor een lokale club. Hierbij kan een criminele weldoener door middel van zijn betalingen een ‘alternatief middel’ vormen voor deze amateurvoetbalclubs. Bijvoorbeeld wanneer de amateurvoetbalclub streeft naar het presteren in een bepaalde klasse, maar lokaal gezien niet over voldoende goede spelers beschikt om deze prestatie neer te zetten.

Participanten noemen dan ook situaties bij clubs waarbij er niet of gedeeltelijk vanuit de beschikbare financiële middelen kan worden voorzien in de prestatiedoelen die de amateurvoetbalclub nastreeft. P7: *“Dat zijn vaak verenigingen waar wel wat ambitie zit, maar*

die eigenlijk dus meer willen dan ze zelf zouden kunnen". Hierbij wordt het niet ondenkbaar geacht dat deze clubs bijvoorbeeld bezwijken onder bepaalde type sponsors; *"Dan zijn ze redelijk makkelijk slachtoffer van grote sponsors zeg maar."* De betalingen aan spelers zijn mogelijk een uiting van de drang om te presteren, maar niet over de voldoende spelers op niveau beschikken om dit te bewerkstelligen. Het wordt mogelijk geacht dat het doel om te presteren dusdanig belangrijk is voor sommige amateurvoetbalclubs, dat de minder legitieme middelen niet altijd worden geschuwd om deze doelen te bereiken. P7: *"Aan de andere kant denk ik ook dat soms prestatiedrang, het willen, belangrijker is dan hoe je er komt."* Het overgaan tot deze minder legitieme middelen komt dus volgens participanten vooral voort uit de sterke prestatiedrang die bepaalde amateurvoetbalclubs om verschillende redenen nastreven. P12: *"Ja, ik vrees zolang mensen, zoals de amateurvoetbalclubs, de rivaliteit voelen ten aanzien van andere clubs en graag willen profileren, dat ze altijd vatbaar zullen zijn voor inmenging van criminele weldoeners"*.

Als gevolg van de sterke (onrealistische) prestatiedoelen kunnen er dus volgens verschillende participanten spelers van buitenaf worden gehaald en worden betaald. Het halen van spelers en betalen van spelers van buitenaf maakt amateurvoetbalclubs volgens deze participanten extra kwetsbaar, omdat deze spelers (van buitenaf) invloed hebben op de sociale middelen die binnen amateurvoetbalclubs voor handen zijn. Hierdoor wordt het realiseren van fysieke en sociale doelen op de club mogelijk bemoeilijkt en worden 'alternatieve' middelen die een criminele weldoener aan kan reiken mogelijk ook aantrekkelijker voor amateurvoetbalclubs. Hieronder zullen deze factoren en de invloed van deze factoren volgens verschillende participanten worden toegelicht. Deze factoren zijn niet eerder besproken bij de anomietheorie in hoofdstuk 2 en zijn dus een aanvulling op deze bestaande literatuur.

Ten eerste is het voor amateurvoetbalclubs soms 'noodzakelijk' om spelers van buitenaf te halen, om de amateurvoetbalclub te laten bestaan en te functioneren. P5: *"Ik denk dat gewoon dat je, dat je toch vaak ziet, ik noemde net ook een aantal clubs. Ik denk wel een groot gedeelte daarvan dat dat clubs zijn die ja, klein zijn, in kleine dorpjes zijn, waar niemand echt meer betrokken is, dus als er niet spelers van buitenaf gehaald worden om het zo maar te stellen, ja dat ze het dan heel lastig hebben om hun hoofd boven water te houden.* Ook zijn (legale) betalingen binnen het amateurvoetbal niet ongebruikelijk P8: *"Daar zitten wel financiële vergoedingen. Ja die mannen op dat soort niveau's volgens mij is het sowieso wel een beetje zo, dat daar wel hè financiële vergoedingen tegenover staan."*

Het betalen van spelers en het halen van spelers van buitenaf heeft een negatief effect op de mate van lokale binding en betrokkenheid binnen de amateurvoetbalclub volgens verschillende participanten. Die verminderde mate van binding en betrokkenheid heeft vervolgens weer invloed op de beschikbare sociale middelen binnen de amateurvoetbalclub die bijdragen aan het realiseren van fysieke en sociale doelen. Bijvoorbeeld P7 zegt het volgende over de mate van binding en betrokkenheid uit de tijd dat er bij zijn vereniging spelers werden betaald en van buitenaf gehaald: *“We doen het nu met eigen mensen. Er ontstond verdeeldheid binnen de vereniging en ook de betrokkenheid binnen de vereniging van de lokale mensen werd minder. Dus mensen kwamen verder van de vereniging af te staan, omdat het niet meer herkenbaar was.”* Door de mindere mate van lokale binding en betrokkenheid als mogelijk gevolg van het halen en betalen van spelers, is het mogelijk lastig of niet mogelijk voor clubs om bijvoorbeeld te voorzien in vrijwilligers. Hierdoor is het voor amateurvoetbalclubs lastig om processen binnen de vereniging te realiseren, zoals het geven van training, coachen van teams en het onderhouden van het sportpark. Als gevolg hiervan wordt het bereiken van fysieke doelen, zoals de mogelijkheid voor elk individu om de sport uit te oefenen op zijn of haar niveau, bemoeilijkt.

Daarnaast dragen de spelers die van buitenaf komen volgens verschillende participanten zelf ook niet bij aan de lokale binding en de betrokkenheid van amateurvoetbalclubs, waardoor ook de sociale doelen moeizamer worden gerealiseerd. Er is bijvoorbeeld vanuit deze spelers van buitenaf mogelijk minder animo voor deelname aan activiteiten op de club voor het bevorderen van de gezelligheid op de club, doordat ze zich in mindere mate verbonden voelen met de club. P7 zegt hier bijvoorbeeld het volgende over: *“Ik denk dat je op het niveau moet voetballen waar je hoort zeg maar, met de mensen die je zelf hebt. Ik heb zelf gevoetbald in de periode dat er betaald werd en dat geeft ongezonde situaties, dat is niet goed voor een vereniging eigenlijk. Er komt dan ongelijkheid binnen de vereniging, maar ook de binding wordt minder.”* en P11: *“Je moet wel heel goed kijken past het voetbal op prestatieniveau met betaalde spelers, past dat bij mijn type club. Wat ik net schetste dat de clubs die je ziet waar vaak geschoven wordt, dat zijn juist de dorpsclubbies die ja enerzijds gestaafd zijn op we doen het samen, we doen samen de schouders eronder, maar doordat de ploeg van buitenaf komt die niks doen, ja wordt het er niet beter op om het zo maar te zeggen.”*

De (legale) betalingen binnen veel amateurvoetbalclubs gaan dus ten koste van de sociale middelen van een club, waardoor het realiseren van sociale en fysieke doelen wordt bemoeilijkt. P2: *“Je bent een consumentenvereniging of je bent een vrijwilligersvereniging. Uiteindelijk die*

vraag moet je aan je leden stellen, dus wat voor vereniging willen je leden zijn. En doordat zij dit voor de leden gaan bepalen, zeggen de leden ook van joh, ga zelf ook maar hardlopen want het is niet onze club. Ja en doordat ze het functioneringsprincipe van de vereniging niet begrijpen, gaan ze in mijn beleving ook spelers aantrekken van buitenaf. Ik noemde net (club) zeg maar, die hebben een eerste team van buitenaf, maar je hoort aan alle kanten het tweede, het derde en de jeugd hoor je daar morren. Joh, wij komen nooit in het eerste. Die spelers gaan nu juist dus weg, terwijl dat toch eigenlijk de spelers van het dorp zijn.”

Doordat amateurvoetbalclubs mogelijk niet in staat zijn binnen de vereniging deze doelen te realiseren met de beschikbare middelen, zijn deze clubs mogelijk eerder geneigd over te gaan op een alternatief middel. Bijvoorbeeld P12 zegt hierover: *“Je ziet ook bij heel veel clubs dat ze last hebben om vrijwilligers te krijgen om de kantine te beheren, de kleedkamers schoon te maken, het clubhuis te verven, het veld te onderhouden en noem maar op.”* en *“Want als er dan wel iemand komt die zegt van goh, ik wil jullie wel helpen en ik heb wel geld, dan wordt het ook moeilijker om ‘nee’ te zeggen.”*

De clubs die de minder legitieme middelen niet schuwen, zijn de clubs waarbij een cultuur heerst zonder sterke normen en waarden en waar het bestuur als minder of niet integer te bestempelen is, P8: *“Ik denk dat dat heel erg afhangt van wat voor voetbalclub het is. Kijk een beetje solide voetbalclub waar ik iemand komt die zegt ik heb tienduizend euro cash, ja dat zal niet zo makkelijk gaan.”* en P5: *“Dat was iemand die was voorzitter van een voetbalclub, hij was verdacht”* Daarnaast kan het type club volgens P1 ook een factor zijn in de kwetsbaarheid voor criminele weldoeners en de bijkomstige financiële voordelen van deze weldoeners, zoals ook werd beschreven in paragraaf 4.2.1, P1: *“Kijk met name ook als je het even kort relateert aan woonwagenkampen, die voelen zich toch al vaak een klein beetje achtergesteld, tenminste dat idee hebben ze bij de normale bevolking zeg maar. Dan vinden zij dat ze op deze manier toch naar voren kunnen laten komen hoe geweldig ze wel niet kunnen zijn.”*

Het gebrek aan sterke normen en waarden zoals hierboven is besproken, wordt ook genoemd als een mogelijk gevolg van de achtergrond van het bestuur. Hierbij noemt P1 dat er mensen binnen een amateurvoetbalclub bestuursfuncties vervullen met een dubieuze of zelfs criminele achtergrond: *“Nou het is ook altijd verstandig om te kijken naar hoe zit het met de integriteit van de leden van het bestuur. Daar zitten soms fraudeurs tussen, of mensen uit de drugsindustrie, of mensen die zwaar geweld plegen.”*

Clubs waarbij er een cultuur heerst zonder sterke normen en waarden en waar het bestuur van de club in minder mate als integer kan worden beschouwd, zijn clubs waar in combinatie met minder toereikende middelen om te voorzien in de opgestelde doelen voor de club eerder zal worden overgegaan tot alternatieve middelen. Amateurvoetbalclubs waar criminele weldoeners zich mogelijk manifesteren, zijn dus vaak amateurvoetbalclubs met een sterke prestatiedrang, een mindere mate van binding en betrokkenheid en een cultuur zonder sterke normen en waarden en/of met een weinig integer bestuur. Dit komt dus overeen met de literatuur zoals deze is beschreven in hoofdstuk 2. De frictie tussen deze sterke prestatiedrang en de beschikbare middelen, zoals voldoende goede spelers is ook in dit hoofdstuk aan bod gekomen (Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019; Merton, 1938; Messner & Rosenfeld, 2009). De frictie tussen de sociale middelen, in de theorie aangeduid als sociaal kapitaal, en het functioneren van amateurvoetbalclubs is ook in overeenstemming met de beschreven literatuur in hoofdstuk 2. Hierin werd ook de afname van sociaal kapitaal als gevolg van individualisering aangemerkt bij amateurvoetbalclubs, waardoor het bewerkstelligen van processen binnen de vereniging wordt bemoeilijkt (Putnam, 2000; Van Noort, 2003). Uit de resultaten bleek dat de betalingen binnen het amateurvoetbal hier ook een aandeel in hebben, naast de individualisering in de maatschappij.

Uit de resultaten komt dus naar voren dat amateurvoetbalclubs verschillende doelen nastreven (fysieke doelen, materiële doelen, sociale doelen en prestatiedoelen) en dat er voor deze doelen verschillende middelen voor handen zijn (financiële en sociale middelen). Ook blijkt dat amateurvoetbalclubs niet altijd over de juiste legitieme middelen beschikken om in deze (onrealistische) doelen te voorzien, zoals hierboven is beschreven. Er kan dan dus sprake zijn van compensatiegedrag bij amateurvoetbalclubs, zoals in hoofdstuk 2 aan de hand van de anomietheorie is beschreven. Hierbij lijkt het gedragstype innovatie zoals deze in de anomietheorie is beschreven, van toepassing op deze amateurvoetbalclubs.

Ten eerste is het dus mogelijk dat de clubs met een sterke (onrealistische) prestatiedrang als sociaal-cultureel doel niet kunnen voorzien in de legitieme middelen om in dit doel te voorzien. Het sociaal-culturele doel, het doel om te presteren, wordt hierbij wel geaccepteerd door de meeste betrokkenen, maar de normen die iets zeggen over de middelen, dus de legitieme betalingen van de spelers die noodzakelijk zijn voor het behalen van dit prestatiedoel niet. Als gevolg van dit sterke prestatiedoel kunnen er spelers worden betaald om bij de club te komen voetballen om toch in het prestatiedoel te kunnen voorzien. Bij clubs die eerder overgaan tot

‘alternatieve middelen’ om toch in de doelen van de club te voorzien, zoals bijvoorbeeld de betalingen van een criminele weldoener, is vaak sprake van een cultuur zonder sterke normen en waarden en/of mindere mate van integriteit van het bestuur. Hierdoor worden deze ‘alternatieve middelen’ minder snel geschuwd.

Door deze betalingen aan spelers, die vaak van ‘buitenaf’ worden gehaald, neemt de mate van lokale binding en betrokkenheid binnen de amateurvoetbalclub af. Deze afname in lokale binding en betrokkenheid heeft een negatieve invloed op de sociale middelen (sociaal kapitaal), welke noodzakelijk zijn voor het bewerkstelligen van de sociale en fysieke doelstellingen. Het behalen van de sociaal-culturele doelen, zoals het bevorderen van de sociale gezelligheid (sociale doelen) en het goed laten verlopen van de processen binnen de vereniging, zoals het geven van training en het coachen van wedstrijden (fysieke doelen) kunnen hierdoor worden bemoeilijkt. Wederom kunnen clubs in de verleiding komen om gebruik te maken van alternatieve middelen, zoals de betalingen van een criminele weldoener. Een cultuur zonder sterke normen en waarden en/of een bestuur die als minder integer kan worden beschouwd, typeren deze clubs.

De anomietheorie beschreven in hoofdstuk 2 lijkt dus van toepassing te zijn op amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland.

Na het bespreken van de (mogelijke) frictie tussen de doelen en beschikbare middelen van amateurvoetbalclubs, zal het faciliteren van deze criminele weldoeners door betrokken bij het amateurvoetbal worden besproken

4.3 HET FACILITEREN VAN CRIMINELE WELDOENERS

In deze paragraaf zal worden besproken op welke manier de lokale inbedding van een criminele weldoener kan bijdragen in het faciliteren van deze criminele weldoener door de betrokkenen bij een amateurvoetbalclub. Deze aspecten van de ‘muur van stilzwijgen’ zoals deze in hoofdstuk 1 paragraaf 1.4 zijn besproken worden beschreven om te kunnen verklaren op welke manier een criminele weldoener bij een lokale amateurvoetbalclub kan worden gefaciliteerd, waardoor de aanwezigheid van criminele weldoener mogelijk (langer) aan het zicht van controlerende instanties en/of betrokkenen van de amateurvoetbalclub kan worden onttrokken. De aspecten die door de participanten zijn aangehaald hebben betrekking op de ‘sociale relaties’ de ‘sociale omgeving’, de ‘legale omgeving’ en de ‘legale functies’ welke in overeenstemming zijn met de beschreven literatuur in hoofdstuk 1, paragraaf 1.4 waar deze ‘bouwstenen’ van de

‘muur van stilzigen’ ook zijn besproken (Kleemans, 1998; Kruisbergen, Roks & Kleemans, 2019; Van de Bunt, Siegel & Zaitch, 2013; Bruinsma Ceulen & Spapens, 2019; Kleemans & De Poot, 2008; Van Noort, 2003).

Daarnaast worden er ook door de participanten verklaringen gegeven voor deze ‘muur van stilzigen’; de ‘onwetende omgeving’ en de ‘wetende omgeving’, welke ook in hoofdstuk 1 paragraaf 1.4 zijn besproken (Kruisbergen, Roks & Kleemans, 2019; Andringa, 2016; Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020).

Deze verschillende aspecten passen bij onderzoeksvraag 4 zoals deze in hoofdstuk 1 is besproken.

Onderzoeksvraag 4: *Hoe wordt de criminele weldoener door de amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland gefaciliteerd?*

Als het gaat om de faciliterende rol van de omgeving voor deze criminele weldoeners, noemen de participanten dat criminele weldoeners mogelijk worden gefaciliteerd doordat ‘sociale relaties’ en de ‘sociale omgeving’ mogelijk als ‘hulpbronnen’ kunnen fungeren om betrokken te raken bij amateurvoetbalclub. P6 zegt over deze ‘sociale omgeving’: *“Kijk, er zijn ook verdachten in een grote witwaszaken, die wel heel goed lagen in hun eigen dorp. Waardoor mensen zeggen, dat is een goede vent en er komt wat geld binnen. Dus het kan hem ook een bepaald aanzien en status geven waardoor hij eigenlijk die goede naam krijgt.”* en P3 zegt over deze ‘sociale relaties’: *“Ja, ik denk die clubs waar die mensen aan de macht komen of iets voor het zeggen krijgen, die hebben hun vriendjes om zich heen. Dat is ook de vitaliteit van de club, het feit dat ze niet eerder zijn afgeremd en te veel voor het zeggen krijgen.”*

Daarnaast kunnen criminele weldoeners zich, door de betrokkenheid bij de lokale amateurvoetbalclub, in ‘de legale omgeving’ begeven. In dit geval wordt de amateurvoetbalclub aangeduid als de legale omgeving. P7 zegt hier het volgende over: *“Of het moet wel iemand van heel erg buitenaf zijn, maar dat is vaak niet het geval. Het is vaak van iemand dichtbij.”* Ook is het voor criminele weldoeners mogelijk gebleken om gebruik te maken van de ‘legale functies’. Sommige criminele weldoeners nemen ook posities in binnen de vereniging, waar vanuit deze criminele weldoeners geld kunnen investeren. Deze legale functies zouden ook als ‘dekmantel’ kunnen fungeren. P11: *“(Strafbaar feit) daar verdiende hij ook geld mee en die had ook inderdaad, de lokale voetbalclub was zijn lust en zijn leven. Dus die pompte daar hè...*

die had daar ook een rol in het bestuur zeg maar maar die pompte daar ook geld in als sponsor.” Het innemen van een positie binnen de amateurvoetbalvereniging als werkwijze van een criminele weldoener, zal verder worden besproken in paragraaf 4.4.1.

Verklaringen voor de ‘muur van stilzwijgen’ die vanuit de ‘sociale omgeving’, de ‘sociale relaties’, de ‘legale omgeving’ en de ‘legale functies’ kan worden opgebouwd, zijn de ‘wetende omgeving’ en de ‘ontwetende omgeving’. Allereerst kunnen de sociale relaties en de sociale omgeving van een criminele weldoener bijdragen aan het faciliteren, omdat ze wel op de hoogte zijn van de aanwezigheid en criminele achtergrond van de weldoener, maar hierover zwijgen. P9 zegt hierover: *“En dat zie natuurlijk wel, wat nu ook lastig is in een kleine gemeenschap ook, is dat je mekaar, ons kent ons en dat het wel wat lastig is om een sponsor te weigeren. Bijvoorbeeld omdat hij ja, hè uit het dorp komt, altijd zaterdag langs de lijn staat. Misschien weet een club wel dat het niet helemaal klopt, maar dat zijn ook lastige dingen voor clubs. Kan ik me voorstellen.”* Het feit dat amateurvoetbalclubs een afhankelijke positie innemen op sociaal als financieel gebied zorgt er mogelijk voor dat de betrokkenen bij het amateurvoetbal, wanneer deze op de hoogte zijn van de criminele achtergrond van de sponsor of de criminele geldstromen die via deze sponsor de club in worden gebracht, minder snel geneigd zijn om hier tegenover controlerende organisaties te verklaren of hier melding van te maken. De ‘voordelen’ die een criminele weldoener met zich mee brengt bevorderen namelijk de financiële situatie en de nood aan sponsors kan het lastig maken voor betrokkenen om dit te ‘dwarsbomen’, zoals in de quote van P9 ook wordt gesteld.

Toch wordt er door P9 ook gezegd dat het mogelijk is dat de betrokkenen bij een amateurvoetbalclub niet weten dat het om een criminele weldoener gaat, waardoor de betreffende weldoener onbewust wordt gefaciliteerd: *“En soms ook omdat ze het niet weten hoor, dat het om een criminele weldoener gaat zegmaar, dus dat kan ook nog.”* Doordat er relatief veel geld om gaat in het amateurvoetbal en betalingen binnen deze sport niet ongebruikelijk zijn, zullen de (grote) betalingen van een criminele weldoener minder ‘opvallen’. Hierdoor is het mogelijk dat betrokkenen binnen het amateurvoetbal niet op de hoogte zijn van de aanwezigheid van een criminele weldoener. Ook het innemen van een legale functie of het actief zijn in de legale omgeving door een criminele kan het moeilijk maken voor betrokkenen om te constateren dat het om een weldoener gaat met criminele antecedenten, P7: *“Iemand die ook een achtergrond heeft, die ook wel wantrouwig van zichzelf is zegmaar, dus die is gaan speuren heeft hem bij ons afgewezen. Vlak daarna werd hij trainer als benoemd bij*

(club). Uiteindelijk hebben we daar hun gewaarschuwd en hebben ze het ook niet gedaan.”

Deze ‘onwetendheid’ zou kunnen worden gerelateerd aan bijvoorbeeld bestuursleden, die over onvoldoende kennis en kunde beschikken zoals dit besproken is in paragraaf 4.1.2.

Het is dus voor een criminele weldoener mogelijk om gebruik te maken van sociale relaties en de sociale omgeving om te betrekken te raken bij een amateurvoetbalclub. Daarnaast kunnen deze weldoeners zich ook begeven in de legale omgeving en in legale functies welke als ‘dektmantel’ kunnen fungeren voor de criminele weldoener. Verklaringen voor de ‘muur van stilzigen’ vanuit de legale functies, legale omgeving, sociale relaties en sociale omgeving zijn de betrokkenen in de wetende en de onwetende omgeving, die de criminele weldoener (on)bewust kunnen faciliteren.

4.4 DE WERKWIJZEN EN SIGNALLEN

Nu er is beschreven welke kenmerken amateurvoetbalclubs typeren die vatbaar zijn voor criminele weldoeners en op welke manier deze criminele weldoeners kunnen worden gefaciliteerd, zullen de werkwijzen die criminele weldoeners in Noord-Nederland hanteren en de signalen die kunnen worden opgepikt voor de aanwezigheid van een criminele weldoener worden beschreven.

4.4.1 MOGELIJKE WERKWIJZEN VAN CRIMINELE WELDOENERS IN NOORD-NEDERLAND

Voordat de profielen van criminele weldoeners in kaart worden gebracht, zullen eerst de werkwijzen en signalen worden besproken die worden herkend voor criminele weldoeners. Allereerst zullen de verschillende werkwijzen worden besproken, die zijn aangeduid met ‘gulle geveer’, infiltratie en misbruik. Bij het beschrijven van deze werkwijzen wordt er gebruik gemaakt van onderzoeksvraag 2, opgesteld in hoofdstuk 1 paragraaf 1.5.

Onderzoeksvraag 2: *Welke werkwijzen van crimineel weldoenerschap doen zich (mogelijk) voor in Noord-Nederland?*

DE ‘GULLE GEVEER’

De eerste wijze waarop de criminele weldoener lijkt te handelen, is door op te treden als ‘geldschietter’ ook wel aangeduid als ‘gulle geveer’, zoals dit ook in hoofdstuk 1 is beschreven (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018). Hierbij wordt er geld gegeven door de (criminele) weldoener aan een amateurvoetbalclub. P6: *“Naja, wat ik denk dat wel regelmatig voorkomt*

binnen het amateurvoetbal is dat je bepaalde geldschietters hebt die, naja ik weet niet wat hun doel precies is zeg maar, maar die in ieder geval de club van geld voorzien hè als sponsor.”

Een andere mogelijke wijze waarop een criminele weldoener geld kan ‘geven’, is via het financieren van tripjes en reisjes, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan het financieren van trainingskampen voor het eerste elftal. P11: *“Kijk het is amateurvoetbal. Dat je misschien als je een hele goede sponsor hebt, je misschien nog een trainingskamp op Texel kan beleggen. Maar er zijn ook clubs die in de eerste klasse naar Spanje gingen om een trainingskamp te doen.”* Het financieren van reisjes kwam in hoofdstuk 1 ook naar voren als wijze waarop de criminele weldoener als ‘gulle geveer’ kan betalen (Bruinsma, Ceulen, Spapens & Deij, 2018). Bij de betaalmethode ‘het financieren van reisjes of tripjes’ lijkt de achtergrond van de participant een rol te spelen, zoals te zien valt in tabel 7.2 in bijlage 7. Deze wijze van ‘betalen’ wordt enkel herkend door participanten uit de veiligheidssector.

CREATIEVE BETAALMETHODEN

Naast de betaling als gulle geveer, zijn er ook andere ‘creatieve’ wijzen waarop een criminele weldoener kan ‘betalen’ aan de amateurvoetbalclub of de betrokkenen bij de amateurvoetbalclub.

De eerste betaalmethode die door verschillende participanten is genoemd is het betalen van zwart geld, bijvoorbeeld via ‘envelopjes’. P12: *“Ja, vanuit de club misschien niet, maar elke pannenkoek die op de achtergrond met envelopjes strooit zorgt er dan wel voor dat die mensen bij de club betrokken zijn.”* Een ander voorbeeld van een zwarte betaling aan spelers is de volgende, P14: *“Het schijnt dat daar ook veel zwart geld wordt betaald. Dus dat sommige spelers bij wijze van per doelpunt nog weer vijftig euro krijgen. Die man was ooit eens bij ons in het clubhuis en zijn spits, die er die wedstrijd vijf had gemaakt, kwam naar hem toe met het handje zo opgehouden en daar gingen briefjes van vijftig vanuit de binnenzak in de hand.”* De afkomst van dit betaalde geld lijkt echter niet altijd duidelijk als crimineel of niet-crimineel bestempeld te kunnen worden. P10: *“We weten dat er met geld geschoven wordt richting spelers en dat wil niet per se zeggen dat dat crimineel geld is. Er is één geval van waar rook is, is waarschijnlijk vuur, maar goed daar kunnen we niets van vinden omdat we niet weten of er vuur is. Waar we wel denken van er zit iets crimineels achter. Maar de rest daar zit een of andere huisjesmelker erachter, er zit een oudijzerboer zit achter, een hoofdsponsor zit erachter.”* Toch zijn er volgens een participant wel geruchten over de afkomst van dit geld, P14: *“Ja en bij (club) schijnt ook gewoon heel veel drugshandel te zijn en ook drugsgeld in het*

rond te gaan en op die manier worden spelers ook wel betaald zeg maar.” De achtergrond van de participant lijkt bij het herkennen van deze werkwijze geen rol te spelen, zoals te zien valt in tabel 7.2 in bijlage 7.

Ook kan er volgens verschillende participanten door een criminele weldoener betaald worden via de loonlijst, een ogenschijnlijke legale wijze van betalen. Deze participanten geven aan dat er spelers of trainers op de loonlijst bij de (hoofd)sponsor kunnen worden geplaatst, dat er geen werk wordt verricht bij het sponsorbedrijf, maar deze spelers vervolgens worden betaald voor het voetballen bij de specifieke club. Hierbij lijkt het volgens de participanten om bonafide sponsorbedrijven te gaan, waardoor de betaling als legaal kan worden bestempeld en het in dit geval dus niet criminele weldoeners betreft waarbij deze werkwijze wordt herkend. P10: *“Ik wil het woord dubieus bij die sponsor niet noemen. In die zin is er in (plaats) is er ook een club, die voorzitter is een welbekende (persoon) en die heeft een aantal spelers op zijn loonlijst staan. Naja, die betaalt ze in ieder geval via de loonlijst, als ze maar bij de club spelen.”* De achtergrond van de participant bij het herkennen van deze werkwijze, lijkt geen rol te spelen zoals valt te zien in tabel 7.2 in bijlage 7.

Een andere mogelijkheid voor de criminele weldoener om te betalen, gaat volgens verschillende participanten via constructies met legale vrijwilligersvergoedingen. P5: *“Je kunt iemand een vrijwilligersvergoeding geven. Dat is €1700 euro netto per jaar. Die constructie wordt ook veel gebruikt. Alleen een goede voetballer krijg je niet voor €1700 euro per jaar. Wat ik dan begrijp is dat ze knutselen met contracten. Dan geef ik de voetballer een contract en dan geef ik zijn vrouw een contract, want die gaat zogenaamd schoonmaakwerkzaamheden doen. Dan heb je al €3400 euro per jaar.”* Het is bij deze betaalmethode vanuit de participanten niet duidelijk gebleken of dit vanuit criminele weldoeners of niet-criminele weldoeners wordt gefinancierd. De achtergrond van de participant lijkt bij het herkennen van deze betaalwijze een rol te spelen zoals te zien valt in tabel 7.2 in bijlage 7. Deze betaalmethode werd enkel herkend door participanten in de veiligheidssector.

Het terugbetalen van de contributie aan spelers is ook een constructie die gehanteerd kan worden door een criminele weldoener. P7: *“Wat ik gezien heb bijvoorbeeld is dat de spelers die aangetrokken werden, contributie moesten betalen, zodat het allemaal in de boeken kwam en de penningmeester geen vragen zou hebben, maar dat hij achteraf uit eigen zak die contributie teruggaf aan die spelers. Dus die spelers wisten het dondersgoed, maar of alle bestuursleden het wisten dat is de vraag.”* Ook bij deze betaalmethode is door de participanten

niet duidelijk uitgesproken of dit een criminele weldoener of een niet-criminele weldoener betrof. De achtergrond van de participant lijkt geen rol te spelen bij het herkennen van deze betaalmethode, zoals te zien valt in tabel 7.2 in bijlage 7.

Tot slot is een betaalwijze die werd genoemd door verschillende participanten de betaling via materiële zaken. P3: *“Of je bent echt een actieve amateur, je pakt nooit wat geld mee. Of je bent een formeel erkende contractspeler, met een bij de KNVB geregistreerde arbeidsovereenkomst. En alles daar tussenin hebben we slecht zicht op. Dus, premiegeld, tekengeld, een autootje, een dakkappelletje, een vakantietje, maar daar wordt veel over gesproken in voetballand.”* Deze betaalconstructie valt volgens een participant lastig als crimineel te bestempelen P6: *“Mensen hadden daar leaseauto’s als ze voetbalden bij (club). Dat regelde (naam) met (bedrijf). Het is feitelijk gewoon legaal, want het komt gewoon uit een goede bron. Alleen de constructie waarvan je je kan afvragen, ja of het wel integer is laat ik het zo zeggen. Want je wordt door een onderneming betaald om te voetballen bij een amateurclub, dat is natuurlijk een beetje bijzonder.”* De achtergrond van de participant lijkt bij het herkennen van deze betaalwijze een rol te spelen, zoals te zien valt in tabel 7.2 in bijlage 7. Deze werkwijze wordt enkel herkend door een participant uit de veiligheidssector.

De bovengenoemde betalingen aan spelers door een geïnfilterde weldoener, zijn op zich geen nieuw inzicht betreffende de beschreven literatuur in hoofdstuk 1. Hierin werd het (zwart) betalen van spelers ook beschreven (Essen, 2020), maar toch kunnen de andere ‘creatieve’ wijzen waarop er wordt betaald worden gezien als aanvulling op deze literatuur.

Bij het betalen via materiële zaken en het terugbetalen van de contributie lijkt de achtergrond van de participant een rol te spelen. Deze creatieve betaalmethoden worden enkel herkend door participanten in de veiligheidssector. Mogelijkerwijs hebben deze participanten meer zicht op deze betaalmethoden vanuit casuïstiek in het werk dat ze doen, bijvoorbeeld in onderzoeken naar (dubieuze) amateurvoetbalclubs.

INFILTRATIE BINNEN DE AMATEURVOETBALCLUB

Een ander wijze waarop een criminele weldoener te werk kan gaan, is door het creëren van een machtspositie binnen een amateurvoetbalclub door de financiële bijdrage die de criminele weldoener aan de amateurvoetbalclub levert.

Het infiltreren van een criminele weldoener als gevolg van de gecreëerde machtspositie, wordt volgens verschillende participanten verklaard door de term ‘wie betaalt, die bepaalt’. P14: *“Wie betaalt, die bepaalt. Als jij natuurlijk veel geld in de vereniging stopt, ga je ook bepalen wat de koers van de vereniging wordt, dus wie komt er als trainer en wie komt er als speler.”* Bij deze verklaring voor het infiltreren van een criminele weldoener of een niet-criminele weldoener, lijkt de achtergrond van de participant een rol te spelen. De participanten die deze term aanmerkten, waren beiden actief in de veiligheidssector zoals te zien valt in tabel 7.1 in bijlage 7. Deze term is in overeenstemming met de bestaande literatuur in hoofdstuk 1, paragraaf 1.2. In dit hoofdstuk werd ook de gecreëerde machtspositie van criminele weldoeners besproken, welke bij kan dragen aan het infiltreren binnen de amateurvoetbalclub (Essen, 2020).

Bij het infiltreren van een criminele weldoener, kunnen er verschillende (hoge) posities worden ingenomen binnen de club. Door een participant werd ten eerste een criminele weldoener genoemd, die binnen de amateurvoetbalclub is geïnfiltrerd als bestuurslid. P9: *“Er kwam een man in beeld, die verdiende zijn geld in (het criminele circuit). Die verdiende daar zijn geld mee en de lokale voetbalclub was zijn lust en zijn leven. Dus die pompte daar ook geld in als sponsor en die had daar ook een rol in het bestuur.”* Daarnaast werd ook door een participant een criminele weldoener herkend die als trainer binnen de vereniging wilde infiltreren. P7: *“Ja, dit bleek ook echt een oplichter te zijn, dus ook echt een crimineel. Maar wel iemand die als trainer heel gevierd was eigenlijk binnen het amateurvoetbal, want overal waar hij kwam werd er gepresteerd.”* Ook lijkt er sprake te zijn van het infiltreren van criminele motorclubs binnen een amateurvoetbalvereniging. P5: *“Maar je hoort natuurlijk wel dat er bepaalde motorclubs infiltreren binnen verenigingen en daar een bepaald aanzien krijgen.”*

Daarnaast beweren verschillende participanten dat er ook niet-criminele weldoeners bestaan die binnen de amateurvoetbalclub infiltreren. Bij het herkennen van de werkwijze infiltratie door criminele weldoeners en niet-criminele weldoeners speelt de achtergrond van de participant geen rol, zoals valt te zien in tabel 7.2 in bijlage 7.

MISBRUIK VAN DE AMATEURVOETBALCLUB

Bij het infiltreren binnen de verenigingen kan er ruimte ontstaan voor criminele activiteiten. P8: *“Hè, als iemand zich de bestuurskamer heeft ingeluld. Ja, die neemt een keer zijn vrienden mee en voor hetzelfde geld krijg je daar een soort honk waar je ook goed kunt overleggen over allerlei zaken.”* Het infiltreren binnen de vereniging kan het doel hebben om de vereniging te

misbruiken, bijvoorbeeld om een (crimineel) netwerk op te bouwen, uit te breiden of criminele activiteiten te ontplooiën.

Zowel het infiltreren binnen de vereniging als het misbruiken van de vereniging is in overeenstemming met de beschreven literatuur in hoofdstuk 1 paragraaf 1.2.4, waar deze werkwijzen ook zijn besproken (Essen, 2020). Bij het herkennen van de werkwijze misbruik speelt de achtergrond van de participant een rol, zoals te zien valt in tabel 7.2 in bijlage 7. Deze werkwijze werd enkel herkend door participanten in de veiligheidssector. Mogelijkerwijs hebben deze participanten meer zicht op deze werkwijze door ervaring in het werkveld, bijvoorbeeld in onderzoeken naar amateurvoetbalclubs waar dit misbruik heeft plaatsgevonden.

4.4.2 SIGNALLEN VOOR CRIMINEEL WELDOENERSCHAP IN NOORD-NEDERLAND

Na het bespreken van de werkwijzen die criminele weldoeners mogelijk hanteren, zullen de verschillende signalen worden besproken die zowel in de veiligheidssector als de sportsector zijn opgemerkt voor de manifestatie van een criminele weldoener bij een amateurvoetbalclub. Hierbij wordt er gebruik gemaakt van onderzoeksvraag 3, zoals deze is opgesteld in hoofdstuk 1 paragraaf 1.6.

Onderzoeksvraag 3: *Welke signalen voor crimineel weldoenerschap zijn er in Noord-Nederland waarneembaar?*

Bij de signalen voor criminele weldoeners is het mogelijk om onderscheid te maken in verschillende ‘typen’ signalen. Deze ‘typen’ betreffen ‘dubieuze sponsoring’, ‘uitzonderlijke prestaties’, ‘type investering’ en ‘criminele activiteiten’. Deze verschillende signalen zullen hierna worden besproken.

DUBIEUZE SPONSORING ALS SIGNAAL

Dubieuze sponsoring is een signaal voor een criminele weldoener, omdat deze signalen mogelijk duiden op criminele geldstromen die hun weg vinden naar de amateurvoetbalclub. Via deze ‘dubieuze sponsoren’ komt er mogelijk ook ‘dubieus geld’ de vereniging binnen, waardoor het weldoenerschap dat plaatsvindt als crimineel te bestempelen valt. P6: *“Misschien is er wel zo’n bonafide weldoener, die zegt van joh hè de voetbal is mijn lust en mijn leven, ik stop er €70.000,- in. Maar de kans is ook aanwezig dat er wat anders achter zit. Dat kan natuurlijk heel goed, dat er malafide dingen gebeuren.”*

Sponsors die voorkomen in de politiestructuren vormt volgens de participanten een eerste signaal dat duidt op dubieuze sponsoring. Deze sponsors komen naar voren in andere onderzoeken, waarin men per toeval op deze sponsors stuit. Dit signaal kan dus worden gezien als ‘bijvangst’ in andere onderzoeken. P9: *“Wat je wel ziet is sponsors die ook voorkomen in de politiestructuren. Het kan zijn dat er sponsors bij zitten die hun geld op die manier witwassen, hoe die constructie precies zit weet ik niet.”* Hierbij herkennen participanten ook verschillende typen sponsors die volgens hen wat meer ‘de schijn tegen hebben’. P8: *“Ik noem het weleens een soort beroepsdeformatie als je ergens komt en je ziet sponsorborden hangen en het zijn acht schrootafvalbedrijven en drie autohandelaren, dan heb je iets anders dan wanneer je bij wijze van spreken de visboer, de kleermaker en dat soort dingen hebt. Daar kan ik geen harde wetenschappelijke conclusies aan verbinden, maar het valt mij wel op.”*

Een sponsor die niet strookt met de gemeenschap waar de amateurvoetbalclub actief is, is een tweede signaal dat kan duiden op dubieuze sponsoring. P1: *“Kijk een club is vaak erg lokaal hè. Een lokale club gaat in principe alleen in zee met lokale sponsors, bekende sponsors. Bijvoorbeeld (naam) die had een sponsor van een (soort bedrijf) wat daar zeven kilometer bij vandaan zat, naja dat is al een signaal. Dus als er hele vreemde sponsors zijn, bijvoorbeeld in de wereld van de drugs dan is dat al een signaal, maar ook als een sponsor van heel ver weg komt.”*

Ook wanneer amateurvoetbalclubs over weinig sponsors beschikken, maar wel zichtbaar veel geld hebben te besteden kan dit een signaal zijn voor dubieuze sponsoring bij de club. Aannemelijk wordt geacht dat dit geld dus op een andere manier zijn weg naar de amateurvoetbalclub vindt. P11: *“Zo’n club heeft bij lange na niet zoveel inkomsten om elf spelers vijfduizend euro te kunnen betalen. Dus ik bedoel de contributies en de sponsorgelden komen nooit tot zo’n hoog bedrag om zoveel aan deze spelers te kunnen betalen. Dus dan moet er op een andere manier betaald worden. Dat soort signalen zie en hoor je veel.”*

Weer een ander signaal dat wordt herkend betreffende de dubieuze sponsoring, is wanneer een amateurvoetbalclub niet als ‘topclub’ kunnen worden gezien, maar er toch veel geld wordt geïnvesteerd in de club. P7: *“Nah, als je dan ziet dat verenigingen die eigenlijk helemaal niet heel aansprekend zijn als het gaat om het niveau waarop ze voetballen, maar er toch heel veel geld in de vereniging gepompt wordt, dat je dan wel denkt welke belangen zitten daarachter en wat beoogt iemand dan. En dat kan bijna niet het sportieve zijn.”*

Het signaal dat een sponsor mogelijk banden heeft met het criminele circuit, of op zijn minst als dubieus te bestempelen valt, is in overeenstemming met de beschreven literatuur in hoofdstuk 1 paragraaf 1.2.5 (Duijvestijn & Piepers, 2020; Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020). Hierin werden sponsoren die voorkomen in de politiesystemen aangemerkt als signaal voor de mogelijke aanwezigheid van een criminele weldoener bij een amateurvoetbalclub. Er zijn verschillende signalen die als aanvulling op deze literatuur worden gezien. Dit zijn de signalen dat sponsoren niet stroken met de gemeenschap, amateurvoetbalclubs die de beschikking hebben over weinig sponsoren, maar toch zichtbaar veel geld te besteden hebben en niet-topamateurvoetbalclubs waar veel geld wordt geïnvesteerd. Deze specifieke signalen komen in de beschreven literatuur in hoofdstuk 1 niet naar voren.

UITZONDERLIJKE PRESTATIES ALS SIGNAAL

Als het gaat om de uitzonderlijke prestaties van amateurvoetbalclubs, noemen de participanten het halen van spelers buiten de vereniging of het betalen van spelers die presteren vanuit de eigen vereniging. P6: *“Buiten afhaken betekent betalen, daar ben ik van overtuigd.”* en P10: *“Bij bijna alle eerste klasse teams wordt er betaald.”* Het betalen van spelers op zich, wordt over het algemeen als ‘normaal’ bestempeld. P9: *“Ik heb ook wel eens gezien dat er dan ineens iemand op een bepaalde club komt en dat hij allemaal spelers kan aantrekken. Wellicht dat daar ook betalingen tegenover staan, maar goed op zich is dat ook niet verboden natuurlijk.”* Wel is de bron waaruit deze spelers worden betaald niet altijd duidelijk als crimineel of niet-crimineel te bestempelen, waardoor het onderscheid tussen de betalingen van een criminele weldoener of een niet-criminele weldoener niet duidelijk gemaakt kan worden. P8: *“Ik denk dat het wel wat minder ongebruikelijk of wat gebruikelijker is dat er op bepaalde niveaus geld betaald wordt aan spelers, dus in die zin is er wel een infrastructuur om je je weldoenerschap te kunnen uiten en kwijt te kunnen.”*

Het aantrekken van goede, in sommige gevallen ex-professionele spelers in de lagere regionen van het amateurvoetbal wordt door verschillende participanten aangemerkt als uitzonderlijke prestatie(s). P5: *“Hij heeft een oud profspeler aangenomen. En wat ik inmiddels weet, is dat als je een goede amateurvoetballer bent kun je geld verdienen. Het kan zijn dat hij toevallig uit het dorp komt, dan is het nog aannemelijk dat hij denk van joh, ik ga voetballen op een paar*

honderd meter van mijn huis. Maar woont hij elders, dan is het zeer aannemelijk dat er wat aan de hand is.”

Het snel stijgen in niveau van het eerste elftal van de club is ook een signaal dat als uitzonderlijke prestatie bestempeld wordt. Dit betekent dat deze club drie à vier keer in zeer korte tijd promoveert. P7: *“Naja wij hebben een vereniging gehad in onze omgeving, in (provincie) die van de vierde klasse doorstoomde naar de eerste klasse in heel korte tijd met allemaal nieuwe spelers. Nou ja, dan heb je wel zoiets van welk belang zit daarachter.”*

Naast het aantrekken van uitzonderlijk goede spelers in de lagere regionen van het amateurvoetbal, is het aantrekken van uitzonderlijk goede trainers dus ex-professionele trainers of trainers afkomstig van een hoger niveau in het amateurvoetbal ook als signaal genoemd. P11: *“Ik denk dat als je (naam ex-professional) volgt als trainer, dat je een aantal clubs aan kunt wijzen waar hij gezeten heeft. Want hij heeft er wel een handje van om een beetje clubs op te zoeken die op het randje gaan zitten.”*

Wanneer een amateurvoetbalclub op hoog niveau actief is in een kleine gemeenschap wordt dit door verschillende participanten ook als signaal aangemerkt wat betreft uitzonderlijke prestaties. P6: *“Want als je wil, als je voetbalt op hoger niveau, dan gaat er veel geld in om en dan moet je veel sponsoren hebben. En bij kleinere clubs, is het opmerkelijk als een club uit een heel klein dorp heel hoog voetbalt.”* en *“Zo’n klein dorp, haalt in de breedte niet zoveel geld op, want daar is de gemeenschap te klein voor. Dus daar moeten één of twee buitensporig veel geld in stoppen.”*

Het wordt volgens verschillende participanten ook uitzonderlijk genoemd, wanneer amateurvoetbalclubs actief zijn op hoog niveau, maar over weinig jeugd beschikken. P5: *“Deze club is volgens mij gelieerd aan het (plaats) hier in (plaats). Daar schijnen amper jeugdleden te zijn en dat speelde wel nagenoeg op het hoogste amateurvoetbalniveau. Nou, dat is wel opmerkelijk.”*

Ook het onderling uitwisselen van spelers wordt door verschillende participanten aangemerkt als signaal voor de aanwezigheid van een criminele weldoener. P14: *“Ze wisselen ook wel spelers uit, dat is misschien nog wel een interessante. Als je bijvoorbeeld kijkt naar (naam1) en (naam2) dat zijn twee voorbeelden die ik heb genoemd. Het is heel vaak zo, als je kijkt naar transfers zeg maar, overschrijvingen aan het einde van het seizoen is dat er spelers van (naam1)*

naar (naam2) gaan en van (naam2) naar (naam1) gaan. Dat is iets dat mij echt opvalt dat ik denk: huh?"

Tot slot wordt de golfbeweging in de prestaties van een amateurvoetbalclub ook herkend als signaal. P14: *"Het gaat ook heel erg met een golfbeweging bij dat soort clubs. Dus nu gaat het bijvoorbeeld weer even goed. Dus dan wordt er waarschijnlijk weer even flink geïnvesteerd en zijn er een aantal mensen die daarachter zitten. Dan gaan er weer veel goede spelers daar naartoe, dan gaan ze omhoog, zijn de prestaties goed en soms is iemand er dan ook weer klaar mee, dan ontstaat er een conflict en dan donderen dit soort clubs ook weer twee-drie klassen naar beneden."*

Het herkennen van uitzonderlijke prestaties als signaal voor criminele weldoeners, is in overeenstemming met de beschreven literatuur in hoofdstuk 1, paragraaf 1.3.4 (Duijvenstijn & Piepers, 2020; Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020). In dit hoofdstuk werden de signalen betreffende het halen van spelers van buitenaf, het betalen van spelers en het 'snel' stijgen in niveau al beschreven. De specifieke signalen die een aanvulling zijn op deze beschreven literatuur is het aantrekken van ex-professionele trainers of trainers uit de hogere amateur regionen, actief zijn op hoog niveau als amateurvoetbalclub in een kleine gemeenschap, het actief zijn op hoog niveau, maar de beschikking hebben over weinig jeugdspelers, het onderling uitwisselen van spelers tussen amateurvoetbalclubs en de golfbeweging in prestaties.

TYPE INVESTERING ALS SIGNAAL

Verder werden er twee signalen genoemd die gaan over het type investering die wordt gedaan. Deze signalen zijn een aanvulling op de bestaande literatuur, beschreven in hoofdstuk 1, paragraaf 1.3.4.

Een eerste signaal dat bij het type investering werd genoemd, zijn amateurvoetbalclubs die beschikken over één grote sponsor. Deze sponsor kan volgens participanten door deze positie mogelijkwerwijs macht uitoefenen binnen de amateurvoetbalclub, wat kan bijdragen aan de mogelijkheid van het infiltreren binnen de club of het misbruiken van de club door de criminele weldoener of de niet-criminele weldoener. P14: *"Je hebt clubs zoals (naam1) uit (plaats1) en je hebt club (naam2) uit (plaats2). Daarover wordt gezegd dat, bij (naam1) daar heb je één iemand die daar heel veel geld investeert. Het schijnt dat spelers daar bij wijze van spreken op*

de loonlijst van zijn bedrijf komen. (...) Vervolgens willen spelers misschien wel naar een andere vereniging en dan zegt hij van nee, je mag niet weg want je hebt zoveel geld van mij geleend, dan wil ik eerst dat geld terug bij wijze van spreken. Dus op die manier probeert hij goede spelers te manipuleren voor mijn gevoel.”

Daarnaast is de investering op één plek in de vereniging, en met name de investering in het eerste elftal zodat dit elftal zo goed mogelijk kan presteren, ook een signaal voor het type investering van een criminele weldoener of een niet-criminele weldoener. P14: *“Kijk ze investeren niet echt in goede trainers of in een goede opleiding, aan goede mensen bij de vereniging of aan accommodatie en materiaal, dus het is eigenlijk allemaal heel sober. En ze halen gewoon goede voetballers naar zich toe. Dus het eerste elftal presteert eigenlijk alleen puur op wat daar komt voetballen eigenlijk.”* En P14: *“Kijk, wij steken ons geld in de breedte van de vereniging, zij steken hun geld op één plek in de vereniging en ja, dat is een keuze maar niet iets dat mij aanspreekt.”*

CRIMINELE ACTIVITEITEN ALS SIGNAAL

Criminele activiteiten worden ook door de participanten genoemd als mogelijke signalen voor een criminele weldoener, omdat deze activiteiten zich kunnen uiten wanneer een criminele weldoener zich heeft gemanifesteerd binnen de amateurvoetbalclub en deze (mogelijk) misbruikt voor criminele activiteiten. Bijvoorbeeld wanneer er dus vermoedens zijn van een criminele weldoener, maar er ook drugs aanwezig is op de club of dit wordt gedeald op de club, P14: *“Ja, en bij (naam) schijnt ook heel veel drugshandel te zijn”*. Een andere vorm van criminele activiteiten die worden genoemd betreffen illegale gokactiviteiten. P8: *“Wat je wel kan zien is dat het op een gegeven moment minder nauw wordt genomen met de regels en vergunningen. Tot hoe laat mag je open zijn, illegale pokeravonden en dat het daardoor wel een ontmoetingsplaats kan worden voor criminelen.”* Verder werden er in een recente casus ook wapens aangetroffen op de club, vertelt P5: *“In een casus waar we mee te maken hebben gehad, daar zijn ook pistolen aangetroffen.”* Tot slot wordt het opzettelijk doen van onjuiste aangiften ook herkend als signaal voor mogelijk een criminele weldoener. P8: *“Wat er toen aan de hand was lag een beetje op een ander vlak. De belastingdienst vond dat er sprake was van opzettelijk onjuiste aangiften.”*

Het herkennen van druggerelateerde criminaliteit en illegale gokactiviteiten als signalen voor criminele weldoeners zijn in overeenstemming met de beschreven literatuur in hoofdstuk 1,

paragraaf 1.2 waar diverse criminele activiteiten ook als signaal zijn aangemerkt voor de aanwezigheid van een criminele weldoener zoals de aanwezigheid van drugs en illegale gokkerijen (matchfixing) (Duijvenstijn & Piepers, 2020; Bruinsma, Stevens, Cremers & Spapens, 2020). De aanwezigheid van wapens en het opzettelijk doen van onjuiste aangiften zijn signalen die een aanvulling zijn op deze literatuur.

Bij het herkennen van de verschillende signalen betreffende criminele activiteiten, is de achtergrond van de participanten belangrijk, zoals te zien valt in tabel 7.3 in bijlage 7. De ‘illegale gokactiviteiten’, ‘het opzettelijk doen van onjuiste aangiften’ en de ‘aanwezigheid van wapens’ werden enkel herkend door participanten die actief zijn in de controlerende sector. Het is logisch dat de participanten uit de veiligheidssector meer kennis hebben van deze criminele activiteiten, vanuit het werk bij bijvoorbeeld de politie of de belastingdienst. Hierbij komen deze uitingen van criminele activiteiten mogelijk voor uit onderzoeken naar amateurvoetbalclubs of als ‘bijvangst’ in andere zaken. Dit geldt ook voor signalen die ‘dubieuze sponsoring’ betreffen, zoals ‘het voorkomen van sponsors in de politiesystemen’, waar enkel participanten uit de veiligheidssector zicht op hebben. Daarnaast ‘het type sponsor’, waarbij bijvoorbeeld metaalhandelaren en oudijzerboeren werden genoemd. Deze ‘typen’ sponsors worden mogelijkerwijs ook uit ervaring in het werkveld van de verschillende controlerende instanties als ‘verdacht’ aangemerkt. Bijvoorbeeld vanuit eerdere onderzoeken in relatie tot dit type bedrijven. Dit geldt ook voor ‘de beschikking hebben over veel geld, maar over weinig sponsors beschikken’ bij de club. Ook dit zijn mogelijk vormen van ‘dubieuze’ sponsoring die uit ervaring van controlerende instanties die herkenbaar zijn vanuit het werkveld.

De signalen die wijzen op ‘dubieuze sponsoring’ die gaan om ‘sponsors die niet stroken met de gemeenschap’ en ‘niet-aansprekende clubs, waar wel veel geld wordt geïnvesteerd’ worden enkel opgepikt door participanten in de sportsector. Verder lijkt de achtergrond van de participant wel een rol te spelen bij het herkennen van het ‘type sponsoring’ als signaal voor infiltratie. Het signaal dat er één grote investeerder investeert in de amateurvoetbalclub wordt enkel opgepikt door een participant in de sportsector. Mogelijkerwijs hebben deze participanten uit de sportsector meer zicht op deze sponsors, omdat zij over *inside information* van amateurvoetbalclubs beschikken omdat ze vanuit activiteit binnen het amateurvoetbal vaker op amateurvoetbalclubs verschijnen.

4.4 DE PROFILERING VAN VERSCHILLENDE TYPEN WELDOENERS

In de volgende paragrafen zullen de twee profielen voor criminele weldoeners die in Noord-Nederland worden beschreven op basis van de beschrijvingen van criminele weldoeners van de verschillende participanten in dit onderzoek. In deze paragraaf wordt er dus vanuit het perspectief van de weldoener gedacht.

Door het samennemen van verschillende motieven, werkwijzen en signalen ontstaan er twee profielen van criminele weldoeners. Deze profilering is belangrijk, omdat deze bijdraagt aan het herkennen van de aanwezigheid van een criminele weldoener bij een amateurvoetbalclub.

Bij het schetsen van deze profielen wordt ook het onderscheid tussen criminele weldoeners en niet-criminele weldoeners toegelicht. Het is belangrijk om dit onderscheid te maken omdat er niet altijd per definitie sprake is van een criminele weldoener bij een club, maar er ook sprake kan zijn van een niet-criminele weldoener. Dit niet-criminele weldoenerschap is immers niet verboden.

Bij deze profilering zal er gebruik worden gemaakt van de onderzoeksvraag 1 uit hoofdstuk 1, paragraaf 1.6.

Onderzoeksvraag 1: *Wat wordt er in Noord-Nederland verstaan onder het fenomeen crimineel weldoenerschap?*

PROFIEL 1: STATUS, AANZIEN, VOORLIEFDE EN HET BEKLEDEN VAN EEN 'HOGE' POSITIE

P5: *“Ik denk dat crimineel weldoenerschap ook vaak gaat over status, gezien worden.”*

Het eerste profiel dat op basis van de resultaten kan worden geschetst, is het profiel van een criminele weldoener die handelt vanuit de motivatie om een hoge status te creëren, uit voorliefde voor de specifieke amateurvoetbalclub en de sport voetbal in het algemeen of om een 'hoge' positie binnen de amateurvoetbalclub te bekleden. Door het innemen van een belangrijke of hoge positie binnen de amateurvoetbalclub, kan er voor de criminele weldoener ook een hoge status worden verworven en aanzien worden gecreëerd. Bij dit profiel ligt de motivatie om zich bij deze amateurvoetbalclubs te manifesteren, niet in het uitvoeren van criminele activiteiten. Deze motivatie komt overeen met de motivatie voor een criminele weldoener om status te creëren, aanzien te genereren, te handelen uit voorliefde en een 'hoge'

positie te bekleden binnen de amateurvoetbalclub zoals deze is geschreven in hoofdstuk 1 paragraaf 1.3.1 (Seal, 2009; Bruinsma, Ceulen & Spapens, 2019).

P7 zegt bijvoorbeeld het volgende over de motivatie van een criminele weldoener: *“Ik denk dat het ook heel vaak gaat over status, gezien worden, kijk eens hoe geweldig ik dat doe allemaal.”* Daarnaast zegt P8 het volgende over het generen van status voor de criminele als gevolg van het innemen van een positie binnen de amateurvoetbalclub: *“Ik denk dat het innemen in een club wel kan. Maar dan wel als doel om status te krijgen, maar niet inderdaad om geld te verdienen.”* Daarnaast zegt deze participant hierover: *“Ik denk dat heel erg samenhangt met een motief wat ze hebben. En dat zal vaak gaan om status. Hè, dus dat ze graag de gevierde man willen zijn en of ze dat nou indirect via een bedrijf doen of direct gewoon zelf doen. In de casus van (naam) zie je ook dat de persoon om wie het gaat, zelf ook een functie kreeg hè. Hij werd voorzitter en was ook gewoon het aanspreekpunt voor iedereen als er iets geregeld werd. Hij regelde ook heel veel.”* Ook in de beschrijving van de werkwijzen in paragraaf 4.4.2 kwam terug dat het innemen van een ‘hoge’ positie binnen de amateurvoetbalclub ook het verwerven van status en het creëren van aanzien als motivatie kan hebben, in het voorbeeld van de motorclubs die zich binnen amateurvoetbalclubs manifesteren.

P5: *“Maar je hoort natuurlijk wel dat er bepaalde motorclubs infiltreren binnen verenigingen en daar een bepaald aanzien krijgen.”*

WERKWIJZEN BIJ PROFIEL 1: ‘GULLE GEVER’, INFILTRATIE EN CREATIEVE BETAALMETHODEN

Naast de motivatie die aan dit type weldoener toe te schrijven valt, zijn er ook een aantal werkwijzen die gehanteerd kunnen worden door dit type criminele weldoener. Ten eerste kan dit type weldoener optreden als ‘gulle geveer’ zoals dit in paragraaf 4.4.2 is besproken. P8 zegt hier bijvoorbeeld het volgende over: *“Maar uiteindelijk gaat het allemaal om zwart geld er in pompen en dan niet om daar geld me te verdienen. In de zin van witwassen, maar vooral om status te krijgen.”*

Ten tweede is het ook mogelijk dat dit type weldoener infiltreert binnen de vereniging, zoals besproken in paragraaf 4.4.2. Door het financieel steunen van de amateurvoetbalclub, is het mogelijk dat een criminele weldoener status genereert, maar ook een machtspositie creëert.

Hierdoor is het voor de criminele weldoener mogelijk zeggenschap te creëren binnen de amateurvoetbalclub. P4: *“IJdelheid of op een soort troontje sinterklaas spelen en afhankelijkheid creëren.”* Met het infiltreren van de statusgemotiveerde weldoener die ook zeggenschap creëert binnen de amateurvoetbalclub, kunnen ook betalingen worden gedaan voor het verhogen van het niveau van de club, als de club een prestatiedoel nastreeft zoals deze in paragraaf 4.2.1 is besproken. Door de club naar een hoger niveau te brengen, genereert dit type criminele weldoener ook status in de lokale gemeenschap, P14: *“Ik weet bij die man van (naam) die heeft gewoon teveel, die heeft gewoon heel veel geld en die heeft zoiets van... Die spreekt dat natuurlijk ook openlijk uit in de media ook wel dat ‘ie van die club een hele grote club wil maken met zijn geld.”*

P8: *“Hij gooit daar waarschijnlijk best wel wat zwart geld tegenaan, waar in een keer allerlei spelers gehaald worden die ongetwijfeld betaald krijgen en waarmee hij eigenlijk ook zijn eigen aanzien koopt.”*

Dit type geïnfiltreerde weldoener kan door middel van zijn machtspositie en/of zeggenschap ook creatieve betaalmethoden hanteren zoals deze ook besproken zijn in paragraaf 4.4.2. Deze creatieve betaalmethoden omvatten dus; ‘zwart’ betalen via envelopjes, betaalconstructies via de loonlijst van de club, constructies met legale vrijwilligersvergoedingen, het terugbetalen van de contributie en de betalingen via materiële zaken (bijvoorbeeld een leaseauto of dakkapel).

SIGNALEN BIJ PROFIEL 1: ‘DUBIEUZE SPONSORING’, ‘UITZONDERLIJKE PRESTATIES’, ‘TYPE INVESTERING’

Voor de aanwezigheid van dit type weldoener zijn verschillende signalen te herkennen. Het eerste signaal dat kan worden herkend, is ‘dubieuze sponsoring’. De signalen die dubieuze sponsoring betreffen passen bij de door status en voorliefde gemotiveerde weldoener, omdat het aannemelijk is dat deze ‘dubieuze sponsor’ status wil verwerven en aanzien wil creëren zodat hij zijn imago ‘op kan poetsen’, zoals dit ook hoofdstuk 1 paragraaf 1.3 is beschreven. P6: *“(Persoon met criminele antecedenten), maar die kennen hun hele dorp natuurlijk goed. Waardoor mensen zeggen, dat is een goede vent en er komt wat geld binnen, hè een donateur. Dus het kan hem ook een bepaald aanzien geven en status, waardoor hij eigenlijk die goede naam krijgt zeg maar.”*

Een ander signaal dat herkend wordt voor dit type weldoener zijn ‘uitzonderlijke prestaties’. Deze signalen omtrent de uitzonderlijke prestaties van een amateurvoetbalclub passen bij de statusgemotiveerde criminele weldoener, omdat dit type weldoener via zijn manifestatie bij en binnen de club kan zorgen dat er (zeer) goede spelers en/of trainers bij de club kunnen worden aangetrokken die kunnen zorgen voor het bevorderen van de prestaties van de club, met name bij het eerste elftal. P14: *“Je hebt clubs zoals (naam) uit (plaats) en je hebt clubs als (naam) uit (plaats). Daarover wordt gezegd eehm bij (naam) daar heb je één iemand die daar heel veel geld in investeert. En het schijnt dat goede spelers daar, die komen bij hem bij wijze van spreken op de loonlijst van zijn bedrijf en op die manier eeh betaalt hij ze heel veel geld.”* en P3: *“Je kan inderdaad verwachten dat het niet zomaar eeh haalbaar is voor een klein clubbie, om drie keer achter elkaar te promoveren. Omdat er toevallig een getalenteerde jeugdgroep is doorgebroken. Het gebeurt wel eens dat je twee keer promoveert. Maar drie keer in vier jaar of drie keer in vijf jaar dat is toch wel heel opvallend.”*

P14: *“En dan hoor je ook en dan zie je ook dat (naam) gewoon in de jaren daarna als een komeet de lucht in gaat.”*

Het ‘type sponsoring’ is ook een signaal voor een statusgemotiveerde criminele weldoener. Eerder werd al duidelijk dat een statusgemotiveerde criminele weldoener een (hoge) positie kan innemen in de amateurvoetbalclub en als gevolg hiervan mee kan beslissen over verschillende zaken binnen de vereniging, zo ook hoe en waar er in geïnvesteerd wordt in de vereniging, ook wel aangeduid als het ‘type investering’ zoals in paragraaf 4.4.1 is besproken. P14: *“Kijk ze investeren niet echt in goede trainers of in een goede opleiding of aan in goede mensen bij de vereniging of aan accommodatie, materiaal dus het is eigenlijk allemaal heel sober. En ze halen gewoon goede voetballers naar zich toe.”* Bij de profilering van criminele weldoeners is profiel 1 veel minder duidelijk als crimineel te beschouwen dan profiel 2, welke hierna zal worden besproken. Als het gaat om criminele weldoeners waarbij het motief het verwerven van status, het handelen uit voorliefde of het bekleden van een ‘hoge’ positie binnen de amateurvoetbalclub vormt, is het onderscheid tussen criminele weldoeners en niet-criminele weldoeners niet altijd duidelijk te maken. P10 zegt hier bijvoorbeeld het volgende over: *“Maar wat wel duidelijk is, is dat hij gewoon dat weldoenerschap, of dat crimineel is weet ik niet, maar dat weldoenerschap laat hij wel heel erg blijken.”* Het blijkt hierbij lastig om de afkomst van het geld te definiëren

en vast te stellen of deze afkomst als legaal of illegaal te bestempelen valt. Evengoed zijn deze weldoeners dus als niet-crimineel te bestempelen. P6 zegt hierover: *“Ik weet vanuit een lang verleden, uit een ver verleden, dat er bij ons (...) ook weleens een weldoener is geweest. Maar dat was dan wel een bonafide. Het zijn vaak gewoon mensen die veel geld om handen hebben en die betrokken zijn bij de club.*

P11: *“Alleen ja het is feitelijk gewoon legaal, want het komt gewoon uit een goede bron. Alleen de constructie waarvan je je kan afvragen, ja of het wel eeh integer is laat ik het zo zeggen. Want je wordt door een onderneming betaald om te voetballen bij een amateurclub, dat is natuurlijk een beetje bijzonder.”*

PROFIEL 2: HET UITVOEREN VAN CRIMINELE ACTIVITEITEN DOOR MISBRUIK EN INFILTRATIE

P6: *“je kunt natuurlijk verenigingen hebben waarbij de vereniging de locatie is om criminele activiteiten te ontplooiën of te bedenken, dat kan.”*

Het tweede profiel is dat van het type weldoener die gemotiveerd is om, eventueel naast het verwerven van status en het creëren van aanzien, de club te gebruiken voor het ontplooiën van criminele activiteiten. Dit komt overeen met de motivatie die is besproken in hoofdstuk 1 paragraaf 1.3.2 waarbij criminele weldoeners werden beschreven die gemotiveerd zijn om ‘voordelen’ uit de vereniging te halen in de vorm van het creëren of uitbreiden van het netwerk en contacten of financiële voordelen als gevolg van criminele activiteiten (Essen, 2009). P8: *“Ik kan me ook voorstellen dat het financiële aspect waarbij je wel inderdaad mogelijkheden hebt om geld wit te wassen, dat soort dingen. Dat dat ook wel een rol kan spelen.”* en P1: *“En als je dan teveel geld hebt en je kan je hobby leuker maken of je kan er ook winst uit halen...”* en P9: *“Ik kan me ook voorstellen dat het financiële aspect waarbij je wel inderdaad mogelijkheden hebt om geld wit te wassen, dat soort dingen. Dat dat ook wel een rol kan spelen.”*

WERKWIJZEN BIJ PROFIEL 2: 'GULLE GEVER' INFILTRATIE, CREATIEVE BETAALMETHODEN EN MISBRUIK

De eerste werkwijze die past bij het tweede profiel van een criminele weldoener, is het infiltreren binnen de vereniging, zoals ook is besproken in paragraaf 4.4.2. Participant P6 zegt hier het volgende over: *“Je kunt je ook situaties bedenken waarin de invloed van die sponsor of die weldoener zo groot is, dat er bepaalde posities binnen een vereniging gecreëerd worden.”* Doordat de criminele weldoener infiltreert binnen de vereniging kan er, zoals bij profiel 1 is beschreven, invloed worden uitgeoefend op de processen binnen de vereniging. Bijvoorbeeld dus op de beslissingen over het halen van spelers of trainers. Daarnaast kan een geïnfiltreerde criminele weldoener ook over gaan tot criminele activiteiten vanuit deze machtspositie. Door bekend te staan als 'betrokkene' bij de club of vrijwilliger binnen de club, kan er ook een 'toegang' gecreëerd worden tot de locatie van de amateurvoetbalclub. P4: *“Je probeert misschien ook wel een toegang te creëren. Op het moment dat je zelf wat wil, stel je bent crimineel je wil jezelf wat meer legitimeren dan wil je ook toegang hebben tot een business club je misschien inderdaad misschien op die manier, horizontaal wat meer aandacht krijgen.”* Via de geïnfiltreerde positie zou een criminele weldoener zijn (criminele) netwerk kunnen uitbreiden en op die manier 'voordelen' uit het weldoenerschap kunnen halen. P10: *“Maargoed, je kan je afvragen van ja, kom ik wat makkelijker met de burgemeester in contact, want die wil misschien wel naar de voetbalclub komen en niet naar de crimineel.”*

De creative betaalmethoden en het optreden als 'gulle geveer' die ook in het vorige profiel zijn aangemerkt, zijn ook van toepassing in profiel 2. Het schenken van (grote) geldbedragen, het 'zwart' betalen via envelopjes, betaalconstructies via de loonlijst van de club, constructies met legale vrijwilligersvergoedingen, het terugbetalen van de contributie en de betalingen via materiële zaken (bijvoorbeeld een leaseauto of dakkapel), zijn ook betaalmethoden die van toepassing zijn op dit profiel omdat door middel van het betalen van (grote) geldbedragen een afhankelijke positie binnen de vereniging wordt gecreëerd en een criminele weldoener in de gelegenheid kan worden bracht om 'macht' uit te oefenen binnen de vereniging. Daarnaast kunnen vanuit deze positie binnen de vereniging de verschillende 'creatieve betaalmethoden' kunnen worden gehanteerd, wat mogelijk de machtspositie van de criminele weldoener verder versterkt. De criminele weldoener kan immers vanuit deze positie invloed uitoefenen op de processen binnen de vereniging en mee beslissen in de besluitvorming van de club. Zoals aangegeven in paragraaf 4.1.1 zei een participant het volgende over de financieel afhankelijke

positie van amateurvoetbalclubs, van bijvoorbeeld een criminele weldoener, P6: *“Die club is failliet geweest, want ja als je zo’n weldoener aanpakt dan stort het in”*

Misbruik is de werkwijze die het duidelijkst profiel 2 van profiel 1 onderscheidt. De werkwijze ‘misbruik’ past binnen dit profiel, omdat het misbruiken van de amateurvoetbalclub voor criminele activiteiten mogelijk financiële voordelen op kan leveren voor de criminele weldoener, zoals ook is besproken in paragraaf 4.4.2. P9: *“Het kan zijn dat hij hè, ik heb die sponsors die erbij zitten die geld op die manier witwassen of verdienen.”*

P3: *ik kan denk niet op twee handen, niet meer dan twee handen als wij een situatie hebben over plekken waar nu drugs bijvoorbeeld echt in het spel zijn. En waar bijvoorbeeld bendes de kantine hebben overgenomen.*

Het misbruik van de van de vereniging kan een gevolg zijn van de infiltratie binnen de vereniging. Hierbij heeft een criminele weldoener het motief om te infiltreren binnen een amateurvoetbalclub als bijvoorbeeld trainer of bestuurslid, waardoor hij zichzelf de mogelijkheid verschaft om de vereniging te misbruiken door bijvoorbeeld drugs op te slaan op de club of deze op de club te verkopen. De weldoener heeft door middel van deze geïnfiltreerde positie immers ‘toegang’ tot de amateurvoetbalclub. P8: *“Maar wat je wel kan zien is dat het op een gegeven moment minder nauw genomen wordt met de regels hè met vergunningen. Tot hoelaat mag je open zijn, illegale pokeravonden en dat het ook een ontmoetingsplek kan worden voor criminelen.”* en P7 zegt hier bijvoorbeeld het volgende over: *“In de (plaats) was een man actief, een trainer, en dat zat altijd in het hele schimmige gebeuren. Hij was altijd actief bij verenigingen waar direct als hij kwam geld in gepompt werd. Die heeft bij ons gesolliciteerd en is om die reden ook afgewezen. Later is hij gevlucht naar (land). Dit bleek ook een oplichter te zijn.”* Het is dus ook niet ondenkbaar dat de statusgemotiveerde en geïnfiltreerde criminele weldoener zoals deze is beschreven bij profiel 1, verschuift naar het type criminele weldoener zoals deze in dit profiel is beschreven. De door status gemotiveerde weldoener kan dus na het bekleden van een ‘hoge’ positie binnen de club ook overgaan tot het misbruiken van de club.

P8: *“Naja ik kan me voorstellen dat het ook de club is die wordt gebruikt, bijvoorbeeld voor criminelen om geld wit te wassen en misschien bepaalde dingen te regelen voor strafbare feiten, dat de club ook een middel kan zijn voor strafbare feiten.”*

Het misbruik van de vereniging kan ook plaatsvinden zonder dat er sprake is van infiltratie binnen de vereniging, dus wanneer een criminele weldoener geen positie bekleedt binnen de vereniging maar bijvoorbeeld toch het motief heeft om drugs te dealen of op te slaan op de club wanneer hij bijvoorbeeld als toeschouwer op de club komt. P3: *“Kijk het voorbeeld dat er ronselpraktijken plaatsvinden bij jeugdspelertjes om vanuit bij wijze van spreken de kantine of de kleedkamer pakketjes drugs rond te voeren, krijgen wij mee van horen zeggen. Dat gebeurt misschien op trainingsavonden, of in de bosjes bij de fietsen weet ik het allemaal.”*

SIGNALEN BIJ PROFIEL 2: ‘DUBIEUZE SPONSORING’, ‘UITZONDERLIJKE PRESTATIES’, ‘TYPE INVESTERING’ EN ‘CRIMINELE ACTIVITEITEN’

Voor de aanwezigheid van het tweede type weldoener zijn ook verschillende signalen te herkennen, die grotendeels overlappen met de signalen die bestaan voor het eerste type weldoener. De eerste signalen die kunnen worden herkend voor de aanwezigheid van dit type weldoener, zijn ‘dubieuze sponsoring’, ‘uitzonderlijke prestaties’ en het ‘type investering’. Deze signalen passen bij een criminele weldoener die uit is op het ontplooiën van criminele activiteiten, omdat het dubieuze sponsorgeld dat via de criminele weldoener wordt geïnvesteerd, de uitzonderlijke prestaties die worden bewerkstelligd door de betalingen van een criminele weldoener aan de club en/of spelers en het type investering, bijvoorbeeld de investering in enkel het eerste elftal bijdragen aan de machtspositie van een criminele weldoener. Zoals al eerder is aangegeven, P6: *“Je kunt je ook situaties bedenken waarin de invloed van die die sponsor of die weldoener zo groot is dat je, dat er bepaalde posities binnen een vereniging gecreëerd worden.”* Het is daarnaast niet ondenkbaar gebleken dat er vanuit deze posities criminele activiteiten worden uitgevoerd, zoals hierboven is beschreven.

Andere signalen zijn criminele activiteiten, waarbij deze activiteiten dus mogelijk een uiting zijn van het misbruik van de vereniging. P5: *“In de casus waarmee we bijvoorbeeld in het werk mee te maken hebben gehad, daar zijn bijvoorbeeld ook pistolen aangetroffen. Kijk je komt op een grensvlak, als er een keer een meningsverschil is kan het ook op een andere manier beslecht worden als alleen met woorden hè.”*

P8: *“Wat er toen aan de hand was en dat lag natuurlijk een beetje op een ander vlak, dat de (naam) vond dat er sprake was opzettelijk onjuiste aangiften.”*

Het is hierbij echter mogelijk dat deze criminele activiteiten los staan en niet duiden op een criminele weldoener. P2: *“Ik weet één club dat er regelmatig klachten zijn waar langs het veld wat geblowd wordt. Er zal hier en daar als er als er veel gerookt wordt ook vast wel wat gedeald worden. We hebben eens een keer meldingen gehad een aantal jaren terug van een club die... waar een speler iemand met een pistool bedreigd heeft.”*

De weldoeners waarbij het motief het infiltreren binnen de club of het misbruiken van de club is, zijn dus veel duidelijker als crimineel te bestempelen, omdat dit type weldoener daadwerkelijk overgaat tot het uitvoeren van criminele activiteiten.

TOT SLOT

Met behulp van de dertien interviews die zijn gehouden met de veertien participanten is het dus mogelijk geweest om de kwetsbare factoren van amateurvoetbalclubs in kaart te brengen, zoals de gelegenheid die amateurvoetbalclubs mogelijk bieden aan criminele weldoeners, de mogelijke frictie tussen doelen en beschikbare middelen van deze clubs waardoor deze mogelijk ‘vatbaar’ zijn voor de betalingen van een criminele weldoener en de wijze waarop deze criminele weldoeners kunnen worden gefaciliteerd bij amateurvoetbalclubs.

Daarnaast was het mogelijk om twee profielen te beschrijven, waarbij profiel 1 met de statusgemotiveerde en uit voorliefde handelende criminele weldoeners betref, waarbij een criminele weldoener ook gemotiveerd kan zijn om een ‘hoge’ positie in te nemen om daar ook status en aanzien aan te ontlenen. De mogelijke werkwijzen die door dit type weldoener kunnen worden gehanteerd, zijn die van ‘gulle gever’, er kunnen creatieve betaalmethoden worden gehanteerd zoals ‘loonlijstcontracties’ waardoor de weldoener dus een ‘hoge’ positie kan innemen binnen de vereniging, ook wel infiltratie genoemd. Voor de aanwezigheid van dit type weldoener zijn verschillende signalen aan te merken die ‘dubieuze sponsoring’, ‘uitzonderlijke prestaties’ en het ‘type sponsoring’ betreffen. Het is bij dit type weldoener niet altijd duidelijk vast te stellen of het om een criminele of niet-criminele weldoener gaat.

Profiel 2 beschreef het type criminele weldoener die uit is op het infiltreren of het misbruiken van de vereniging, waarbij de weldoener uit is om (financiële) voordelen uit het weldoenerschap te halen. Dit type weldoener kan ook optreden als ‘gulle gever’, creatieve betaalmethoden hanteren, een positie innemen binnen de vereniging, maar deze ook misbruiken voor het creëren van een netwerk of het ontplooiën van criminele activiteiten. De signalen voor dit type

weldoener zijn net als bij profiel 1 ‘dubieuze sponsoring’, ‘uitzonderlijke prestaties’, ‘type sponsoring’, maar ook ‘criminele activiteiten’. Dit type weldoener is veel duidelijker als crimineel te bestempelen.

Hoewel criminele weldoeners over twee onderscheidende motieven beschikken, waarbij het onderscheidt berust op het wel of niet ontplooiën van criminele activiteiten, zijn de werkwijzen en signalen niet direct enkel aan één profiel toe te kennen. Zoals hierboven is besproken zijn de werkwijzen als ‘gulle gever’ en infiltratie op beide profielen van toepassing eveneens als de signalen die ‘dubieuze sponsoring’, ‘uitzonderlijke prestaties’ en het ‘type sponsoring’. De werkwijze en signalen die onderscheidend (kunnen) zijn voor deze twee profielen, is misbruik en de signalen betreffende ‘criminele activiteiten’ die hier mogelijk een uiting van zijn. Door deze overlapping is het lastig gebleken om vanuit zowel de sportsector als de veiligheidssector de motieven en werkwijzen te duiden als het gaat om criminele weldoeners die zich manifesteren bij amateurvoetbalclubs.

In het volgende hoofdstuk, hoofdstuk 5, zullen op basis van deze resultaten verschillende conclusies worden getrokken, beperkingen en sterke punten van het onderzoek worden besproken en aanbevelingen voor vervolgonderzoek worden gedaan.

5. CONCLUSIE EN DISCUSSIE

De onderzoeksvraag in deze scriptie was: *“Welke aanwijzingen zijn er binnen het amateurvoetbal in Noord-Nederland voor het fenomeen ‘criminele weldoeners’?”* Om deze vraag te beantwoorden is kwalitatief onderzoek uitgevoerd, waarbij participanten uit zowel de opsporingswereld, deels met bekendheid met het amateurvoetbal, als participanten uit de amateurvoetbalwereld zijn geïnterviewd over het fenomeen crimineel weldoenerschap bij amateurvoetbalclubs. In dit hoofdstuk zullen er op basis van de negen deelvragen die in hoofdstuk 1 en 2 zijn opgesteld en de resultaten die in hoofdstuk 4 zijn beschreven conclusies worden getrokken.

Allereerst zal er dus op basis van de resultaten worden geconcludeerd welke ervaringen er in Noord-Nederland zijn met criminele weldoeners binnen het amateurvoetbal; wat zijn nu de kwetsbaarheden van amateurvoetbalclubs, hoe worden criminele weldoeners gefaciliteerd en welke motivaties, gedragingen en signalen zijn er voor criminele weldoeners in dit deel van Nederland te herkennen?

Vervolgens worden in de discussie de sterke punten en de beperkingen van dit onderzoek besproken en zullen er aanbevelingen worden gedaan voor vervolgonderzoek en de praktijk.

5.1 CONCLUSIE

Allereest bestaat er geen twijfel over dat amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland een doelwit vormen voor criminele weldoeners. Dit wordt dan ook door de respondenten in beide sectoren bevestigd. Deze clubs zijn een aantrekkelijk doelwit voor criminele weldoeners door de zichtbaarheid en populariteit van de sport, de grote hoeveelheid geld die in deze sport omgaat, de mogelijkheid om contacten en/of een netwerk op te bouwen, de afhankelijke positie die deze clubs op zowel financieel als sociaal gebied innemen in het functioneren van de club, in sommige gevallen een cultuur zonder sterke normen en waarden, de achtergrond en mate van integriteit van het bestuur en de ontvankelijkheid van de spelers voor de betalingen van de criminele weldoener. Verder lijkt volgens participanten uit beide sectoren de huidige impact van de coronacrisis bij financieel gezonde amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland niet sterk merkbaar, maar is de impact van deze crisis nog onzeker wanneer het amateurvoetbal weer wordt hervat. Ook is er op deze clubs een gebrek aan bewaking op de fysieke locatie, de

geldstromen en de horeca waardoor criminele weldoeners ‘ongemerkt’ hun gang lijken te kunnen gaan.

Daarnaast kan er worden gesteld dat een sterke prestatiedrang gecombineerd met het niet kunnen voorzien in de middelen om deze prestatiedrang te realiseren, amateurvoetbalclubs in een kwetsbare positie brengt, omdat een criminele weldoener door middel van betalingen wél in deze prestatiedrang kan voorzien. Bijvoorbeeld door het betalen van goede spelers om bij de club te komen voetballen. Door het aantrekken van deze spelers van buitenaf en het betalen van deze spelers (van buitenaf) kan er vervolgens binnen amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland een afzwakking plaatsvinden van de binding en betrokkenheid van zijn leden. Hierdoor is er minder bereidheid tot vrijwilligerswerk voor het realiseren van sociale en fysieke doelen, waardoor de ‘hulp’ van een criminele weldoener aantrekkelijk wordt in het realiseren van deze doelen door het verschaffen van financiële middelen. De clubs waarbij de hulp van een criminele weldoener aantrekkelijk is in het realiseren van doelen, typeren zich als clubs waar een cultuur heerst zonder sterke normen en waarden en/of waar het bestuur als minder integer kan worden beschouwd.

Het beeld dat dus volgt uit de resultaten, is dat de gelegenheidstheorie en anomietheorie zoals deze in hoofdstuk 2 zijn besproken, van toepassing zijn in het verklaren van de kwetsbaarheid van amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland. De sociologische benadering die in dit onderzoek is gehanteerd voor het verklaren van de kwetsbaarheid van amateurvoetbalclubs voor crimineel weldoenerschap in Noord-Nederland is dus relevant gebleken.

Als het gaat om de faciliterende rol van betrokkenen binnen het amateurvoetbal blijkt dat het voor criminele weldoeners in Noord-Nederland mogelijk is om een ‘muur van stilzwijgen’ te creëren. Betrokken criminele weldoeners kunnen bij amateurvoetbalclubs gebruik maken van de ‘legale omgeving’, ‘legale functies’, de ‘sociale omgeving’ en ‘sociale relaties’ om bij de amateurvoetbalclub ‘binnen te komen’ en de (criminele) activiteiten die zij bij deze club uitvoeren of de criminele achtergrond te verhullen. Hierbij spelen de mensen die op de hoogte zijn van het criminele verleden van de weldoener of de criminele activiteiten die op de club worden uitgevoerd door de criminele weldoener een rol in het bewust faciliteren van de weldoener door hierover te zwijgen. Bijvoorbeeld tegenover ‘controlerende organisaties’. Daarnaast is het ook mogelijk dat er onbewust door deze betrokkenen wordt gefaciliteerd, doordat deze betrokkenen niet van het criminele aspect van de weldoener op de hoogte zijn.

Ook worden er in Noord-Nederland de werkwijzen herkend voor een criminele weldoener als ‘gulle geveer’, de criminele weldoener die binnen de amateurvoetbalclub infiltreert, het hanteren van verschillende creatieve betaalmethoden en de criminele weldoener die de vereniging misbruikt. Enkele creatieve betaalmethoden die door een criminele weldoener kunnen worden gehanteerd en misbruik als ‘werkwijze’ voor een criminele weldoener, worden enkel opgepikt door participanten in de veiligheidssector. Het is dus aannemelijk dat deze participanten vanuit het werk bij ‘controlerende’ instanties meer zicht hebben op dergelijke werkwijzen van criminele weldoeners vanuit ervaring in bijvoorbeeld opsporingsonderzoeken.

Voor de verschillende werkwijzen zijn signalen te herkennen die ‘dubieuze sponsoring’, ‘uitzonderlijke prestaties’, ‘type investering’ en ‘criminele activiteiten’ betreffen. Bij het herkennen van deze signalen lijkt de achtergrond van de participant bepalend. Enkele van deze signalen als ‘dubieuze sponsoring’ en ‘criminele activiteiten’ worden herkend door participanten met een achtergrond in de veiligheidssector. Mogelijkerwijs worden deze signalen in deze sector eerder opgepikt vanuit ervaring in het werkveld en worden deze signalen vanuit de opsporingsachtergrond van deze participanten eerder gekoppeld aan (criminele) gedragingen van criminele weldoeners op amateurvoetbalclubs.

Op basis van de motivatie van criminele weldoeners kunnen twee verschillende profielen worden onderscheiden. Ten eerste de criminele weldoener die handelt uit het motief om status te verwerven en/of een hoge positie binnen de amateurvoetbalclub te bekleden. Dit type criminele weldoener kan optreden als ‘gulle geveer’ of een positie innemen in de amateurvoetbalclub vanuit de machtspositie die met de betalingen wordt gecreëerd. Hierbij is het vanuit deze positie binnen de amateurvoetbalclub mogelijk creatieve betaalmethoden te hanteren om bijvoorbeeld spelers te ‘halen’ en te betalen, door middel van ‘loonlijstconstructies’ of ‘legale vrijwilligersvergoedingen’. De signalen die bij dit type weldoener kunnen worden opgemerkt zijn ‘dubieuze sponsoring’, ‘uitzonderlijke prestaties’ en ‘type sponsoring’.

Het tweede type criminele weldoener heeft als motivatie om ‘voordelen’ uit de amateurvoetbalclub te halen door middel van criminele activiteiten. De handelswijze is in principe hetzelfde als die van het eerste type criminele weldoener die is beschreven; het geven van grote geldbedragen of het innemen van een (hoge) positie in de amateurvoetbalclub. Waarin dit type weldoener zich onderscheidt ten opzichte van het eerste type, is dat de ‘gulle geveer’ of de geïnfiltreerde criminele weldoener ook over kan gaan tot het misbruiken van de

amateurvoetbalclub. Bijvoorbeeld voor het leggen van contacten, het creëren/uitbreiden van zijn netwerk of het uitvoeren van criminele activiteiten en hierdoor financieel gezien ‘winst’ uit het weldoenerschap te halen. Aanvullende die signalen ten opzichte van het eerste type criminele weldoener (‘dubieuze sponsoring’, ‘uitzonderlijke prestaties’ en ‘type sponsoring’) zichtbaar (kunnen) zijn voor dit type criminele weldoener dus ‘criminele activiteiten’. Deze twee typen criminele weldoeners zijn dus in de werkwijzen en signalen niet altijd duidelijk te onderscheiden, behalve als er dus sprake is van criminele activiteiten die aan de criminele weldoener gelinkt kunnen worden.

Op basis van de onderzoeksvraag: “*Welke aanwijzingen zijn er binnen het amateurvoetbal in Noord-Nederland voor het fenomeen ‘criminele weldoeners’?*” kan er worden geconcludeerd dat amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland op verschillende manieren kwetsbaar zijn, waardoor zij gelegenheid bieden aan criminele weldoeners. Ook kunnen criminele weldoeners (door betrokkenen) binnen het amateurvoetbal op verschillende manieren worden gefaciliteerd.

Verder zijn er twee typen criminele weldoeners aan te merken; de statusgemotiveerde criminele weldoener en de criminele weldoener die belust is op het ontplooien van criminele activiteiten of het ontwikkelen en/of uitbreiden van zijn netwerk. Aan deze twee typen zijn verschillende werkwijzen en signalen toe te kennen, waarbij het onderscheidende kenmerk tussen deze twee typen weldoeners het misbruiken van de vereniging betreft. Onder dit misbruik wordt onder andere het uitvoeren van criminele activiteiten verstaan. Deze criminele activiteiten zijn dus als ‘onderscheidend’ signaal te beschouwen voor dit type criminele weldoener. Hierbij zijn er verschillende aanvullingen op de bestaande literatuur beschreven en zijn er aanwijzingen gevonden voor toepassing van de gelegenheidstheorie en de anomietheorie op amateurvoetbalclubs.

5.2 DISCUSSIE

In deze discussieparagraaf worden de verschillende beperkingen en sterke punten van dit onderzoek besproken en zullen er aanbevelingen worden gedaan voor vervolgonderzoek en de praktijk.

5.2.1 BEPERKINGEN EN STERKE PUNTEN VAN HET ONDERZOEK

Allereerst zullen de sterke en zwakkere punten van dit onderzoek worden besproken. Hoewel het onderzoek in overeenstemming met de richtlijnen van kwalitatief onderzoek (zie Hennink,

Hutter & Bailey, 2011) is uitgevoerd, met bijbehorende sterke punten, kent het zeker beperkingen door de indirecte benadering van het fenomeen ‘crimineel weldoenerschap’.

STERKE PUNTEN

Op basis van deze kwalitatieve methode zijn er dus verschillende aspecten die als sterke punten kunnen worden bestempeld in dit onderzoek.

Ten eerste hanteert dit onderzoek een brede invalshoek omdat de kennis over crimineel weldoenerschap van de participanten uit de veiligheidssector en de sportsector is gecombineerd. Enerzijds omvat deze invalshoek *inside information* vanuit controlerende instanties, anderzijds wordt deze informatie gekoppeld aan de actuele situatie binnen het amateurvoetbal, waardoor er een compleet beeld ontstaat van dit fenomeen.

Ook draagt het combineren van de verhalen van de participanten uit de veiligheidssector en de sportsector in dit onderzoek bij aan het vergroten van de *trustworthiness*. De *trustworthiness* van het onderzoek is vergroot door het stellen van dezelfde soort vragen aan verschillende participanten met een verschillende achtergrond. Er zijn dus in dit onderzoek meerdere ‘bronnen’ gebruikt om hetzelfde fenomeen te onderzoeken (Denzin, 1978; Patton, 1999). Er is dus in dit onderzoek triangulatie toegepast voor het vergroten van de *trustworthiness* (Holloway, 1997).

Ten tweede was het door middel van dit onderzoek mogelijk om twee profielen te ontwikkelen voor criminele weldoeners in Noord-Nederland. Op basis van de interviews is het mogelijk geweest om aan verschillende ‘typen’ gemotiveerde criminele weldoeners typerende werkwijzen en signalen toe te kennen, welke bij kunnen dragen aan de signalering en bestrijding van criminele weldoeners in het amateurvoetbal. Deze profilering is een aanvulling op de bestaande literatuur en draagt bij aan de informatievoorziening van bijvoorbeeld de politie, Belastingdienst, KNVB en alle andere betrokkenen bij amateurvoetbalclubs in de strijd tegen deze vorm van ondermijnende criminaliteit.

BEPERKINGEN IN DIT ONDERZOEK

Door middel van dit onderzoek was het mogelijk om kennis te vergaren over het fenomeen ‘crimineel weldoenerschap’. Dit is een fenomeen waarover enkel indirecte informatie kan worden verkregen, via de vermoedens of ideeën van betrokkenen. Als direct gevolg van het

onderwerp ‘crimineel weldoenerschap’ zijn er beperkingen aan te merken die in deze paragraaf zullen worden besproken.

Het is mogelijk geweest om de kwetsbare factoren voor amateurvoetbalclubs in kaart te brengen, de faciliterende rol van betrokkenen bij amateurvoetbalclubs te beschrijven, de werkwijzen en signalen voor criminele weldoener in Noord-Nederland op een rij te zetten en een profilering te maken van verschillende typen criminele weldoeners. Door dit onderzoek weten we echter weinig meer over het voorkomen van deze vorm van criminaliteit. Dat het voorkomt is wel met zekerheid te zeggen, maar er valt weinig zeggen over de frequentie waarmee dit fenomeen voorkomt. Dit kan worden toegeschreven aan het beperkte aantal participanten die aan dit onderzoek hebben bijgedragen. Daardoor is het mogelijk dat diverse casuïstiek wat betreft crimineel weldoenerschap niet aan het licht is gekomen en er dus geen inschatting van deze frequentie valt te maken.

Een andere beperking is de wijze waarop de interviews zijn afgenomen, namelijk via Microsoft Teams omwille van de maatregelen gedurende de coronacrisis. Zoals valt te zien in het codeboek omvat de data in dit onderzoek veel deductieve codes, in verhouding tot de inductieve codes. Mogelijk is dus dat er in mindere mate eigen ervaringen van de verschillende participanten zijn gedeeld welke ‘nieuw’ zijn ten opzichte van de beschreven theorie. Doordat de interviews via Microsoft Teams zijn afgenomen, is er minder persoonlijk contact. Hierdoor is het mogelijk dat het verhaal van de participant is beïnvloed doordat participanten zich minder op zijn of haar gemak voelden om ‘vrij’ over dit onderwerp te spreken. Door de interviews online af te nemen, heb ik als onderzoeker mogelijk minder goed kunnen doorvragen en minder goed kunnen aanvoelen dat er niet iets te vragen was. Het is hierbij echter niet mogelijk om te bepalen of er daadwerkelijk geen sprake was van ervaringen die ‘nieuw’ zijn ten opzichte van de beschreven literatuur of dat deze niet zijn besproken.

Verder kunnen de participanten, met name zij die in de veiligheidssector werkzaam zijn, niet met volledige openheid hebben gesproken over de casuïstiek wat betreft criminele weldoeners in het amateurvoetbal. Er is omwille van veiligheids- en privacy redenen niet in alle casussen waarin er (mogelijk) sprake was van een criminele weldoener openlijk over deze casuïstiek gesproken, zoals door diverse participanten is aangegeven gedurende het interview. Ook was het niet altijd mogelijk om informatie uit deze casuïstiek over te nemen in dit onderzoek, omdat er in verschillende interviews informatie gedeeld is waarvan het niet wenselijk is om deze op te nemen in dit onderzoek. De achtergrond van verschillende participanten die actief zijn in de

veiligheidssector heeft dus ook als indirect gevolg dat de informatie in dit onderzoek niet compleet is, omdat niet alle casuïstiek is besproken. Dit is dus wederom een beperking omtrent de indirecte wijze van het verzamelen van informatie over het fenomeen 'crimineel weldoenerschap'.

Ook hebben er relatief weinig participanten deelgenomen in het onderzoek die geen achtergrond hadden binnen de veiligheidssector en dus enkel in het amateurvoetbal. Er is in dit onderzoek veelal gesproken met mensen die naast hun achtergrond in de opsporingswereld ook een rol hadden of hebben binnen het amateurvoetbal en in mindere mate met betrokken die geen opsporingsachtergrond hebben en enkel actief zijn in het amateurvoetbal. Dit was niet uitvoerbaar in het bestek van deze scriptie.

Weer een andere beperking betreft de benadering van de random geselecteerde amateurvoetbalclubs. Gedurende het benaderen van deze groep participanten heb ik mij tegenover deze participanten opgesteld als stagiaire van de politie Noord-Nederland en onderzoeksstudent om niet het beeld te creëren dat ik bezig ben met een opsporingsonderzoek voor de politie en dat er eventueel consequenties in de vorm van een opsporingsonderzoek aan de interviews zouden zitten. Dit heb ik duidelijk in de mails beschreven die gericht waren aan de participanten van dit onderzoek. Ook heb ik dit bij het benaderen van de verschillende voetbalclubs benadrukt, dat deze random uit alle amateurvoetbalclubs zijn geselecteerd om deze clubs niet het idee te geven dat ze ergens van werden of worden verdacht (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). Toch zijn er naar aanleiding van deze benadering weinig clubs bereid gebleken deel te nemen aan het onderzoek. De zorgvuldige benadering van deze groep participanten heeft dus niet het gewenste effect gehad. Het is niet ondenkbaar dat deze participanten toch afhoudend zijn geweest tegenover dit onderzoek door de achtergrond van mijn stage bij de politie of door het onderwerp van dit onderzoek. Hierdoor zijn er mogelijkwijs casussen waarbij er mogelijk sprake was van een criminele weldoener niet aan het licht gekomen.

In bijvoorbeeld het interview met een betrokkene uit het amateurvoetbal kwam een casus naar voren van een criminele weldoener die als trainer optrad. Die casus kwam niet ter sprake in de gesprekken met participanten uit de controlerende sector. Dit is een casus die wellicht niet bij de controlerende instanties bekend is. De mogelijkheid bestaat dat er meer van dergelijke casussen in Noord-Nederland spelen of hebben gespeeld, die onder de radar van controlerende instanties blijven maar waar bij andere amateurvoetbalclubs wel over gesproken is of waar dit is voorgevallen.

De beperkingen die zijn beschreven maken het niet mogelijk om aan te nemen dat er saturatie is opgetreden in dit onderzoek. Het is dus niet duidelijk of in dit onderzoek het punt is bereikt waarop er geen nieuwe informatie meer naar voren kwam (Hennink, Hutter & Bailey, 2011).

5.2.2 AANBEVELINGEN VOOR VERVOLGONDERZOEK

Na het bespreken van de sterke en zwakke punten in dit onderzoek, zullen er nu een aantal aanbevelingen volgen voor vervolgonderzoek.

Een eerste aanbeveling die zal worden gedaan, heeft betrekking op het verkennende karakter van dit onderzoek en de verhouding van de participanten. Aan dit onderzoek namen slechts drie participanten deel die enkel betrokken zijn in de sportsector. Zoals in de vorige paragraaf is besproken heeft dit mogelijk gevolgen gehad voor de ‘completeitheid’ van de informatie omtrent het fenomeen crimineel weldoenerschap als gevolg van de indirecte benadering van dit fenomeen.

Een aanbeveling die kan worden gedaan is om in mogelijk vervolgonderzoek meer participanten op te nemen met deze karakteristieken. Hierdoor wordt het mogelijk om eventuele casuïstiek die onder de radar blijft van controlerende instanties aan het licht te brengen. Hier is een relatief groter aantal ‘betrokkenen’ in het amateurvoetbal nuttig, om de verschillende werkwijzen en signalen voor criminele weldoeners nog beter in kaart te brengen. Door deze informatie zijn amateurvoetbalclubs mogelijk (nog) beter in staat om criminele weldoeners te herkennen en zich tegen deze weldoeners te weren. Een advies hierbij is om dit onderzoek uit te laten voeren door een onafhankelijke partij. Dit creëert vanwege dit gevoelige onderwerp een ‘open’ sfeer voor participanten om over het onderwerp te spreken. Hierbij kan gedacht worden aan een onderzoeksbureau of een onderzoeksstudent als de onafhankelijke partij. Dit vervolgonderzoek kan de informatiepositie in zowel de controlerende sector als in de sportsector verder versterken in de strijd tegen deze vorm van ondermijnende criminaliteit.

Een tweede aanbeveling voor vervolgonderzoek is om het effect van de coronacrisis op amateurvoetbalclubs over een jaar of twee jaar te meten, om te bepalen of deze crisis er uiteindelijk voor heeft gezorgd dat amateurvoetbalclubs kwetsbaarder zijn geworden voor criminele weldoeners. Uit de resultaten blijkt dat de coronacrisis over het algemeen gedurende deze crisis beperkte impact lijkt te hebben gehad op amateurvoetbalclubs in het algemeen, mits deze financieel ‘gezond’ bleken. Uit de resultaten bleek ook dat er na de coronacrisis

financiële druk op amateurvoetbalclubs zou kunnen komen, door terugloop van leden en het in mindere mate op kunnen vangen van financiële tegenslagen, omdat vele ‘reservepotjes’ zijn opgegaan om de schade gedurende de coronacrisis te beperken. Het is dus op basis van de resultaten niet ondenkbaar dat er ook voor de financieel gezonde amateurvoetbalclubs financiële problemen ontstaan. Dit vervolgonderzoek is belangrijk, omdat het niet onmogelijk kan worden geacht dat financieel getroffen clubs benaderd kunnen worden door criminele weldoeners gezien de signalen voor benadering door deze weldoeners in horecabedrijven, ook een hard getroffen sector in de coronacrisis zoals besproken in hoofdstuk 2 (RIEC, 15 februari 2021).

Het onderzoek betreffende de lange(re) termijneffecten voor amateurvoetbalclubs door de coronacrisis kan bijvoorbeeld worden gedaan door de KNVB. Deze ‘controlerende’ organisatie beschikt over de contactgegevens van alle amateurvoetbalclubs in Nederland. Daarnaast kan deze bond amateurvoetbalclubs ook het beste ondersteunen door middel van verenigingsadviseurs als er daadwerkelijk impact van de coronacrisis lijkt te zijn.

5.2.3 AANBEVELINGEN VOOR DE PRAKTIJK

Naast de aanbevelingen voor vervolgonderzoek, zullen er naar aanleiding van de resultaten en getrokken conclusies ook aanbevelingen worden gedaan voor de praktijk. In de praktijk bestaan er al verschillende manieren waarop amateurvoetbalclubs ondersteund kunnen worden om zich te weren tegen criminele weldoeners. Er wordt op lokaal niveau al samengewerkt met professionals op het gebied van criminele ondermijning, zoals de politie, het Openbaar Ministerie, de belastingdienst en de FIOD (soms ook de gemeente), die bijdragen aan het bestrijden van criminele ondermijning in het amateurvoetbal (KNVB, 28 maart 2021). Ook is er van het Landelijk Programma Ondermijning vanuit Rijksoverheid aandacht voor ondermijning in de amateursport (Rijksoverheid, 6 april 2021).

Er is dus al op verschillende manieren aandacht voor het verbeteren van de informatievoorziening van amateurvoetbalclubs in relatie tot criminele ondermijning. Toch is deze versterkte informatiepositie niet op alle clubs van toepassing en bestaan er nog steeds openingen voor criminele weldoeners (Duijvestijn & Piepers, 2020). Naar aanleiding van de bevindingen in dit onderzoek, is het mogelijk om de informatiepositie voor amateurvoetbalclubs en controlerende organisaties zoals de KNVB, politie en belastingdienst nog verder te versterken. Er zullen dan ook naar aanleiding van de bevindingen over de

kwetsbaarheid van amateurvoetbalclub en de twee profielen die op basis van de resultaten zijn gevormd, aanbevelingen worden gedaan voor de praktijk om amateurvoetbalclubs weerbaarder te maken tegen criminele weldoeners.

Een eerste aanbeveling voor de praktijk en in dit geval voor de ‘controlerende sector’ zou zijn om deze kwetsbare factoren en profielen te gebruiken voor het vergroten van de bewustwording voor deze vorm van ondermijnende criminaliteit. Door middel van de ‘kwetsbaarheden’ van amateurvoetbalclubs en de twee profielen die voor criminele weldoeners zijn beschreven, is het voor de politie mogelijk om deze verschillende facetten van crimineel weldoenerschap bij amateurvoetbalclubs te schematiseren in bijvoorbeeld de vorm van een poster of infographic. Dit schema zou dan bijvoorbeeld kunnen worden verspreid binnen de politie en onder leden van het amateurvoetbal. Daarnaast kan dit schema worden opgehangen op amateurvoetbalclubs, om kwetsbaarheden van amateurvoetbalclubs, het type club dat kwetsbaar is, de werkwijzen en signalen van criminele weldoeners verder onder de aandacht te brengen. Op die manier zouden clubs weerbaarder kunnen worden tegen criminele weldoeners.

Als voorbeeld voor hoe een dergelijke visualisatie dan zou moeten werken, kan de landelijke campagne ‘Blijf Alert’ als voorbeeld worden gebruikt (CVV, 1 oktober 2020). Vanuit de publiek-private samenwerking van het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing met onder andere het ministerie van Justitie en Veiligheid en de Koninklijke Horeca Nederland (KHN) is de campagne ‘Blijf Alert’ gestart om bewustwording te creëren bij horecaondernemers voor ondermijnende criminaliteit. Door de coronacrisis komen horecaondernemers in (mogelijke) financiële problemen en kunnen criminele organisaties zich manifesteren bij deze ondernemers door middel van financiële bijdragen aan de horecaonderneming. Vanuit deze bijdrage is het voor criminele organisaties mogelijk zich te manifesteren bij deze ondernemingen. Door onder het verspreiden van video’s en berichten via de kanalen van het KHN, kan er onder horecaondernemers bewustwording voor criminele investeerders worden gecreëerd en worden signalen die duiden op deze criminele investeerders mogelijk eerder herkend en gemeld.

Volgens dit principe zou ook een soortgelijke campagne voor bewustwording voor het fenomeen criminele weldoeners kunnen worden gecreëerd bij amateurvoetbalclubs en binnen de veiligheidssector. Het is voor zowel de voetbalclubs zelf, als voor controlerende instanties zoals de KNVB, politie, belastingdienst en de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC’s) belangrijk om te weten welke signalen er voor crimineel weldoenerschap bestaan en welke actie ze op deze signalen zouden kunnen ondernemen. Via de KNVB zouden

bijvoorbeeld posters, infographics of filmpjes kunnen worden gedeeld met de kwetsbaarheden van amateurvoetbalclubs en de twee profielen van criminele weldoeners. Door het verspreiden van deze informatie allereerst binnen de veiligheidssector, kunnen criminele weldoeners eerder worden herkend en kan er binnen deze sector ‘actie’ worden ondernomen op de specifieke amateurvoetbalclub. Daarnaast is het raadzaam om deze informatie te verspreiden onder amateurvoetbalclubs en hun leden, zodat criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs eerder kunnen worden herkend en de kwetsbaarheden van amateurvoetbalclubs kunnen worden ‘aangepakt’. Deze posters en infographics zouden bijvoorbeeld via de mail kunnen worden gedeeld met amateurvoetbalclubs en hun leden en/of worden opgehangen op deze clubs. Aanbevelingen over hoe amateurvoetbalclubs deze kwetsbaarheden van de club zouden kunnen aanpakken, worden hierna gedaan.

Er kunnen binnen amateurvoetbalclubs verschillende maatregelen worden getroffen om weerbaarheid te creëren tegen criminele weldoeners. Ten eerste kan het overleggen van een VOG voor alle vrijwilligers bijdragen aan het weren van criminele weldoeners van amateurvoetbalclubs. Het overleggen van een VOG gebeurt bij diverse clubs al, maar dit lijkt meer gericht op de omgang met jeugd (KNVB, 28 maart 2021). Mogelijk werkt dit ook voor het financiële gedeelte van de club. Zo is het in ieder geval mogelijk om mensen met een criminele achtergrond als vrijwilliger en sponsoren met een crimineel verleden of mogelijk crimineel geld van de club te weren.

Een tweede aanbeveling voor amateurvoetbalclubs is de controle op geldstromen door meerdere personen op de voetbalclub met voldoende expertise, bijvoorbeeld door een kascommissie (intern) of een accountant (extern). Op deze manier worden verdachte geldstromen of dubieus geld mogelijk eerder opgepikt en is er voor een criminele weldoener minder gelegenheid om zich te manifesteren bij de club.

Een laatste praktische aanbeveling voor amateurvoetbalclubs is het principieel niet betalen van spelers, met als gevolg dat een amateurvoetbalclub mogelijk minder ‘aantrekkelijk’ is voor een criminele weldoener. Er is dan minder ‘ruimte’ voor een criminele weldoener om zijn geld in een amateurvoetbalclub te investeren.

Door in deze scriptie de kwetsbare aspecten van amateurvoetbalclubs in kaart te brengen, verschillende typen weldoeners te beschrijven en betrokken in het amateurvoetbal te wijzen op verschillende signalen voor de manifestatie van criminele weldoeners hoop ik

bij te kunnen dragen aan het verder versterken van de positie van amateurvoetbalclubs tegen criminele weldoeners.

Belangrijk hierbij is, dat het aan ons voetballers, voetbalsupporters, politie, belastingdienst, gemeente en alle andere ogen en oren in onze samenleving is, om toe te zien en te blijven zien op de mogelijke signalen voor criminele weldoeners, ons bewust te zijn van de risico's die in het amateurvoetbal schuilgaan en te melden als het echt mis dreigt te gaan bij een amateurvoetbalclub. Zodat iedereen, van jong tot oud, kan blijven genieten van zijn of haar hobby.

LITERATUUR

- Agnew, R. (1985). A Revised Strain Theory of Delinquency, *Social Forces*, 64(1), 151-167.
<https://doi.org/10.1093/sf/64.1.151>
- Andringa, R. (2016). 'Voetbalclub geeft crimineel macht en aanzien', NOS, 8 juli.
<https://nos.nl/artikel/2116418-voetbalclub-geeft-crimineel-macht-en-aanzien.html>
- Belangenorganisatie Amateur Voetbalverenigingen (8 maart 2021). Coronacrisis zorgt voor financiële verliezen in het amateurvoetbal. Geraadpleegd van bav-voetbal.nl
- Boonstra, N. & Hermens, N. (2011). De maatschappelijke waarde van sport. Een literatuurreview naar de inverdieneffecten van sport. De sportbank & Verwey-Jonker Instituut.
- Bovenkerk, F. (2001). Misdadprofielen. Amsterdam: Meulenhoff
- Bruinsma, M. Y., Ceulen, R., Spapens, T. & Deij, C. (2018). Ondernijning door criminele 'weldoeners'. Bureau Bruinsma & Tilburg University.
- Bruinsma, M. Y., Ceulen, R., & Spapens, A. (2019). Ook criminelen houden van voetbal: Criminele sponsors van het amateurvoetbal in Brabant en Zeeland. Bureau Bruinsma & Tilburg University.
- Bruinsma, M. Y., Stevens, V., Cremers, R. & Spapens T. (2020). Criminele inmenging bij amateursportverenigingen. Aard omvang en handelingsperspectief. Bureau Bruinsma, Mulier Instituut & Tilburg University.
- Van de Bunt, H.G. (2007). Muren van stilzwijgen. In: H.G. van de Bunt, P. Spierenburg & R. van Swaaningen (red.), Drie perspectieven op sociale controle (113- 136). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Van de Bunt, H.G. (2010). Walls of secrecy and silence: The Madoff case and cartels in the construction industry. *Criminology & Public Policy*, 9(3), 435-453.
- Van de Bunt, H., Siegel, D. & Zaitch, D. (2013). The social embeddedness of organized crime. *The Oxford Handbook of Organized Crime*. Doi: 10.1093/oxfordhb/9780199730445.013.030.
- Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (1 oktober 2020). Landelijke campagne gestart richting horecaondernemers. Geraadpleegd van hetccv.nl
- Cloward, R.A. (1959). Illegitimate means, anomie, and deviant behavior. *American Sociological Review*, 24 (2), 164-176
- Cohen L.E. & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 44(4), 588-608.

- Cook, P.J. (1986). The demand and supply of criminal opportunities. *Crime and justice*, 7, 127.
Geraadpleegd van <http://www.jstor.org/stable/1147515>.
- Denzin, N.K. (1978). *Sociological Methods*. New York: McGraw-Hill.
- Duijvestijn, P. & Piepers, N. (2020). Ondernijingsrisico's in de Gelderse sport in beeld. Verkennend onderzoek als opstap naar een provinciale aanpak. DSP-Groep.
- Essen, E. (2020). De faciliterende rol van bedrijven bij criminele activiteiten: drie typen van criminele inmenging. *BEVEILIGING*, 34-35.
- Engbersen, G. (2002). *Open Deuren: Sociaal kapitaal*. NIZW & Verwey-Jonker Instituut.
- Hennink, M., Hutter, I. & Bailey, A. (2011). *Qualitative Research Methods*. London: Sage Publications Ltd.
- Holloway, I. (1997). *Basic Concepts for Qualitative Research*. London: Blackwell Science.
- Kleemans, E. R., Van den Berg, E. A. I.M & Van de Bunt, H.G. (1998). Georganiseerde criminaliteit in Nederland. WODC.
- Kleemans, E. R. & De Poot, C.J. (2008). Criminal Careers in Organized Crime and Social Opportunity Structure. *European Journal of Criminology*, 5(1).
<https://doi.org/10.1177/1477370807084225>
- Kleemans, E.R. (2010). Georganiseerde misdaad en de zichtbare hand. Rede. Uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar Zware Criminaliteit en Rechtshandhaving aan de Vrije Universiteit Amsterdam op 1 oktober 2010.
- KNVB (28 maart 2021). Criminele ondermijning. Geraadpleegd van knvb.nl
- KNVB (17 februari 2021). 1 op 5 verenigingen dieper in financiële problemen vanwege bureaucratische regel. Geraadpleegd van knvb.nl
- KVNB (14 december 2020). Vanaf 2022 alleen onkosten- en vrijwilligersvergoeding in het amateurvoetbal. Geraadpleegd van knvb.nl
- Kruisbergen, E., Roks, R., & Kleemans, E. R. (2019). Georganiseerde criminaliteit in Nederland: daders, verwevenheid en opsporing: Rapportage in het kader van de vijfde ronde van de Monitor Georganiseerde Criminaliteit. (Cahier; Vol. 2019, Nr. 17). WODC.
- Lam, J., R. van der Wal & N. Kop (2018). *Sluipend gif. Een onderzoek naar ondermijnende criminaliteit*. Den Haag: Boom criminologie.
- Malterud, K. (2001). Qualitative research: Standards, challenges and guidelines. *The Lancet*, 358, 483-488.
- Merton, R.K. (1938). Social Structure and Anomie. *American Sociological Review* 3(5), 672-682. Geraadpleegd van: <https://doi.org/10.2307/2084686>

- Messner, S.F. & Rosenfeld, R. (2009). Institutional anomie theory: A macro-sociological explanation of crime in M. Krohn, A., Lizotte, and G. Hall (eds). *Handbook on Crime and Deviance*. New York: Springer.
- Muller, E.R., Van der Leun, J.P., Moerings, L.M. & Van Calster, P.J.V. (2010). *Criminaliteit. Criminaliteit en criminaliteitsbestrijding in Nederland*. Alphen aan den Rijn; Kluwer.
- Van Noort, W.J. (2003). Organisatieproblemen in het amateurvoetbal. Naar een theorie over organisatievernieuwing van verenigingen. *Sociologische gids*, 50, 52-70.
- NOS (8 juli 2016). 'Voetbalclub geeft crimineel macht en aanzien'. Geraadpleegd van nos.nl
- NOS (20 juli 2018). 'Recherche was bang voor liquidatie' bij zaalvoetbalclub 'T Knooppunt'. Geraadpleegd van nos.nl
- NOS (10 juni 2019). 'Criminelen proberen binnen te komen in Brabants amateurvoetbal'.
- RIEC (15 februari 2021). Communicatietoolkit: Stop criminele 'weldoeners' in de horeca. Geraadpleegd van www.riec.nl
- Rijksoverheid (6 april 2021). Ondernijning. Geraadpleegd van www.rijksoverheid.nl
- RTL-nieuws (7 oktober 2020). Burgerhulp bij opsporen drugslab: 'Herken de geur van xtc'. Geraadpleegd van www.rtlnieuws.nl
- Patton, M. Q. (1999). Enhancing the quality and credibility of qualitative analysis. *HSR: Health Services Research*. 34(5), 1189-1208.
- Politie (1 april 2021). Ondernijning. Geraadpleegd van: politie.nl
- Putnam, R. D. (2000). Bowling Alone: America's Declining Social Capital. In: Crothers L., Lockhart, C. (eds) *Culture and Politics*. Palgrave Macmillan, New York. https://doi.org/s10.1007/978-1-1-349a629665-7_12
- Seal, G. (2009). The Robin Hood principle: folklore, history, and the social bandit. *Journal of Folklore Research*, 46(1), 67-89.
- Snel, E. & Engbersen, G. (1999). Eigentijdse armoede: individualisering en sociale inbedding. *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift*, 26 (3), 302-323.
- Ultee, W.C., Arts, W., & Flap, H. 1992. *Sociologie: Vragen, Uitspraken, Bevindingen*. Groningen: Wolters-Noordhoff
- Vaane, J. (2014). Ongewenst gedrag op de voetbalvereniging. Een onderzoek naar de samenhang tussen sociale bindingen en de mate van ongewenst gedrag bij amateurverenigingen. Universiteit Utrecht, Utrecht.

BIJLAGE 1 - E-MAILS NAAR PARTICIPANTEN

E-mail naar overige participanten

Geachte,

Ik mail u naar aanleiding van ons voorgaande gesprek over mijn afstudeeronderzoek voor mijn masterthesis sociologie, waarvoor ik op dit moment stage loop bij de politie Noord-Nederland. Voor dit onderzoek ben ik geïnteresseerd in de ervaring met crimineel weldoenerschap bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland. Op basis van het gesprek dat we reeds over dit onderwerp hebben gevoerd, zou ik u willen vragen of u deel zou willen nemen aan dit onderzoek.

Ik zou u voor dit onderzoek graag willen interviewen over uw ervaring met crimineel weldoenerschap in Noord-Nederland bij amateurvoetbalclubs. Dit interview zal ongeveer een uur duren en ik zou het graag via Microsoft Teams willen houden. Om later mogelijk delen van het gesprek in mijn masterthesis te verwerken, zou ik dit gesprek graag op willen nemen. Dit gebeurt anoniem, dat wil zeggen dat uw naam, uw functie binnen de organisatie en de functie binnen het amateurvoetbal niet zullen worden genoemd. Ook zal de informatie niet naar u als persoon herleidbaar zijn.

Mijn vraag aan u is of u bereid bent aan dit onderzoek mee te werken. Als u belangstelling hebt om deel te nemen aan het onderzoek of meer informatie over het onderzoek of deelname wilt hebben, dan ben ik via onderstaand nummer of via dit e-mailadres bereikbaar.

Ik hoor graag van u.

Met vriendelijke groet,

Gita Lier
(Telefoonnummer)

E-mail naar random geselecteerde amateurvoetbalclubs.

Geachte,

Dit e-mailadres heb ik verkregen van de site van uw voetbalclub. Ik ben als masterstudente sociologie op dit moment bezig met mijn afstudeeronderzoek, waarvoor ik op dit moment stage loop bij de politie Noord-Nederland. Voor dit onderzoek ben ik geïnteresseerd in hoe het op financieel en sociaal gebied gaat met amateurvoetbalclubs gedurende coronacrisis, omdat ik weet dat dit een moeilijke tijd is voor amateurverenigingen. Uit alle amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland is uw vereniging via een random selectie geselecteerd.

Voor het onderzoek zou ik graag met een bestuurslid van uw voetbalclub in gesprek willen. Dit gesprek zal ongeveer een uur duren, waarbij ik graag zou willen praten over het amateurvoetbal in het algemeen en over uw amateurvoetbalclub in het bijzonder. Dit gesprek zal de vorm hebben van een interview dat ik graag zou willen opnemen. Mogelijk worden delen van het gesprek verwerkt in mijn scriptie. Dit gebeurt anoniem, dat wil zeggen dat uw naam en de naam van uw club niet genoemd wordt en ook dat de informatie niet naar u of uw club te herleiden is.

Mijn vraag aan u is of u bereid bent aan dit onderzoek mee te werken. Als u belangstelling hebt om deel te nemen aan het onderzoek of meer informatie over het onderzoek of deelname wilt hebben, dan ben ik via onderstaand nummer of via dit e-mailadres bereikbaar.

Ik hoor graag van u.

Met vriendelijke groet,

Gita Lier
(telefoonnummer)

BIJLAGE 2 - INFORMATIEFORMULIER

Formulier controlerende sector

**rijksuniversiteit
groningen**

**faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen**

INFORMATIE OVER HET ONDERZOEK

VERSIE VOOR DEELNEMERS

“Verkenkend onderzoek naar de benadering door criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland.”

ONDERZOEK VOOR DE MASTERTHESIS SOCIOLOGIE EN AFSTUDEERSTAGE BIJ DE POLITIE NOORD-NEDERLAND

➤ **Waarom krijg ik deze informatie?**

U bent werkzaam bij een overheidsinstantie en u heeft een relatie met het amateurvoetbal. U bent op basis van verkennende gesprekken uitgenodigd om mee te doen aan dit onderzoek. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van de politie Noord-Nederland onder leiding van Judith van Goor-Piek en de masteropleiding sociologie van de Rijksuniversiteit Groningen onder leiding van Marijtte van Duijn. De onderzoeksresultaten zullen worden verwerkt in een masterscriptie en worden gepresenteerd aan de politie.

➤ **Moet ik meedoen aan dit onderzoek?**

Meedoen aan het onderzoek is vrijwillig. Wel is uw toestemming nodig. Lees deze informatie daarom goed door. Stel alle vragen die u misschien heeft, bijvoorbeeld omdat u iets niet begrijpt. Pas daarna besluit u of u wilt meedoen. Als u besluit om niet mee te doen, hoeft u niet uit te leggen waarom, en zal dit geen negatieve gevolgen voor u hebben. Dit recht geldt op elk moment, dus ook nadat u hebt toegestemd in deelname aan het onderzoek.

➤ **Waarom dit onderzoek?**

Het doel van dit onderzoek is een verkenning naar criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland. Criminele weldoeners zijn criminelen die maatschappelijk nuttige activiteiten steunen met crimineel geld en/of deze maatschappelijk nuttige activiteiten gebruiken om criminele activiteiten uit te voeren. In dit onderzoek zal ik zowel mensen van de politie, belastingdienst en de KNVB als (bestuurs)leden van amateurvoetbalclubs gaan interviewen om te verkennen welke kennis er is over en eventuele ervaring met dit fenomeen in Noord-Nederland.

➤ **Wat vragen we van u tijdens het onderzoek?**

Allereerst zal u om toestemming worden gevraagd voor deelname aan het onderzoek door middel van een interview. Het interview zal ongeveer een uur duren. Om na het interview de gesprekken te kunnen analyseren, zal het geluid van de afgenomen interviews worden opgenomen. Hierin stel ik u vragen over de ervaring met dit fenomeen binnen uw werkgebied, wat u denkt over hoe amateurclubs een mogelijk doelwit kunnen zijn of worden voor criminele weldoeners.

➤ **Hoe gaan we met uw gegevens om?**

De interviews zullen worden verwerkt in een masterthesis, waarbij er gebruik zal worden gemaakt van de informatie uit de verschillende interviews. De audio-opnames van deze interviews en de schriftelijke uitwerking van deze opnames zullen worden opgeslagen binnen de beveiligde omgeving van de politie, waar ik als onderzoeker de toegang toe heb. Eventueel kan mijn scriptiebegeleider de schriftelijke uitwerkingen controleren. Als onderdeel van de analyses zal ervoor worden gezorgd dat uw gegevens geanonimiseerd worden en uw antwoorden niet te herleiden zijn naar u als deelnemer of naar uw voetbalclub. Dit zal direct gebeuren nadat de opnamen tot geschreven tekst zijn uitgewerkt. De opnamen van de interviews en de bijbehorende geschreven tekst zullen worden bewaard tot mijn masterthesis is afgerond, naar alle waarschijnlijkheid zal dit augustus zijn. Daarna zal alle informatie van de interviews, dus de audio-opnames en de uitgeschreven teksten worden vernietigd. Zowel de politie als de Rijksuniversiteit Groningen zullen dus geen gebruik maken van deze gegevens. Er worden in dit onderzoek geen persoonsgegevens verzameld. Enkel bij het tekenen van het toestemmingsformulier zal er om uw naam worden gevraagd. Het toestemmingsformulier wordt apart opgeslagen in een afgesloten kast en tegelijkertijd met de audio-opnames en uitgeschreven teksten vernietigd.

➤ **Wat moet u nog meer weten?**

U kunt altijd vragen stellen over het onderzoek: nu, tijdens het onderzoek, en na afloop. Dit kan door de betrokken onderzoeker te e-mailen (e-mailadres) of te bellen (telefoonnummer),

Formulier betrokkenen amateurvoetbalclubs

**rijksuniversiteit
groningen**

**faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen**

INFORMATIE OVER HET ONDERZOEK VERSIE VOOR DEELNEMERS

“Verkenkend onderzoek naar de benadering door criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland.”

ONDERZOEK VOOR DE MASTERTHESIS SOCIOLOGIE EN AFSTUDEERSTAGE BIJ DE POLITIE NOORD-NEDERLAND

➤ **Waarom krijg ik deze informatie?**

Uw club heeft een seniorenteam dat uitkomt in een amateurklasse in Noord-Nederland en wordt op basis van een willekeurige selectie uitgenodigd om mee te doen aan dit onderzoek. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van de politie Noord-Nederland onder leiding van Judith van Goor-Piek en de masteropleiding sociologie van de Rijksuniversiteit Groningen onder leiding van Marijtje van Duijn. De onderzoeksresultaten zullen worden verwerkt in een masterscriptie en worden gepresenteerd aan de politie.

➤ **Moet ik meedoen aan dit onderzoek?**

Meedoen aan het onderzoek is vrijwillig. Wel is uw toestemming nodig. Lees deze informatie daarom goed door. Stel alle vragen die u misschien heeft, bijvoorbeeld omdat u iets niet begrijpt. Pas daarna besluit u of u wilt meedoen. Als u besluit om niet mee te doen, hoeft u niet uit te leggen waarom, en zal dit geen negatieve gevolgen voor u hebben. Dit recht geldt op elk moment, dus ook nadat u hebt toegestemd in deelname aan het onderzoek.

➤ **Waarom dit onderzoek?**

Het doel van dit onderzoek is een verkenning naar criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland. Criminele weldoeners zijn criminelen die maatschappelijk nuttige activiteiten steunen met crimineel geld en/of deze maatschappelijk nuttige activiteiten gebruiken om criminele activiteiten uit te voeren. In dit onderzoek zal ik zowel mensen van de politie, belastingdienst en de KNVB als (bestuurs) leden van amateurvoetbalclubs gaan interviewen om te verkennen welke kennis er is over en eventuele ervaring met dit fenomeen in Noord-Nederland.

➤ **Wat vragen we van u tijdens het onderzoek?**

Allereerst zal u om toestemming worden gevraagd voor deelname aan het onderzoek door middel van een interview. Hierin stel ik u vragen over uw eigen club en andere amateurvoetbalclubs en wat u denkt over hoe amateurclubs een mogelijk doelwit kunnen zijn of worden voor criminele weldoeners. Het interview zal ongeveer een uur duren. Om na het interview de gesprekken te kunnen analyseren, zal het geluid van de afgenomen interviews worden opgenomen.

➤ **Hoe gaan we met uw gegevens om?**

De interviews zullen worden verwerkt in een masterthesis, waarbij er gebruik zal worden gemaakt van de informatie uit de verschillende interviews. De audio-opnames van deze interviews en de schriftelijke uitwerking van deze opnames zullen worden opgeslagen binnen de beveiligde omgeving van de politie, waar ik als onderzoeker de toegang toe heb. Eventueel kan mijn scriptiebegeleider de schriftelijke uitwerkingen controleren. Als onderdeel van de analyses zal ervoor worden gezorgd dat uw gegevens geanonimiseerd worden en uw antwoorden niet te herleiden zijn naar u als deelnemer of naar uw voetbalclub. Dit zal direct gebeuren nadat de opnamen tot geschreven tekst zijn uitgewerkt. De opnamen van de interviews en de bijbehorende geschreven tekst zullen worden bewaard tot mijn masterthesis is afgerond, naar alle waarschijnlijkheid zal dit augustus zijn. Daarna zal alle informatie van de interviews, dus de audio-opnames en de uitgeschreven teksten worden vernietigd. Zowel de politie als de Rijksuniversiteit Groningen zullen dus geen gebruik maken van deze gegevens. Er worden in dit onderzoek geen persoonsgegevens verzameld. Enkel bij het tekenen van het toestemmingsformulier zal er om uw naam worden gevraagd. Het toestemmingsformulier wordt apart opgeslagen in een afgesloten kast en tegelijkertijd met de audio-opnames en uitgeschreven teksten vernietigd.

➤ **Wat moet u nog meer weten?**

U kunt altijd vragen stellen over het onderzoek: nu, tijdens het onderzoek, en na afloop. Dit kan door de betrokken onderzoeker te e-mailen (e-mailadres) of te bellen (telefoonnummer),

Formulier KNVB

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

INFORMATIE OVER HET ONDERZOEK

VERSIE VOOR DEELNEMERS

“Verkenkend onderzoek naar de benadering door criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland.”

ONDERZOEK VOOR DE MASTERTHESIS SOCIOLOGIE EN AFSTUDEERSTAGE BIJ DE POLITIE NOORD-NEDERLAND

➤ **Waarom krijg ik deze informatie?**

U bent werkzaam bij de KNVB in Noord-Nederland en bent op basis van verkennende gesprekken uitgenodigd om mee te doen aan dit onderzoek. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van de politie Noord-Nederland onder leiding van Judith van Goor-Piek en de masteropleiding sociologie van de Rijksuniversiteit Groningen onder leiding van Marijtje van Duijn. De onderzoeksresultaten zullen worden verwerkt in een masterscriptie en worden gepresenteerd aan de politie.

➤ **Moet ik meedoen aan dit onderzoek?**

Meedoen aan het onderzoek is vrijwillig. Wel is uw toestemming nodig. Lees deze informatie daarom goed door. Stel alle vragen die u misschien heeft, bijvoorbeeld omdat u iets niet begrijpt. Pas daarna besluit u of u wilt meedoen. Als u besluit om niet mee te doen, hoeft u niet uit te leggen waarom, en zal dit geen negatieve gevolgen voor u hebben. Dit recht geldt op elk moment, dus ook nadat u hebt toegestemd in deelname aan het onderzoek.

➤ **Waarom dit onderzoek?**

Het doel van dit onderzoek is een verkenning naar criminele weldoeners bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland. Criminele weldoeners zijn criminelen die maatschappelijk nuttige activiteiten steunen met crimineel geld en/of deze maatschappelijk nuttige activiteiten gebruiken om criminele activiteiten uit te voeren. In dit onderzoek zal ik zowel mensen van de politie, belastingdienst en de KNVB als (bestuurs) leden van amateurvoetbalclubs gaan interviewen om te verkennen welke kennis er is over en eventuele ervaring met dit fenomeen in Noord-Nederland.

➤ **Wat vragen we van u tijdens het onderzoek?**

Allereerst zal u om toestemming worden gevraagd voor deelname aan het onderzoek door middel van een interview. Hierin stel ik u vragen over de ervaring met dit fenomeen binnen uw werkgebied, wat u denkt over hoe amateurclubs een mogelijk doelwit kunnen zijn of worden voor criminele weldoeners.

Het interview zal ongeveer een uur duren. Om na het interview de gesprekken te kunnen analyseren, zal het geluid van de afgenomen interviews worden opgenomen.

➤ **Hoe gaan we met uw gegevens om?**

De interviews zullen worden verwerkt in een masterthesis, waarbij er gebruik zal worden gemaakt van de informatie uit de verschillende interviews. De audio-opnames van deze interviews en de schriftelijke uitwerking van deze opnames zullen worden opgeslagen binnen de beveiligde omgeving van de politie, waar ik als onderzoeker de toegang toe heb. Eventueel kan mijn scriptiebegeleider de schriftelijke uitwerkingen controleren. Als onderdeel van de analyses zal ervoor worden gezorgd dat uw gegevens geanonimiseerd worden en uw antwoorden niet te herleiden zijn naar u als deelnemer of naar uw voetbalclub. Dit zal direct gebeuren nadat de opnamen tot geschreven tekst zijn uitgewerkt. De opnamen van de interviews en de bijbehorende geschreven tekst zullen worden bewaard tot mijn masterthesis is afgerond, naar alle waarschijnlijkheid zal dit augustus zijn. Daarna zal alle informatie van de interviews, dus de audio-opnames en de uitgeschreven teksten worden vernietigd. Zowel de politie als de Rijksuniversiteit Groningen zullen dus geen gebruik maken van deze gegevens. Er worden in dit onderzoek geen persoonsgegevens verzameld. Enkel bij het tekenen van het toestemmingsformulier zal er om uw naam worden gevraagd. Het toestemmingsformulier wordt apart opgeslagen in een afgesloten kast en tegelijkertijd met de audio-opnames en uitgeschreven teksten vernietigd.

➤ **Wat moet u nog meer weten?**

U kunt altijd vragen stellen over het onderzoek: nu, tijdens het onderzoek, en na afloop. Dit kan door de betrokken onderzoeker te e-mailen (e-mailadres) of te bellen (telefoonnummer),

BIJLAGE 3 - TOESTEMMINGSFORMULIER

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

GEÏNFORMEERDE TOESTEMMING

“Verkennd onderzoek naar de benadering door criminele weldoeners bij
 amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland.”

ONDERZOEK VOOR DE MASTERTHESIS SOCIOLOGIE EN AfstUDEERSTAGE BIJ DE POLITIE NOORD-NEDERLAND

- Ik heb de informatie over het onderzoek gelezen. Ik heb genoeg gelegenheid gehad om er vragen over te stellen.
- Ik begrijp waar het onderzoek over gaat, wat er van me gevraagd wordt, welke gevolgen deelname kan hebben, hoe er met mijn gegevens wordt omgegaan, en wat mijn rechten als deelnemer zijn.
- Ik begrijp dat deelname aan het onderzoek vrijwillig is. Ik kies er zelf voor om mee te doen. Ik kan op elk moment stoppen met meedoen. Als ik stop, hoef ik niet uit te leggen waarom. Stoppen zal geen negatieve gevolgen voor mij hebben.
- Ik geef hieronder aan waar ik toestemming voor geef.

Toestemming voor deelname aan het onderzoek:

Ja, ik geef toestemming voor deelname; deze toestemming loopt tot datum:

Nee, ik geef geen toestemming voor deelname

Toestemming voor het maken van audio-opnames tijdens het onderzoek:

Ja, ik geef toestemming voor het maken van audio-opnames van mij als deelnemer.

Nee, ik geef geen toestemming voor het maken van audio-opnames van mij.

Toestemming voor de verwerking van mijn persoonsgegevens:

Ja, ik geef toestemming voor de verwerking van mijn persoonsgegevens zoals vermeld in de onderzoeksinformatie. Ik weet dat ik tot 31-08-2021 kan vragen om mijn gegevens te laten verwijderen. Ook als ik besluit om te stoppen met deelname, kan ik hierom vragen.

Nee, ik geef geen toestemming voor de verwerking van mijn persoonsgegevens.

Volledige naam deelnemer:	Handtekening deelnemer:	Datum:

Volledige naam onderzoeker:	Handtekening onderzoeker:	Datum:

De onderzoeker verklaart dat de deelnemer uitvoerig over het onderzoek is geïnformeerd.

U heeft recht op een kopie van dit toestemmingsformulier.

BIJLAGE 4 - INTERVIEWSHEMA 'S

Interviewschema betrokkenen amateurvoetbal

Introductie

Allereerst wil ik u hartelijk bedanken voor uw tijd en deelname aan dit onderzoek. Het doel van dit onderzoek is een verkenning naar het fenomeen crimineel weldoenerschap bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland. Ik voer dit onderzoek uit voor mijn Masterthesis Sociologie, Criminaliteit en Veiligheid aan de Rijksuniversiteit Groningen gedurende mijn stage bij de politie. De resultaten van dit onderzoek zullen worden verwerkt in mijn Masterthesis en aan de politie worden gepresenteerd. Alles dat in dit interview zal worden besproken zal enkel worden gebruikt voor dit onderzoek en zal niet met derden worden gedeeld. De opnamen en de transcripten die van het interview worden gemaakt zullen worden vernietigd na het afronden van het onderzoek. Ook zal het interview volledig worden geanonimiseerd en niet herleidbaar zijn. Tot slot zal u om toestemming worden gevraagd voor het afnemen en opnemen van dit interview. Geeft u hiervoor toestemming? Heeft u vragen voordat we gaan beginnen?

Achtergrondinformatie

Actief in de provincie:

Beroep:

Opleiding:

Geslacht:

Openingsvragen

1. Kunt u mij misschien iets meer vertellen over uw relatie met het amateurvoetbal?

Probe: welk niveau, hoelang, functie, verschillende clubs

Vragen met betrekking tot de club waar de participant actief is

2. Hoe zou u het belangrijkste doel van uw vereniging omschrijven?

Probe: prestatie, plezier

3. Wat zijn de ambities voor uw eerste elftal?

Probe: in niveau stijgen, plezier, klasse behoudt.

4. Wat vindt u van het betalen van spelers binnen het amateurvoetbal?

Probe: eigen club, andere clubs, hoogte van de bedragen, invloed op de vereniging, mate van betrokkenheid

Vragen met betrekking tot crimineel weldoenerschap

5. Bent u bekend met het fenomeen crimineel weldoenerschap?
Probe: hoe is dit ontstaan, nieuwsberichten, roddels, geruchten, vermoedens, concrete aanwijzingen
6. Welke ervaring met crimineel weldoenerschap heeft u bij uw eigen club?
Probe: welke ervaring, wat gebeurde er, wie waren er betrokken
7. Welke verhalen kent u van (mogelijk) crimineel weldoenerschap bij een andere club of clubs?
Probe: geruchten, beschrijving van de situatie, wat gebeurde er, wie waren de betrokkenen, hoe is dit afgelopen, doelen van deze club, omgeving
8. Heeft u wel een signaal ontvangen van criminele activiteiten op of rondom de club?
Probe: welke signalen, welke activiteiten, controle
9. Heeft u weleens signalen ontvangen van criminele activiteiten op of rondom een andere club?
Probe: welke signalen, welke activiteiten
10. Zou u kunnen vertellen over mogelijke signalen bij andere clubs die kunnen duiden op een criminele weldoener?
Probe: welke signalen waren dit, roddels, geruchten, vermoedens, concrete aanwijzingen.
11. Hoe gaat u met zulke signalen om?
Probe: bespreken, melden
12. Waarom denk u dat de weldoener zich mogelijk heeft aangeboden bij deze club en bijvoorbeeld niet bij uw club?
Probe: welke doelen, prestatiegericht, niveau, juiste middelen, controle, toezicht
13. Welke overeenkomsten ziet u bij clubs waarbij er (mogelijk) sprake was van crimineel weldoenerschap?
Probe: werkwijze, prestatie, niveau, doelen, middelen.
14. Wat zou volgens u een mogelijke reden kunnen zijn voor amateurvoetbalclubs om het geld of de diensten van criminele weldoener te accepteren?
Probe: financiën, ambities, sociale relaties binnen de club.
15. Wat is volgens u een mogelijke reden voor een criminele weldoener om zich bij een amateurvoetbalclub aan te bieden?
Probe: status, financiën

16. Op welke manier heeft de coronacrisis invloed gehad op uw club?

Probe: financieel gebied, ledenaantallen, sociaal gebied.

17. Op welke manier heeft de coronacrisis invloed mogelijk invloed gehad op andere amateurvoetbalclubs volgens u?

Probe: financieel gebied, ledenaantallen, sociaal gebied.

18. Op welke manier is er binnen de voetbalclub waar u actief bent aandacht voor dit thema?

Probe: besproken onderwerp, agendapunt, beleid

Afsluitende vragen

19. Vindt u dat er binnen uw organisatie voldoende aandacht is voor dit thema?

20. Wilt u nog iets kwijt over dit thema?

Ik zal nu een korte samenvatting geven van het interview (...). Heeft u hier nog iets aan toe te voegen? Bedankt voor het interview.

Interviewschema betrokkenen amateurvoetbal en controlerende instanties

Introductie

Allereerst wil ik u hartelijk bedanken voor uw tijd en deelname aan dit onderzoek. Het doel van dit onderzoek is een verkenning naar het fenomeen crimineel weldoenerschap bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland. Ik voer dit onderzoek uit voor mijn Masterthesis Sociologie, Criminaliteit en Veiligheid aan de Rijksuniversiteit Groningen gedurende mijn stage bij de politie. De resultaten van dit onderzoek zullen worden verwerkt in mijn Masterthesis en aan de politie worden gepresenteerd. Alles dat in dit interview zal worden besproken zal enkel worden gebruikt voor dit onderzoek en zal niet met derden worden gedeeld. De opnamen en de transcripten die van het interview worden gemaakt zullen worden vernietigd na het afronden van het onderzoek. Ook zal het interview volledig worden geanonimiseerd en niet herleidbaar zijn. Tot slot zal u om toestemming worden gevraagd voor het afnemen en opnemen van dit interview. Geeft u hiervoor toestemming? Heeft u vragen voordat we gaan beginnen?

Achtergrondinformatie

Actief in de provincie:

Beroep:

Opleiding:

Geslacht:

Openingsvragen

21. Kunt u mij misschien iets meer vertellen over uw relatie met het amateurvoetbal?
22. Kunt u mij misschien iets meer vertellen over uw beroep?
23. Bent u zelf ook als speler, trainer of bestuurslid actief of actief geweest in het amateurvoetbal?
Probe: welke functie, welk niveau, hoelang

Vragen over crimineel weldoenerschap in relatie tot beroep of activiteit binnen het amateurvoetbal.

1. Bent u bekend met het fenomeen crimineel weldoenerschap?
Probe: hoe is dit ontstaan, nieuwsberichten, verhalen, vanuit beroep
2. Heeft crimineel weldoenerschap zich voorgedaan bij of binnen de club waar u actief bent?
Probe: waarom wel, waarom niet, doelstellingen van de club

3. Zou u een situatie kunnen schetsen waarbij er sprake was van een criminele weldoener in het amateurvoetbal?
Probe: beschrijving van de situatie, wat gebeurde er, wie waren de betrokkenen, hoe is dit afgelopen, gedurende werk, binnen het amateurvoetbal, roddels, geruchten, vermoedens, concrete aanwijzingen, werkwijze
4. Heeft u meer ervaringen met crimineel weldoenerschap afgezien van deze situatie?
Probe: beschrijving van de situatie, wat gebeurde er, wie waren de betrokkenen, hoe is dit afgelopen, gedurende werk, binnen het amateurvoetbal, roddels, geruchten, vermoedens, concrete aanwijzingen, werkwijze
5. Waarom denk u dat de weldoener zich heeft aangeboden bij deze club en bijvoorbeeld niet bij de club waar u actief bent?
Probe: welke doelen, prestatiegericht, niveau, juiste middelen, controle, toezicht
6. Welke overeenkomsten ziet u bij clubs waarbij er (mogelijk) sprake was van crimineel weldoenerschap?
Probe: werkwijze, prestatie, niveau, doelen, middelen.
7. Zou u kunnen vertellen over mogelijke signalen bij andere clubs die kunnen duiden op een criminele weldoener?
Probe: welke signalen waren dit, roddels, geruchten, vermoedens, concrete aanwijzingen.

Hierna zal ik vragen naar uw ideeën over crimineel weldoenerschap.

8. Wat is volgens u het motief voor criminele weldoeners om zich te manifesteren binnen amateurvoetbalclubs?
Probe: status, financiële baten, gelegenheid voor criminele activiteiten, inmenging
9. In welke mate zijn voetbalclubs volgens u in staat criminele weldoeners of dubieuze figuren van de club te weren?
Probe: kennis/stabiliteit bestuur, kennis vrijwilligers, organisatie voetbalclub, financieel afhankelijk,
10. Waarom denkt u dat amateurvoetbalclubs kwetsbaar of vatbaar zijn voor criminele weldoeners?
Probe: financiële situatie, sociale situatie, doelen, verschillen andere verenigingen, kennis vrijwilligers, toezicht, omgeving, doelen, (sociale) controle, normen en waarden, competitief, prestatie, wat maakt een club weerbaar.

11. Wat zou volgens u een mogelijk motief kunnen zijn voor amateurvoetbalclubs om het geld of de diensten van criminele weldoener te accepteren?

Probe: financiën, ambities

12. Denkt u dat de coronacrisis amateurvoetbalclubs mogelijk vatbaarder maakt voor criminele weldoeners?

Probe: financiële situatie, ledenaantallen, steunmaatregelen, (voldoende) financiële reserves, welke clubs

13. Hoe zou u de signalen omschrijven die mogelijk kunnen duiden op een criminele weldoener?

Probe: banden crimineel circuit, betaling spelers en/of trainers, sponsoring, 'suikeroom'/gulle donateur, criminele activiteiten op de club, spelers/vrijwilligers/trainers met een criminele of dubieuze achtergrond

14. Hoe zou u de werkwijze van criminele weldoeners in het algemeen beschrijven?

Probe: op lokaal niveau, op afstand, inmengen in de club

15. Denkt u dat amateurvoetbalclubs op de hoogte zijn als er sprake is van criminele activiteiten op of binnen de club?

Probe: bewust faciliteren, onbewust faciliteren, bekende, familie, functie, angst, lokale gemeenschap

16. Is er binnen uw organisatie aandacht voor dit thema?

Probe: besproken onderwerp, agendapunt, beleid

17. Is er binnen de voetbalclub waar u actief bent aandacht voor dit thema?

Probe: besproken onderwerp, agendapunt, beleid

18. Vindt u dat er binnen uw organisatie genoeg aandacht is voor dit thema?

Afsluitende vragen

19. Wilt u nog iets kwijt over dit thema?

Ik zal nu een korte samenvatting geven van het interview (...). Heeft u hier nog iets aan toe te voegen? Bedankt voor het interview.

Interviewschema controlerende instanties

Introductie

Allereerst wil ik u hartelijk bedanken voor uw tijd en deelname aan dit onderzoek. Het doel van dit onderzoek is een verkenning naar het fenomeen crimineel weldoenerschap bij amateurvoetbalclubs in Noord-Nederland. Ik voer dit onderzoek uit voor mijn Masterthesis Sociologie, Criminaliteit en Veiligheid aan de Rijksuniversiteit Groningen gedurende mijn stage bij de politie. De resultaten van dit onderzoek zullen worden verwerkt in mijn Masterthesis en aan de politie worden gepresenteerd. Alles dat in dit interview zal worden besproken zal enkel worden gebruikt voor dit onderzoek en zal niet met derden worden gedeeld. De opnamen en de transcripten die van het interview worden gemaakt zullen worden vernietigd na het afronden van het onderzoek. Ook zal het interview volledig worden geanonimiseerd en niet herleidbaar zijn. Tot slot zal u om toestemming worden gevraagd voor het afnemen en opnemen van dit interview. Geeft u hiervoor toestemming? Heeft u vragen voordat we gaan beginnen?

Achtergrondinformatie

Actief in de provincie:

Beroep:

Opleiding:

Geslacht:

Openingsvragen

1. Kunt u mij misschien iets meer vertellen over uw relatie met het amateurvoetbal?
2. Kunt u mij misschien iets meer vertellen over uw beroep?
3. Bent u zelf ook als speler, trainer of bestuurslid actief of actief geweest in het amateurvoetbal?
Probe: welke functie, welk niveau, hoelang

Vragen over crimineel weldoenerschap in relatie tot beroep of activiteit binnen het amateurvoetbal.

4. Bent u bekend met het fenomeen crimineel weldoenerschap?
Probe: hoe is dit ontstaan, nieuwsberichten, verhalen, vanuit beroep
5. Hoe zou u de werkwijze van criminele weldoeners in het algemeen beschrijven?
Probe: op lokaal niveau, op afstand, inmengen in de club

Hierna volgen vragen over crimineel weldoenerschap in relatie tot het amateurvoetbal

6. Zou u een situatie kunnen schetsen waarbij er sprake was van een criminele weldoener in het amateurvoetbal?

Probe: beschrijving van de situatie, wat gebeurde er, wie waren de betrokkenen, hoe is dit afgelopen, gedurende werk, binnen het amateurvoetbal, roddels, geruchten, vermoedens, concrete aanwijzingen, werkwijze

7. Heeft u meer ervaringen met crimineel weldoenerschap afgezien van deze situatie?

Probe: beschrijving van de situatie, wat gebeurde er, wie waren de betrokkenen, hoe is dit afgelopen, gedurende werk, binnen het amateurvoetbal, roddels, geruchten, vermoedens, concrete aanwijzingen, werkwijze

8. Hoe zou u de werkwijze van criminele weldoeners binnen het amateurvoetbal beschrijven?

Probe: op lokaal niveau, op afstand, inmengen in de club

9. Hoe zou u de signalen omschrijven die mogelijk kunnen duiden op een criminele weldoener?

Probe: banden crimineel circuit, betaling spelers en/of trainers, sponsoring, 'suikeroom'/gulle donateur, criminele activiteiten op de club, spelers/vrijwilligers/trainers met een criminele of dubieuze achtergrond

10. Wat is volgens u het motief voor criminele weldoeners om zich te manifesteren binnen amateurvoetbalclubs?

Probe: status, financiële baten, gelegenheid voor criminele activiteiten, inmenging

11. Zijn voetbalclubs volgens u in staat criminele weldoeners of dubieuze figuren van de club te weren?

Probe: kennis/stabiliteit bestuur, kennis vrijwilligers, organisatie voetbalclub, financieel afhankelijk.

12. Waarom denkt u dat amateurvoetbalclubs kwetsbaar of vatbaar zijn voor criminele weldoeners?

Probe: financiële situatie, sociale situatie, doelen, verschillen andere verenigingen, kennis vrijwilligers, toezicht, omgeving, doelen, (sociale) controle, normen en waarden, competitief, prestatie, wat maakt een club weerbaar.

13. Wat zou volgens u een mogelijk motief kunnen zijn voor amateurvoetbalclubs om het geld of de diensten van criminele weldoener te accepteren?

Probe: financiën, ambities

14. Denkt u dat de coronacrisis amateurvoetbalclubs mogelijk vatbaarder maakt voor criminele weldoeners?
Probe: financiële situatie, ledenaantallen, steunmaatregelen, (voldoende) financiële reserves, welke clubs
15. Denkt u dat amateurvoetbalclubs op de hoogte zijn als er sprake is van criminele activiteiten op of binnen de club?
Probe: bewust faciliteren, onbewust faciliteren, bekende, familie, functie, angst, lokale gemeenschap.
16. Is er binnen uw organisatie aandacht voor dit thema?
Probe: besproken onderwerp, agendapunt, beleid
17. Vindt u dat er binnen uw organisatie genoeg aandacht is voor dit thema?

Afsluitende vragen

18. Wilt u nog iets kwijt over dit thema?

Ik zal nu een korte samenvatting geven van het interview (...). Heeft u hier nog iets aan toe te voegen? Bedankt voor het interview.

BIJLAGE 5 - DEFINITIEF CODEBOEK

Code	Type	Voorbeeld uit de data	Beschrijving
Weldoener	Inductief	<i>"Ik weet vanuit een lang verleden, uit een ver verleden, dat er bij ons in (..) ook wel eens een weldoener is geweest. Maar dat was dan wel een bonafide, het vaak gewoon mensen die veel geld om handen hebben en die betrokken zijn bij de club. "</i>	Hiermee wordt een weldoener aangeduid zonder crimineel verleden en die geen gebruikt maakt van crimineel geld
Grijs gebied	In vivo	<i>"Je hebt wit, je hebt grijs gebied en je hebt zwart gebied. "</i>	Hiermee wordt aangeduid dat de activiteiten die plaatsvinden, lastig zijn te beoordelen op hun legaliteit of illegaliteit waardoor ze er tussenin lijken te zitten. Het valt tussen 'zwart' en 'wit' in en wordt daarom aangeduid als 'grijs gebied'.
Verhalen	Inductief	<i>"Dat zijn ook geruchten die ik ook zeg maar in mijn privétijd gewoon opvang in de amateurvoetbalwereld."</i>	Hiermee wordt aangeduid dat de participant op de hoogte is van zaken bij amateurvoetbalclubs omdat deze hem of haar ter ore zijn gekomen via verhalen.
Vermoedens	Inductief	<i>"Ja dus het is wel dat dat het ging daar echt misschien inderdaad meer om om een persoon, bij die voetbal club hè die daar dan opvalt zeg maar en noem maar op. En hier zitten naja misschien mogelijk meer haakjes. Maar zoals gezegd we zijn er nog volop mee bezig dus ik.. het is wel lastig om daar dan een conclusie uit te trekken. "</i>	Hiermee wordt aangeduid dat de participant in uitspraken doet op basis van vermoedens en niet op basis van feitelijk informatie.
Motief infiltratie	Deductief	<i>"Plus dat kun je op verschillende niveaus denk ik wel zien of daar zal je althans daar zou je naar kunnen gissen. Je probeert misschien ook wel een toegang te creëren. Op het moment dat je zelf wat wil, stel je bent crimineel je wil jezelf wat meer legitimeren dan wil je ook toegang hebben tot een business club je misschien</i>	Hiermee wordt aangeduid of de weldoener zich een positie verschaft binnen de amateurvoetbalvereniging en vanuit deze positie criminele activiteiten uitvoert.

		<i>inderdaad misschien op die manier, horizontaal wat meer aandacht krijgen. "</i>	
Motief misbruik	Deductief	<i>"Naja wat zei kan ik me iets bij voorstellen dat het ook de club wordt gebruikt hè misschien ook wel wordt gebruikt omdat bijvoorbeeld voor criminelen hè bijvoorbeeld om geld wit te wassen om misschien bepaalde dingen te regelen voor de strafbare feiten, ofzo dat de club daar ook een middel is voor het strafbare feit. "</i>	Hiermee wordt het motief aangeduid van de criminele weldoener om bedrijfsprocessen van de amateurvoetbalvereniging te misbruiken voor het faciliteren van criminele activiteiten.
Motief status	Deductief	<i>"Ik denk dat dat heel erg samenhangt met een motief wat ze hebben. En dat zal vaak gaan om status. Hè, dus dat ze graag de gevierde man willen zijn en of ze dat nou indirect via een bedrijf doen of direct gewoon zelf doen. "</i>	Hiermee wordt het doel van een criminele weldoener om status te genereren aangeduid
Voorliefde	Deductief	<i>" Maar mensen die er geld in stoppen, ja die zijn helemaal bezeten van. "</i>	Hiermee wordt aangeduid dat de weldoener geld investeert in een amateurvoetbalclub uit voorliefde voor de sport of de amateurvoetbalclub specifiek.
Onduidelijk motief	Inductief	<i>"Wat je wel al zag dat naja dat wel de motieven daarin moeilijk peilbaar waren. "</i>	Hiermee wordt aangeduid dat het motief van de criminele weldoener om geld te investeren of diensten aan te bieden bij een amateurvoetbalclub onduidelijk was of is.
Wie betaalt, die bepaalt	In vivo	<i>"En dat is een beetje ook het probleem, wie betaalt wie bepaalt Ja als jij natuurlijk heel veel geld er in stopt, ga je ook bepalen wat de koers van de vereniging wordt. Van wie komt er als trainer, wie komt er als speler. En je kan er dan wel geen snars verstand hebben van het hele voetbal, want ik bedoel je hebt geld dus iedereen luistert wel naar je."</i>	Hiermee wordt aangeduid dat mensen die over veel geld beschikken en dit investeren, het ook vaak voor het zeggen hebben. Bijvoorbeeld binnen een amateurvoetbalvereniging.
Misbruik	Deductief	<i>"Ik kan denk niet op twee handen, niet meer dan twee handen als wij een situatie hebben over plekken waar</i>	Hiermee wordt aangeduid dat de criminele weldoener de bedrijfsprocessen van de amateurvoetbalvereniging misbruikt voor het faciliteren van criminele activiteiten.

		<i>nu drugs bijvoorbeeld echt in het spel zijn. En waar bijvoorbeeld bendes de kantine hebben overgenomen."</i>	
Infiltratie	Deductief	<i>"In (...) zie je ook dat de persoon om wie het gaat, zelf ook een functie kreeg hè. Hij werd voorzitter en was ook gewoon het aanspreekpunt voor iedereen als er iets geregeld werd. Hij regelde ook heel veel."</i>	Hiermee wordt aangeduid dat de criminele weldoener zich een positie heeft verschaft binnen de amateurvoetbalvereniging en vanuit deze positie criminele activiteiten uitvoert.
Werkwijze betaling	Deductief	<i>"En het schijnt dat spelers daar daar ja die die komen bij hem bij wijze van spreken op de loonlijst van zijn bedrijf en op die manier betaalt hij ze heel veel geld. "</i>	Hiermee wordt aangeduid hoe een criminele weldoener te kan werk gaan als het gaat om de betaling die hij doet aan een amateurvoetbalclub.
Signalen criminele weldoener	Deductief	<i>"Maar clubjes die echt vanuit de vijfde klasse omhoog stormen iedereen ziet dat wel, iedereen herkent ze wel. Iedereen weet wel dat er iets gebeurd, maar wat daar kan men niet altijd de vinger op leggen, of wie..."</i>	Hiermee worden de signalen aangeduid die kunnen wijzen op een criminele weldoener bij een amateurvoetbalclub.
Criminele activiteiten	Deductief	<i>"Nee, dat er op een gegeven moment een loopje wordt genomen met vergunningsregels en illegale pokeravonden dat heb ik wel gezien."</i>	Hiermee wordt aangeduid of er bij amateurvoetbalclubs ook sprake is van criminele activiteiten op de club, zoals bijvoorbeeld het dealen van drugs.
Lokale inbedding	Deductief	<i>" Ook dat is volgensmij twee ledig.Ik denk heel vaak dat het mensen zijn die al tentakels in de vereniging hebben. Dus dat het dan heel vaak... dat weerstand of de mogelijkheid tot weerstand lastig is, dus dat mensen monddood gemaakt worden. "</i>	Hiermee wordt aangeduid of de criminele weldoener gebruikt maakt van lokale inbedding
Onwetende omgeving	Deductief	<i>"Want een gewaarschuwd mens telt voor twee en ik denk dat heel vaak mensen niet eens weten dat dit gebeurt. "</i>	Hiermee wordt aangeduid dat de omgeving van de criminele weldoener niet op de hoogte is van de activiteiten die er op de amateurvoetbalclub worden uitgevoerd of de betalingen die er zijn of worden gedaan.
Wetende omgeving	Deductief	<i>"Naah, ik denk dat de mensheid niet gek is. Dus ik denk dat dat snel genoeg rond gaat zingen en zeker in de dorpjes, daar weet men echt wel wat er speelt en zo 'n crimineel persoon die heeft vast wel mensen om zich</i>	Hiermee wordt aangeduid dat de omgeving van de criminele weldoener op de hoogte is van de activiteiten die er op de

		<i>heen, hij is niet alleen er zijn altijd wel mensen in een dorp, men praat... "</i>	amateurvoetbalclub worden uitgevoerd of de betalingen die er zijn of worden gedaan.
Aantrekkelijk doelwit	Deductief	<i>" Omdat voetbal de grootste volkssport van Nederland is en dus ook de meeste status oplevert "</i>	Hiermee wordt aangeduid waarom amateurvoetbalclubs mogelijk een aantrekkelijk doelwit vormen voor criminele weldoeners
Betrokkenheid	Inductief	<i>"Ja, klopt ja je kunt het ook anders zien. Hij doet sociaal betrokken wat terug voor het dorp. "</i>	Hiermee wordt de betrokkenheid van de criminele weldoener in een gemeenschap bij de amateurvoetbalclub in die gemeenschap aangeduid.
In de vaart der volkeren	In vivo	<i>"Maar ja dat is gewoon de betrokken voorzitter die zijn clubbie in de vaart der volkeren wil helpen."</i>	Hiermee wordt aangeduid dat de (criminele) weldoener geld investeert in of zijn diensten aanbiedt bij een amateurvoetbalclub vanuit het gevoel dat een amateurvoetbalclub een belangrijke rol te speelt in de gemeenschap of maatschappij.
Fysieke doelen	Deductief	<i>"Nou het belangrijkste doel is sporten op.. dat iedereen kan sporten zijn eigen niveau. "</i>	Hiermee wordt het doel van amateurvoetbalclubs tot het stimuleren van fysieke activiteit aangeduid
Materiële doelen	Inductief	<i>"Wat vind je belangrijk. Wil je de mooiste bar, of wil je het beste team."</i>	Hiermee wordt het doel van amateurvoetbalclubs aangeduid voor het hebben van materiële zaken, zoals bijvoorbeeld een mooi veld, tribune of scorebord
Prestatie doel	Deductief	<i>"Dan zie je hoe ver zij gaan, om die club maar hoger te krijgen, om zogenaamd de beste te worden en dat is ten koste van bijna alles. "</i>	Hiermee wordt het doel van amateurvoetbalclubs aangeduid om zo hoog en goed mogelijk te presteren
Sociale doelen	Deductief	<i>"Maar wel met zoveel mogelijk zelf opgeleide spelers, dus ja sinds enige tijd worden bijvoorbeeld spelers van het eerste elftal niet meer betaald. Maar doen we veel meer met jonge, jeugdige, talentvolle spelers zegmaar."</i>	Hiermee wordt het doel van amateurvoetbalclubs tot het faciliteren van gezelligheid en plezier aangeduid

Financiële middelen	Deductief	<i>"Naja je kan ook denken aan het onderhoud van je gebouw, van je velden, van je hele sportpark, betalen van trainers, betalen van voetballers.. En ja, je kunt het zo gek niet bedenken. Kijk als je echt een succesvolle voetbalvereniging wil zijn, dan heb je geld nodig. "</i>	Hiermee worden de financiële middelen van amateurvoetbalclubs aangeduid
Sociale middelen	Deductief	<i>"Ik denk dat gewoon dat je, dat je toch vaak ziet ik noemde net ook een aantal clubs, naah ik denk wel een groot gedeelte daarvan dat dat clubs zijn die ja klein zijn, in kleine dorpjes zijn, waar niemand echt meer betrokken is, dus als er niet spelers van buitenaf gehaald worden om het zo maar te stellen, ja dat ze het dan heel lastig hebben om hun hoofd boven water te houden."</i>	Hiermee worden de sociale middelen, zoals bijvoorbeeld de beschikking van vrijwilligers bij amateurvoetbalclubs aangeduid.
Impact coronacrisis	Deductief	<i>"Ja, verwacht ik wel. Ik denk dat veel voetbalclubs veel voetbalclubs die een jaar geleden op het randje zaten en nu het echt zwaar hebben en de voetbalclubs die het goed hadden, misschien nu op het randje zitten en ze lopen al ruim een jaar alle horeca inkomsten mis en dat heeft direct een gevolg. Jongens die al jaar niet gevoetbald hebben die denken misschien ook, kijk ik vond het toch wel leuk om vrij te zijn op zaterdag of zondag. "</i>	Hiermee wordt het effect van de coronacrisis op amateurvoetbalclubs aangeduid
Impact na de coronacrisis	Inductief	<i>"En het zit vooral bij de senioren waar je straks wel kunt krijgen dat als het straks weer begint, dat er misschien toch wel meer afmeldingen komen omdat mensen denken van goh, zoals het ging met mijn vrije tijd in het weekend vind ik het ook prima. "</i>	Hiermee wordt de impact op voetbalclubs aangeduid wanneer de coronacrisis tot een einde is gekomen en het amateurvoetbal weer (volledig) wordt hervat.
Bewaking	Deductief	<i>"Jazeker, ik bedoel iedereen is welkom vaak bij voetbalclubs. Als jij gewoon onderdeel bent van de omgeving van het dorp, van de stad en je komt met je vrienden mee, ja volgens mij zijn ze dan gewoon hartstikke blij dat als iemand hier een biertje koopt of een rondje weggeeft, of naja als die zich maar</i>	Hiermee wordt de staat van bewaking van en op amateurvoetbalclubs aangeduid

		<i>gedraagt en gezellig is. Ja, dus dat zal zeker meewerken, maar goed ik vermoed dat dat bij andere sportverenigingen ook zo zal zijn hoor, dat is niet voetbal specifiek. "</i>	
Kwetsbaarheid amateurvoetbalclubs	Deductief	<i>"Voetbal is voor een heel groot gedeelte gestaafd op vrijwilligers. Ja, dat denk ik."</i>	Hiermee wordt aangeduid op welke manier amateurvoetbalclubs kwetsbaar zijn voor het aannemen van geld of diensten van een criminele weldoener.
Kwetsbaarheid spelers	Inductief	<i>"Dan kan denk ik bij een goede voetballer nog wel eens een dilemma komen van, ik wil heel graag op niveau voetballen maar ik wil ook heel graag ook gewoon mijn centen verdienen dus ik moet een bijbaantje hebben. "</i>	Hiermee wordt aangeduid dat ook spelers mogelijk kwetsbaar zijn voor (criminele) weldoeners door de betalingen die hier tegenover staan.
Weerbaarheid amateurvoetbalclub	Inductief	<i>"Die kwam kwam bij ons voetballen in (...). En wij waren nog niet zo lang in dienst als bestuur, want wij hebben zitting genomen toen ons oude bestuur aftrad. En toen is er die jongen is een vergoeding toegezegd, en wij hadden gezegd, die jongen kan een vrijwilligersvergoeding krijgen, dat is wat wij betalen."</i>	Hiermee wordt de weerbaarheid van amateurvoetbalclubs tegen een criminele weldoener of andere criminele activiteiten aangeduid.

BIJLAGE 6 – THICK DESCRIPTIONS

6.1 Thick description van ‘crimineel weldoenerschap’

Hieronder volgt de *thick description* van de code ‘crimineel weldoenerschap’.

Tabel 6.1 *Thick description van de code 'crimineel weldoenerschap'*

Breedte (Verschillende factoren bij een criminele weldoener)	Diepte (Details over de verschillende factoren bij een criminele weldoener)	Context (Context van de factoren bij een criminele weldoener)	Nuance (Omstandigheden van de factoren bij een criminele weldoener)
Wie betaalt, die bepaalt	Wie betaalt die bepaalt gaat over de motivatie van de weldoener om door middel van een betaling in de positie te komen om te bepalen wat er binnen de amateurvoetbalclub gebeurt.	Door de amateurvoetbalclub afhankelijk te maken van zijn geld, kan de criminele weldoener in de positie komen om het reilen en zeilen binnen de vereniging te bepalen. Dit kan worden gezien als een machtspositie gecreëerd door de criminele weldoener.	Niet alle clubs zijn even ontvankelijk voor grote geldbedragen van één persoon. Daarnaast zijn er amateurclubs waarbij financiers van deze club geen mogelijk hebben om zeggenschap te krijgen binnen de amateurvoetbalvereniging.
Motief status	De mogelijke motivatie van een criminele weldoener kan het verwerven van status, aanzien of bekendheid zijn binnen de gemeenschap of binnen de amateurvoetbalvereniging.	Door de amateurvoetbalvereniging zichtbaar financieel te ondersteunen, kan er als tegenprestatie voor deze bijdrage status, aanzien en bekendheid binnen de gemeenschap worden bereikt. Dit kan voor de criminele weldoener als 'tegenprestatie' voor zijn diensten worden gezien.	De intrinsieke motivatie van een criminele weldoener kan ook bestaan uit enkel de voorliefde van de criminele weldoener voor de amateurvoetbalvereniging.
Motief infiltratie	De mogelijke motivatie van een criminele weldoener kan het verwerven van een positie binnen de vereniging zijn, bijvoorbeeld als bestuurslid, trainer of hoofdsponsor	Doordat de amateurvoetbalclub financieel wordt ondersteund, kan er een afhankelijke positie worden gecreëerd voor de voetbalclub van de criminele weldoener. Hierdoor kan de criminele weldoener een positie opeisen binnen de vereniging of deze toegewezen	De criminele weldoener kan ook enkel belang hebben bij het creëren van status of handelen uit voorliefde voor de club en geen belang bij of behoefte hebben aan een positie binnen de amateurvoetbalvereniging. Verder kan de criminele weldoener ook enkel een positie

	om door middel van deze positie criminele activiteiten uit te voeren.	krijgen. Vanuit deze positie kan de criminele weldoener dan criminele activiteiten uitvoeren.	innemen binnen een vereniging waarbij er geen criminele activiteiten worden uitgevoerd.
Motief misbruik	De mogelijke motivatie van een criminele weldoener om het besturen of de uitvoering van de taken binnen de voetbalvereniging binnen de amateurvoetbalvereniging te misbruiken om criminele activiteiten te faciliteren.	Doordat de amateurvoetbalclub financieel wordt ondersteund, kan er een afhankelijke positie worden gecreëerd van de voetbalclub voor de criminele weldoener. Hierdoor heeft de criminele weldoener een positie bekleed binnen de vereniging en is hij een bekende op de club. Via deze weg kan hij de club misbruiken voor criminele activiteiten	De criminele weldoener kan ook enkel belang hebben bij het creëren van status of handelen uit voorliefde voor de club.
Weldoener	Er kan bij financiële donaties aan een voetbalclub sprake zijn van een weldoener. Hierbij zijn de financiële middelen die worden geïnvesteerd in de club niet afkomstig uit criminele circuit.	Er kan sprake zijn van een weldoener binnen een gemeenschap. Dit kan een persoon zijn die veel geld heeft verdiend met legale zaken en deze investeert in een amateurvoetbalvereniging uit voorliefde voor de club, om status te verwerven of uit betrokkenheid bij de club.	Het kan ook een criminele weldoener betreffen.
Onduidelijk motief	De motivatie van een criminele weldoener kan mogelijk ook niet of niet zichtbaar naar voren komen.	Er kan sprake zijn van een onduidelijk motief als het gaat om criminele weldoeners, bijvoorbeeld wanneer een criminele weldoener geld schenkt op afstand en verder geen zichtbare rol vervult op de club of in de gemeenschap.	Geen nuance gevonden.
Voorliefde	De motivatie van een criminele weldoener komt mogelijk voort uit de voorliefde van de criminele weldoener voor het (amateur)voetbal.	Het is mogelijk dat de criminele weldoener financieel gezien bijdraagt aan de voetbalvereniging, vanuit de voorliefde voor de sport voetbal of de desbetreffende voetbalvereniging.	Geen nuance gevonden.
Grijs gebied	Bij verschijningsvormen van weldoeners is het onduidelijk of deze in wit gebied (dus in legaal gebied) of in zwart gebied (dus in illegaal gebied) plaatsvinden. Deze vallen in het grijze gebied, er tussenin.	Er is in het grijze gebied geen duidelijk zicht op de zaken die er bij een amateurvoetbalvereniging plaatsvinden, waardoor het lastig valt te bepalen of deze zaken legaal of illegaal van aard zijn.	Geen nuance gevonden.

Vermoedens	Een aantal zaken waarbij er sprake is of was van een criminele weldoener, zijn gebaseerd op vermoedens van de participanten.	Niet bij alle verschijningsvormen van crimineel weldoenerschap is duidelijk te bepalen of er werkelijk sprake was van een criminele weldoener. Hier worden er vermoedens uitgesproken door de participanten of andere betrokkenen. Ook zijn de motieven van criminele weldoeners vaak gebaseerd op vermoedens, omdat deze niet duidelijk vallen aan te tonen.	In een aantal gevallen valt het crimineel weldoenerschap wel te bewijzen.
Verhalen	Een aantal zaken waarbij er sprake is of was van een criminele weldoener, komt tot de participanten door middel van verhalen.	Bij verschijningsvormen van crimineel weldoenerschap wordt er door de participanten met collega's of andere betrokken bij de amateurvoetbalvereniging over gesproken en wordt de informatie gedeeld door middel van verhalen. Dit gebeurt zowel van club naar club, als binnen de club zelf, als op het werk.	Geen nuances gevonden.

6.2 Thick description van 'werkwijze criminele weldoener'

Hieronder is de *thick description* van de code 'werkwijze criminele weldoener' beschreven

Tabel 6.2 *Thick description van de code 'werkwijze criminele weldoener'*

Breedte (Verschillende werkwijzen bij een criminele weldoener)	Diepte (Details over de verschillende werkwijzen bij een criminele weldoener)	Context (Context van de werkwijzen van een criminele weldoener)	Nuance (Omstandigheden van de werkwijzen bij een criminele weldoener)
Misbruik	Een criminele weldoener kan de vereniging misbruiken. Hierbij misbruikt de criminele weldoener de amateurvoetbalclub door middel van de bedrijfsprocessen voor criminele activiteiten. Dat wil zeggen, verschillende	Doordat bijvoorbeeld de kantines op verschillende tijdstippen niet worden gebruikt, kan de criminele weldoener van deze locatie gebruik maken om illegale activiteiten uit te voeren, zoals bijvoorbeeld	Via de geldstromen van de amateurvoetbalclub kan voor de weldoener geen grote financiële winst worden behaald. Aannemelijk is dan ook dat de criminele weldoeners bij misbruik de fysieke locatie van de amateurvoetbalclub misbruiken.

	activiteiten of processen die ervoor zorgen dat de amateurvoetbalvereniging goed draait voor zijn leden. De criminele weldoener kan bijvoorbeeld de kantine als locatie of de geldstromen vanuit de kantine misbruiken voor criminele activiteiten.	het opslaan van drugs of het organiseren van illegale pokeravonden.	
Infiltratie	Een criminele weldoener kan ook infiltreren of geïnfilteerd zijn binnen de vereniging. Hiermee wordt aangeduid dat de criminele weldoener zich een positie heeft verschaft binnen de amateurvoetbalvereniging en vanuit deze positie criminele activiteiten uitvoert. Bij een positie binnen de amateurvoetbalvereniging kan worden gedacht aan een positie als trainer, of bestuurslid.	Als tegenprestatie voor de financiële bijdrage van de criminele weldoener, kan de criminele weldoener een positie opeisen binnen de vereniging en vanuit deze positie criminele activiteiten uitvoeren.	De positie binnen de amateurvoetbalvereniging heeft niet direct als doel om criminele activiteiten uit te voeren. Een mogelijk doel voor de criminele weldoener kan ook zijn om het niveau en de prestatie van de amateurvoetbalvereniging te vergroten.
Werkwijze betaling	Een criminele weldoener kan op verschillende wijzen zijn geld investeren in de vereniging. Deze betaling kan zowel zwart als wit plaatsvinden, maar kan ook via verschillende constructies worden gedaan. Bijvoorbeeld via de sponsor, het sponsorbedrijf of via de club zelf.	Om de betalingen van de criminele weldoener te verhullen wordt er gebruik gemaakt van verschillende betaalconstructies om bijvoorbeeld de belasting te ontduiken of te doen voorkomen dat er niet wordt betaald.	Mogelijk zijn er nog andere constructies die worden gebruikt voor criminele weldoeners.

6.3. Thick description van ‘mogelijke signalen criminele weldoener’

Hieronder staat de *thick description* van de code ‘mogelijke signalen criminele weldoener’ beschreven.

Tabel 6.3 Thick description van de code 'mogelijke signalen criminele weldoener'

Breedte (Verschillende signalen bij een criminele weldoener)	Diepte (Details over de verschillende signalen bij een criminele weldoener)	Context (Context van de signalen van een criminele weldoener)	Nuance (Omstandigheden van de signalen bij een criminele weldoener)
Signalen criminele weldoener	Er zijn verschillende signalen die kunnen duiden op een criminele weldoener bij een amateurvoetbalvereniging. Het gaat hierbij om een breed scala aan signalen zoals ten eerste het aantrekken van ex-profspelers, bijzonder goede spelers uit een hogere klasse of hoogstaande spelers. Ten tweede een hoog spelend eerste elftal in een kleine gemeenschap met weinig tot geen jeugdleden. Ten derde weinig sponsoren, maar toch veel geld te besteden, sponsoren die niet uit de gemeenschap komen, sponsoren die niet afkomstig zijn uit de gemeenschap en sponsoren met een dubieuze naam, achtergrond of welke voorkomen in de politie systemen. Ten vierde is een signaal dat de club in een golfbeweging presteert; dus heel snel stijgt in niveau, maar ook mogelijk heel snel weer daalt. Ten vijfde is een signaal het onderling uitwisselen van spelers bij clubs waar mogelijk een criminele weldoener in het spel is. Verder zijn signalen het niet aansprekend zijn, maar er wordt wel veel geld	Deze signalen worden opgemerkt door mensen die zicht hebben op de amateurvoetbalwereld vanuit hun beroep of betrokkenheid binnen het amateurvoetbal. Deze signalen worden door deze mensen zelf opgemerkt of vanuit gesprekken met andere mensen.	Er kan bij deze signalen ook sprake zijn van toeval.

	geïnvesteed, het aantrekken van goede/ex-prof trainers, de focus op het eerste elftal en één grote investeerder.		
Criminele activiteiten	Criminele activiteiten vormen een mogelijk signaal voor de aanwezigheid van een criminele weldoener bij een amateurvoetbalclub. Deze criminele activiteiten zijn ronselpraktijken van jeugdspelers, illegale pokertoernooien en illegaal gokken, de aanwezigheid en het dealen van drugs, het plegen van geweld op de club en de aanwezigheid van wapens.	Het is mogelijk dat deze criminele activiteiten duiden op een criminele weldoener bij een amateurvoetbalvereniging. Deze criminele activiteiten zijn dan mogelijk het gevolg van misbruik of infiltratie van de criminele weldoener.	De mogelijkheid bestaat dat deze activiteiten los staan van de aanwezigheid van een criminele weldoener bij een amateurvoetbalvereniging.

6.4 Thick description van ‘faciliteren criminele weldoener’

Hieronder staat de *thick description* van de code ‘faciliteren criminele weldoener’ beschreven.

Tabel 6.4 Thick description van de code 'faciliteren criminele weldoener'

Breedte (Verschillende aspecten bij het faciliteren van een criminele weldoener)	Diepte (Details over de verschillende aspecten bij het faciliteren van een criminele weldoener)	Context (Context van de aspecten bij het faciliteren van een criminele weldoener)	Nuance (Omstandigheden van de aspecten bij het faciliteren van een criminele weldoener)
Lokale inbedding	Lokale inbedding gaat het om de hulpbronnen die vanuit de sociale omgeving van de criminele weldoener in stelling kunnen gebracht. Hierbij wordt gebruik gemaakt van sociale contacten en sociale netwerken.	Door middel van lokale inbedding van de criminele weldoener in de gemeenschap van de amateurvoetbalclub, is het voor de criminele weldoener mogelijk 'gemakkelijker' om betrokken te raken bij de amateurvoetbalclub. Doordat men de criminele weldoener al kent vanuit de gemeenschap en deze sociale relaties de	Een criminele weldoener kan ook op afstand opereren.

		criminele weldoener kunnen helpen aan een positie in de amateurvoetbalclub.	
Wetende omgeving	De amateurvoetbalclub en de omgeving van de amateurvoetbalclub waar de criminele weldoener zich manifesteert is mogelijk op de hoogte van de praktijken en de motieven van de criminele weldoener.	De criminele weldoener opereert vaak lokaal. Daarom is het aannemelijk dat er mensen in de omgeving van de criminele weldoener deze criminele weldoener kennen en weten of in ieder geval vermoeden waar het geld van de criminele weldoener vandaan komt, wat de motieven van deze criminele weldoener zijn en wat er met zijn geld gebeurt binnen amateurvoetbalclub.	Mogelijk is de omgeving van de criminele weldoener niet op de hoogte van de criminele weldoener binnen de amateurvoetbalclub of niet op de hoogte van de daden van de criminele weldoener op de amateurvoetbalclub.
Onwetende omgeving	De amateurvoetbalclub en de omgeving waar de criminele weldoener zich manifesteert is mogelijk niet op de hoogte van de praktijken en de motieven van de criminele weldoener.	De omgeving van de criminele weldoener is mogelijk niet op de hoogte van de motieven en de praktijken van de criminele weldoener, bijvoorbeeld in een grotere gemeenschap waar meer mensen wonen. Het kan ook zijn dat deze onwetendheid voortkomt uit naïviteit of angst van de omgeving.	Mogelijk is de omgeving wel op de hoogte van de van de criminele weldoener, maar wordt hierover gezwezen.

6.5 Thick description van ‘aantrekkelijk doelwit’

Hieronder staat de *thick description* van de code ‘aantrekkelijk doelwit’ beschreven.

Tabel 6.5 Thick description van de code 'aantrekkelijk doelwit'

Breedte (Verschillen de aspecten bij de amateurvoetbalclub als aantrekkelijk doelwit)	Diepte (Details over de verschillende aspecten bij de amateurvoetbalclub als aantrekkelijk doelwit)	Context (Context van de aspecten bij de amateurvoetbalclub als aantrekkelijk doelwit)	Nuance (Omstandigheden van de aspecten bij de amateurvoetbalclub als aantrekkelijk doelwit)
In de vaart der volkeren	In de vaart der volkeren gaat het om het gevoel van de criminele weldoener dat de	De amateurvoetbalclub kan worden gezien als het middelpunt van een gemeenschap wat	Niet alle amateurvoetbalclubs staan in het middelpunt van de gemeenschap. Ook is het

	<p>amateurvoetbalclub een belangrijke positie bekleed binnen de maatschappij. De weldoener wil hier op zijn manier zijn bijdrage aan leveren.</p>	<p>een reden is voor de criminele weldoener om zijn bijdrage te leveren aan de belangen van de gemeenschap zodat de amateurvoetbalclub zowel in niveau als in financiële situatie niet onder doet aan andere amateurvoetbalclubs in de regio.</p>	<p>mogelijk dat de criminele weldoener op afstand zijn donaties aan de amateurvoetbalclub doet en dus niet betrokken is in de gemeenschap.</p>
<p>Betrokkenheid</p>	<p>De criminele weldoener is betrokken bij de amateurvoetbalclub in een bepaalde gemeenschap.</p>	<p>De betrokkenheid van een criminele weldoener in een gemeenschap zorgt er mogelijk voor dat de criminele weldoener een wederdienst wil leveren voor de gemeenschap. Om deze reden investeert de criminele weldoener geld in de amateurvoetbalvereniging in een gemeenschap.</p>	<p>Het is mogelijk dat de criminele weldoener niet betrokken is, maar toch geld in de amateurvoetbalclub investeert.</p>
<p>Aantrekkelijk doelwit</p>	<p>Er zijn verschillende factoren die het amateurvoetbal of een amateurvoetbalclub een aantrekkelijk doelwit maakt. Ten eerste is het een volkssport. Ten tweede is het amateurvoetbal vaak het middelpunt van het dorp en dus een zichtbare sport. Ten derde zijn betalingen in het voetbal gebruikelijk en ten vierde kunnen binnen het amateurvoetbal contacten worden gelegd en een netwerk worden opgebouwd.</p>	<p>Verskillende factoren zorgen ervoor dat het amateurvoetbal een aantrekkelijk doelwit is. Het is een zichtbare volkssport wat goede mogelijkheden biedt voor het creëren van een netwerk. Ook is amateurvoetbal vaak het middelpunt van een dorp of gemeenschap. Om deze reden is het amateurvoetbal een aantrekkelijk doelwit omdat de criminele weldoener ook mogelijk iets kan terugkrijgen voor zijn financiële bijdrage, zoals status of contacten. Daarnaast zijn betalingen in het amateurvoetbal niet ongebruikelijk, waardoor het mogelijk minder opvalt.</p>	<p>Geen nuances gevonden.</p>

6.6 Thick description van ‘doelen amateurvoetbalclubs’

Hieronder staat de *thick description* van de code ‘doelen amateurvoetbalclubs’ beschreven.

Tabel 6.6 Thick description van de code 'doelen amateurvoetbalclubs'

Breedte (Verschillen de aspecten bij de doelen van amateurvoetbalclubs)	Diepte (Details over de verschillende doelen van amateurvoetbalclubs)	Context (Context van de doelen van amateurvoetbalclubs)	Nuance (Omstandigheden van de doelen van amateurvoetbalclubs)
Fysieke doelen	Bij fysieke doelen is het belangrijk voor een amateurvoetbalclub dat het fysieke aspect van het amateurvoetbal zo goed mogelijk kan worden uitgeoefend door de leden en betrokkenen.	Amateurvoetbalclubs hebben vaak als doel om alle leden van de vereniging op zijn of haar eigen niveau te laten voetballen, waardoor fysieke activiteit maatschappelijk wordt bevorderd.	Geen nuances gevonden.
Prestatie doel	Bij prestatie doelen is het belangrijk voor een amateurvoetbalclub dat er zo goed mogelijk wordt gepresteerd door de amateurvoetbalclub en vooral het eerste elftal.	Amateurvoetbalclubs hebben vaak als doel om zo goed mogelijk te presteren. Hierdoor zijn amateurclubs aantrekkelijker voor sponsors, spelers en trainers en creëren deze clubs aanzien en status in de maatschappij.	Geen nuances gevonden.
Materieel doel	Bij materiële doelen is het belangrijk voor een amateurvoetbalclub dat er beschikking is over zo goed mogelijk materiaal of over goede financiële middelen.	Amateurvoetbalclubs kunnen als doel hebben om de beschikking te hebben over goed materiaal, een goed veld en een mooie kantine. Enerzijds om het voetbal zo goed mogelijk uit te kunnen voeren met goede ballen, doelen, velden et cetera. Anderzijds om status en aanzien uit te dragen naar andere amateurvoetbalclubs.	Geen nuances gevonden.
Sociale doelen	Bij sociale doelen is het belangrijk voor een amateurvoetbalclub dat er plezier en vermaak is op de club. Dus dat het gezellig	Amateurvoetbalclubs hebben vaak het doel om te zorgen voor een leuke en gezellige club waar leden en betrokkenen met plezier	Geen nuances gevonden.

	is op de vereniging en dat iedereen het naar zijn of haar zin heeft.	heen gaan en daarnaast ook aantrekkelijk zijn voor nieuwe leden.	
--	--	--	--

6.7 Thick description van ‘middelen amateurvoetbalclubs’

Hieronder staat de *thick description* van de code ‘middelen amateurvoetbalclubs’ beschreven.

Tabel 6.7 Thick description van de code 'middelen amateurvoetbalclubs.'

Breedte (Verschillen de aspecten bij de middelen van amateurvoetbalclubs)	Diepte (Details over de verschillende middelen van amateurvoetbalclubs)	Context (Context van de middelen van amateurvoetbalclubs)	Nuance (Omstandigheden van de middelen van amateurvoetbalclubs)
Financiële middelen	Uit deze financiële middelen kunnen voetbalclubs ondersteuning halen voor het realiseren van verschillende zaken, zoals het onderhouden van het sportpark, het betalen van vrijwilligers, spelers en trainers en de tenues voor de spelers en trainers.	Wanneer een voetbalclub over voldoende financiële middelen beschikt, is het mogelijk om goed materiaal aan te schaffen en het sportpark op een goede manier te onderhouden. Hierdoor worden mogelijk de prestaties van de amateurvoetbalclub ook bevorderd en is het amateurvoetbal aantrekkelijk voor nieuwe leden.	Geen nuances gevonden.
Sociale middelen	Onder de sociale middelen van amateurvoetbalclubs worden vrijwilligers en betrokkenheid bij de vereniging verstaan. Uit deze sociale middelen kunnen voetbalclubs ondersteuning halen voor het realiseren van verschillende processen binnen de vereniging.	Door sociale middelen als betrokkenheid en de beschikking over vrijwilligers is het mogelijk om de processen binnen de amateurvoetbalvereniging zoals het beheer van de kantine, het coachen van teams, het trainen van teams het organiseren van activiteiten, beschikking over scheidsrechters en het goed laten verlopen van de wedstrijden en trainingen.	Geen nuances gevonden.

6.8 Thick description van 'gelegenheid'

Hieronder staat de *thick description* van de code 'gelegenheid' beschreven.

Tabel 6.8 Thick description van de code 'gelegenheid'.

Breedte (Verschillen de aspecten van de gelegenheid die amateurvoetbalclubs mogelijk bieden aan een criminele weldoener)	Diepte (Details over de gelegenheid die amateurvoetbalclubs mogelijk bieden aan een criminele weldoener)	Context (Context van de gelegenheid die amateurvoetbalclubs mogelijk bieden aan een criminele weldoener)	Nuance (Omstandigheden van de impact van de coronacrisis op amateurvoetbalclubs)
Kwetsbaarheid amateurvoetbalclubs	De kwetsbaarheid van amateurvoetbalclubs maakt deze clubs mogelijk aantrekkelijker voor criminele weldoeners om zich bij deze amateurvoetbalclubs te manifesteren. Er zijn verschillende factoren die een amateurvoetbalclub mogelijk kwetsbaar maakt, zoals de financiële afhankelijkheid, beschikbare sociale middelen en de beschikbare financiële middelen.	Amateurvoetbalclubs bieden door hun kwetsbaarheid een mogelijke gelegenheid voor criminele weldoeners. Door bijvoorbeeld de financiële afhankelijkheid van amateurvoetbalclubs is er voor een criminele weldoener een gelegenheid om zijn geld te investeren. Ook beschikken amateurvoetbalclubs niet altijd over genoeg vrijwilligers en de juiste mensen met de juiste kennis en kunde om criminele weldoeners van de club te weren.	Er zijn amateurvoetbalclubs die in mindere mate financieel afhankelijk zijn.
Kwetsbaarheid spelers	De kwetsbaarheid van de spelers vormt mogelijk ook een gelegenheid voor een criminele weldoener. Omdat deze spelers de betalingen van de criminele weldoener	Amateurvoetbalclubs bieden door de kwetsbaarheid van zijn spelers ook een mogelijke gelegenheid door voor criminele weldoeners, omdat spelers mogelijk open staan voor de betalingen	Niet alle spelers vinden betalingen tegenover de voetbalprestaties wenselijk.

	accepteren, vormen amateurvoetbalclubs een gelegenheid van criminele weldoeners.	van een criminele weldoener. Door het voetbalschema hebben deze spelers mogelijk minder tijd om te werken, waardoor de betalingen door de criminele weldoener voor het voetballen bij de club aantrekkelijk kunnen zijn.	
Weerbaarheid amateurvoetbalclubs	De weerbaarheid van amateurvoetbalclubs zorgt er mogelijk voor dat criminele weldoeners geen kans krijgen om te investeren, een rol op te eisen in de vereniging of om de vereniging te misbruiken.	Amateurvoetbalclubs hebben in vele gevallen regels en principes opgesteld voor het weren van criminele weldoeners. Deze regels en principes zijn bijvoorbeeld het niet accepteren van contante betalingen, controle op de geldstromen binnen de club, geen uitvoerende functies voor sponsors en meerdere kleinere sponsors in plaats van één grote sponsor.	De kennis van bestuursleden schiet soms te kort.
Bewaking	Er is niet altijd voldoende bewaking aanwezig op amateurvoetbalclubs om criminele weldoeners van de club te weren.	Er kan op amateurvoetbalclubs niet altijd voldoende bewaking plaatsvinden om criminele weldoeners van de club te weren. Er is niet altijd voldoende bewaking rondom de geldstromen op de club of fysieke controle op de club op wat er in de kantine gebeurt als het park gesloten is of welke mensen op de club verschijnen. Door het verminderd toezicht vormen amateurvoetbalclubs ook een mogelijke gelegenheid voor criminele weldoeners.	Er zijn clubs waar deze bewaking wel aanwezig is.

6.9 Thick description van 'impact coronacrisis'

Hieronder staat de *thick description* van de code 'impact coronacrisis' beschreven.

Tabel 6.9 Thick description van de code 'impact coronacrisis'.

Breedte (Verschillen de aspecten bij de impact van de coronacrisis op amateurvoetbalclubs)	Diepte (Details over de impact van de coronacrisis op amateurvoetbalclubs)	Context (Context van de impact van de coronacrisis op amateurvoetbalclubs)	Nuance (Omstandigheden van de impact van de coronacrisis op amateurvoetbalclubs)
Impact coronacrisis	De coronacrisis zorgt mogelijk voor een impact op amateurvoetbalclubs, doordat er geen inkomsten worden verkregen uit de kantine en sponsors zich mogelijk terugtrekken. Wel zijn er regelingen vanuit de overheid, KNVB en gemeenten om voetbalclubs financieel tegemoet te komen.	Doordat de kantines gedurende een groot gedeelte van de coronacrisis dicht zijn, worden er geen inkomsten verworven uit de kantine, maar de vaste lasten van amateurvoetbalclubs lopen wel door. Ondanks tegemoetkomingen vanuit de overheid, de KNVB en de gemeenten kunnen amateurvoetbalclubs hierdoor mogelijk financieel gezien in de problemen raken.	Er zijn ook amateurvoetbalclubs die weinig inkomsten genereren vanuit de kantine, waardoor de impact van de coronacrisis op deze amateurvoetbalclubs minder groot is. Daarnaast betalen veel leden de contributie door. Ook waren sommige amateurvoetbalclubs die het zwaar(der) hebben financieel al niet gezond.
Impact na coronacrisis	Na de coronacrisis zijn er mogelijk leden die hun lidmaatschap opzeggen. Daarnaast is het mogelijk dat veel 'reserves' van amateurvoetbalclub zijn opgegaan en amateurvoetbalclubs na de coronacrisis in financiële problemen belanden.	Doordat leden kunnen wennen aan een leven zonder sport gedurende coronacrisis, is het mogelijk dat meer leden op gaan zeggen wanneer het amateurvoetbal weer kan aftrappen na de coronacrisis, waardoor amateurvoetbalclubs inkomstenverlies lijden. Daarnaast zijn veel reservepotjes tijdens de coronacrisis opgegaan om de vaste lasten te dekken, waardoor amateurvoetbalclubs mogelijk na de	Grotere amateurvoetbalclubs hebben mogelijk minder te lijden onder opzeggende leden en beschikken daarnaast mogelijk over meer financiële middelen. Er valt echter nog niets met zekerheid te zeggen over deze impact.

		coronacrisis financiële problemen zouden kunnen ondervinden bij eventuele (financiële) tegenslagen.	
--	--	---	--

BIJLAGE 7 - OVERZICHT VAN CODES EN PARTICIPANTEN BIJ DE VERSCHILLENDE THEMA'S

7.1 BESCHRIJVING VAN HET THEMA 'CRIMINEEL WELDOENERSCHAP'

De codes 'weldoener' (inductieve code), 'grijs gebied' (in vivo code), 'verhalen' (inductieve code), 'vermoedens' (inductieve code), 'status als motief' (deductieve code), 'voorliefde' (deductieve code), 'infiltratie als motief' (deductieve code), 'misbruik als motief' (deductieve code), 'wie betaalt, die bepaalt' (in vivo code) en 'onduidelijk motief' (inductieve code) zijn opgenomen binnen het thema 'crimineel weldoenerschap'. De informatie over deze verschillende codes komt in beide groepen participanten naar voren.

In de onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de verschillende participanten en de verschillende codes die zijn opgenomen in het thema. Hierbij is aangegeven welke participanten uitspraken hebben gedaan over de verschillende codes. De kleuren geven hierbij de achtergrond aan van de verschillende participanten.

Code	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
<i>Crimineel weldoener-schap</i>														
Weldoener		x	x		x	x		x		x	x			x
Grijs gebied		x	x				x							
Verhalen		x		x	x			x	x		x	x		x
Vermoedens		x		x	x		x		x		x	x		
Status als motief	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Voorliefde	x				x		x		x	x	x	x		
Motief infiltratie				x	x	x	x			x		x		
Motief misbruik	x		x			x		x	x					x
Wie betaalt, die bepaalt					x							x		x
Onduidelijk motief						x	x					x		

Tabel 7.1: Verdeling van de participanten voor het thema 'crimineel weldoenerschap'.

	Actief in de controlerende sector
	Actief in het amateurvoetbal
	Actief in zowel de controlerende sector als in het amateurvoetbal

7.2 BESCHRIJVING VAN HET THEMA ‘WERKWIJZE CRIMINELE WELDOENER’

De codes ‘misbruik’ (deductieve code), ‘infiltratie’ (deductieve code) en ‘werkwijze betaling’ (deductieve code) zijn opgenomen in het thema ‘werkwijze criminele weldoener’. Deze codes zijn opgenomen in dit thema, omdat deze bijdragen aan het beschrijven van de verschillende werkwijzen die criminele weldoeners mogelijk hanteren en beschrijven op welke manieren criminele weldoeners mogelijk de betaling aan amateurvoetbalclubs voldoen. Bij het herkennen van de verschillende werkwijzen van criminele weldoeners, lijkt de achtergrond van een participant een rol te spelen zoals in de onderstaande tabel valt te zien.

In de onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de verschillende participanten en de verschillende codes die zijn opgenomen in het thema. Hierbij is aangegeven welke participanten uitspraken hebben gedaan over de verschillende codes. De kleuren geven hierbij de achtergrond aan van de verschillende participanten.

Code	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
<i>Crimineel weldoenerschap</i>														
Misbruik	x	x		x		x		x	x	x	x			
Infiltratie		x		x	x		x		x	x	x	x		x
Zwarte betaling	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Loonlijst						x		x		x	x	x		x
Contributie						x	x					x	x	
Materiële zaken			x			x	x					x		
Trainingskampen of reisjes											x	x		
Vrijwilligersvergoeding					x									
Geldschietter voor de vereniging						x	x	x						x

Tabel 7.2: Verdeling van de participanten voor het thema ‘crimineel weldoenerschap’.

	Actief in de controlerende sector
	Actief in het amateurvoetbal
	Actief in zowel de controlerende sector als in het amateurvoetbal

7.3 BESCHRIJVING VAN HET THEMA ‘MOGELIJKE SIGNALLEN CRIMINELE WELDOENER’

Binnen het thema ‘mogelijke signalen criminele weldoener’ zijn de codes ‘signalen criminele weldoener’ (deductieve code) en ‘criminele activiteiten’ (deductieve code) opgenomen. Deze codes zijn opgenomen binnen dit thema, omdat deze bijdragen aan het beschrijven van de verschillende signalen die duiden op een criminele weldoener.

Er worden door de participanten verschillende signalen aangegeven die kunnen duiden op een criminele weldoener. Deze verschillende signalen zijn opgedeeld in de verschillende categorieën, ‘uitzonderlijke prestaties’, ‘dubieuze sponsoring’, ‘type investering’ en ‘criminele activiteiten’, omdat verschillende signalen onderling met elkaar samenhangen.

In de onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de verschillende participanten en de verschillende codes die zijn opgenomen in het thema. Hierbij is aangegeven welke participanten uitspraken hebben gedaan over de verschillende codes. De kleuren geven hierbij de achtergrond aan van de verschillende participanten. De achtergrond van de participanten bij het herkennen van deze signalen lijkt een rol te spelen. Enkele van deze signalen lijken enkel te worden herkend door participanten actief binnen de veiligheidssector en enkele van deze signalen lijken enkel te worden herkend door participanten actief binnen de sportsector.

Code	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
<i>Signalen criminele weldoener</i>														
Uitzonderlijke prestaties														
Snel stijgen in niveau	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Goede spelers van buitenaf	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Goede trainers van buitenaf											x			x
Hoog niveau, kleine gemeenschap	x				x	x		x		x				x
Hoog niveau, weinig jeugdleden					x									x
Uitwisselen spelers			x											x
Golfbeweging												x		x
Dubieuze sponsoring														
Sponsoren in politie-systeem									x					
Sponsoren en gemeenschap	x													x
Type sponsoren	x							x		x	x			
Weinig sponsoren, veel geld										x	x	x		
Niet aansprekend, veel geld							x							
Type investering														
Eén grote investeerder														x
Investering eerste elftal										x				x
Criminele activiteiten														
Aanwezigheid/dealen van drugs		x	x											x
Illegale gok-activiteiten								x			x			
Opzettelijk onjuiste aangiften								x						
Wapens					x									

Tabel 7.3: Verdeling van de participanten voor het thema 'signalen criminele weldoener'.

	Actief in de controlerende sector
	Actief in het amateurvoetbal
	Actief in zowel de controlerende sector als in het amateurvoetbal

7.4 BESCHRIJVING VAN HET THEMA 'FACILITEREN CRIMINELE WELDOENER'

Binnen het thema 'faciliteren criminele weldoener' zijn de codes 'lokale inbedding' (deductieve code), 'wetende omgeving' (deductieve code) en 'onwetende omgeving' (deductieve code) opgenomen. Deze codes zijn opgenomen binnen dit thema, omdat deze bijdragen aan het beschrijven aan de verschillende aspecten die er mogelijk voor zorgen dat een criminele weldoener wordt gefaciliteerd bij een amateurvoetbalclub.

In de onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de verschillende participanten en de verschillende codes die zijn opgenomen in het thema. Hierbij is aangegeven welke participanten uitspraken hebben gedaan over de verschillende codes. De kleuren geven hierbij de achtergrond aan van de verschillende participanten. De achtergrond van de participant bij het herkennen van deze verschillende factoren lijkt geen rol te spelen, zoals in deze onderstaande tabel te zien valt.

Code	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
<i>Faciliteren criminele weldoener</i>														
Lokale inbedding	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wetende omgeving	x	x	x		x		x	x	x	x	x	x		
Onwetende omgeving		x			x		x	x	x	x	x			

Tabel 7.4: Verdeling van de participanten voor het thema 'faciliteren criminele weldoener'.

	Actief in de controlerende sector
	Actief in het amateurvoetbal
	Actief in zowel de controlerende sector als in het amateurvoetbal

7.5 BESCHRIJVING VAN HET THEMA 'AANTREKKELIJK DOELWIT'

Binnen het thema 'aantrekkelijk doelwit' zijn de codes 'in de vaart der volkeren' (in vivo code), 'betrokkenheid' (inductieve code) en 'aantrekkelijk doelwit' (deductieve code) opgenomen. Deze codes zijn opgenomen in dit thema, omdat deze bijdragen aan het beschrijven van de factoren die een amateurvoetbalclub mogelijk aantrekkelijk maakt voor een criminele weldoener.

In de onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de verschillende participanten en de verschillende codes die zijn opgenomen in het thema. Hierbij is aangegeven welke participanten uitspraken hebben gedaan over de verschillende codes. De kleuren geven hierbij de achtergrond aan van de verschillende participanten. De achtergrond van de participanten bij het herkennen van deze verschillende factoren lijkt een rol te spelen. Enkele van deze factoren lijken enkel te worden herkend door participanten actief binnen de veiligheidssector.

Code	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
<i>Aantrekkelijk doelwit</i>														
In de vaart der volkeren		x			x									
Betrokkenheid		x								x		x		
Volkssport	x						x	x			x			
Middelpunt gemeenschap					x		x							
Leggen van contacten/ netwerken										x				
Betalingen gebruikelijk								x			x			

Tabel 7.5: Verdeling van de participanten voor het thema 'aantrekkelijk doelwit'.

	Actief in de controlerende sector
	Actief in het amateurvoetbal
	Actief in zowel de controlerende sector als in het amateurvoetbal

7.6 BESCHRIJVING VAN HET THEMA 'DOELLEN AMATEURVOETBALCLUBS'.

Binnen het thema 'doelen amateurvoetbalclubs' zijn de codes 'fysieke doelen' (deductieve code), 'prestatie doel' (deductieve code), 'materiële doelen' (inductieve code) en 'sociale doelen' (deductieve code) opgenomen. Deze codes zijn opgenomen in dit thema, omdat deze bijdragen aan het beschrijven van de verschillende doelen die amateurvoetbalclubs mogelijk nastreven.

In de onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de verschillende participanten en de verschillende codes die zijn opgenomen in het thema. Hierbij is aangegeven welke participanten uitspraken hebben gedaan over de verschillende codes. De kleuren geven hierbij de achtergrond aan van de verschillende participanten. De achtergrond van de participanten bij het herkennen van de verschillende doelen lijkt een rol te spelen. De materiële doelen worden enkel herkend door participanten in de veiligheidssector zoals in de onderstaande tabel te zien valt.

Code	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
<i>Doelen amateurvoetbalclubs</i>														
Fysieke doelen		x		x			x					x		x
Prestatie doelen	x	x	x		x	x	x					x		x
Materiële doelen					x			x			x			
Sociale doelen	x	x	x			x	x			x	x	x		x

Tabel 7.6: Verdeling van de participanten voor het thema 'doelen amateurvoetbalclubs'.

	Actief in de controlerende sector
	Actief in het amateurvoetbal
	Actief in zowel de controlerende sector als in het amateurvoetbal

7.7 BESCHRIJVING VAN HET THEMA 'MIDDELEN AMATEURVOETBALCLUBS'.

Binnen het thema 'middelen amateurvoetbalclubs' zijn de codes 'financiële middelen' (deductieve code) en 'sociale middelen' (deductieve code) opgenomen. Deze codes zijn opgenomen in dit thema, omdat deze bijdragen aan het beschrijven van de verschillende mogelijk middelen waarover amateurvoetbalclubs beschikken.

In de onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de verschillende participanten en de verschillende codes die zijn opgenomen in het thema. Hierbij is aangegeven welke participanten uitspraken hebben gedaan over de verschillende codes. De kleuren geven hierbij de achtergrond aan van de verschillende participanten. De achtergrond van de participant lijkt bij het herkennen van deze middelen geen rol te spelen, zoals in de onderstaande tabel te zien valt.

Code	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
<i>Middelen amateurvoetbalclubs</i>														
Financiële middelen	x		x			x	x					x		
Sociale middelen	x	x	x			x	x				x	x		x

Tabel 7.7: Verdeling van de participanten voor het thema 'middelen amateurvoetbalclubs'.

	Actief in de controlerende sector
	Actief in het amateurvoetbal
	Actief in zowel de controlerende sector als in het amateurvoetbal

7.8 BESCHRIJVING VAN HET THEMA VAN 'GELEGENHEID'

Binnen het thema 'gelegenheid' zijn de codes 'kwetsbaarheid amateurvoetbalclubs' (deductieve code), 'kwetsbaarheid spelers' (inductieve code), 'weerbaarheid amateurvoetbalclubs' (inductieve code) en 'bewaking' (deductieve code) opgenomen. Deze codes zijn opgenomen binnen dit thema, omdat deze codes bijdragen aan het beschrijven van de mogelijke gelegenheid die amateurvoetbalclubs bieden voor criminele weldoeners.

In de onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de verschillende participanten en de verschillende codes die zijn opgenomen in het thema. Hierbij is aangegeven welke participanten uitspraken hebben gedaan over de verschillende codes. De kleuren geven hierbij de achtergrond aan van de verschillende participanten. Bij het herkennen van de verschillende aspecten van gelegenheid, lijkt de achtergrond van de participant een rol te spelen. Enkele van deze aspecten worden enkel herkend door participanten in de veiligheidssector.

Code	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
<i>Gelegenheid</i>														
Financieel afhankelijk		x			x	x	x	x	x		x	x	x	x
Sociaal afhankelijk	x	x	x	x	x		x	x		x		x	x	x
Betalen spelers					x		x				x			
Spelers van buitenaf					x	x	x			x				
Normen/ type club	x				x			x		x	x			
Concurrentie												x		x
'Veel' geld in amateurvoetbal							x	x						x
Achtergrond bestuur	x			x								x		
Kwetsbaarheid spelers			x			x				x				
Weerbaarheid	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x		
Aandacht	x	x	x						x	x				
Bestuur met kennis				x	x	x	x			x				
Regels en principes	x		x		x	x	x	x				x		
Controle geld					x	x				x				
VOG	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x		
Bewaking	x	x	x					x	x	x				
Controle horeca									x					
Controle geldstromen				x	x	x								

Tabel 7.8: Verdeling van de participanten voor het thema 'gelegenheid'.

	Actief in de controlerende sector
	Actief in het amateurvoetbal
	Actief in zowel de controlerende sector als in het amateurvoetbal

7.9 BESCHRIJVING VAN HET THEMA 'IMPACT CORONACRISIS'.

Binnen het thema 'impact coronacrisis' zijn de codes 'impact coronacrisis' (deductieve code) en 'impact na de coronacrisis' (inductieve code) opgenomen. Deze codes zijn opgenomen binnen dit thema, omdat deze bijdragen aan het beschrijven van de mogelijk impact van de coronacrisis op amateurvoetbalclubs.

In de onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de verschillende participanten en de verschillende codes die zijn opgenomen in het thema. Hierbij is aangegeven welke participanten uitspraken hebben gedaan over de verschillende codes. De kleuren geven hierbij de achtergrond aan van de verschillende participanten. De achtergrond van de participant lijkt geen rol te spelen bij het herkennen van de impact gedurende en na de coronacrisis zoals te zien valt in de onderstaande tabel.

Code	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14
<i>Impact coronacrisis</i>														
Impact coronacrisis	x	x		x	x	x	x	x		x	x	x		x
Impact na coronacrisis		x					x		x					x

Tabel 7.9: Verdeling van de participanten voor het thema 'impact coronacrisis'.

	Actief in de controlerende sector
	Actief in het amateurvoetbal
	Actief in zowel de controlende sector als in het amateurvoetbal

